

SREČNO

**GLASILO
ZASAVSKIH PREMOGOVNIKOV
TRBOVLJE**

**LETO VIII.
OKTOBER 1972**

ŠTEV. 5

HOČEMO TRDNO STATI!

Predsednik ZKJ in predsednik SFRJ Josip Broz-Tito, je v začetku oktobra t. l. imel intervju z urednico zagrebškega časopisa Vjesnik. Z njo se je pogovarjal o nekaterih najpomembnejših vprašanjih iz družbeno-političnega in partijskega življenja v državi. Njegov intervju je bil zelo obsežen, iz njega pa povzamemo nekaj odstavkov:

... Če nepristransko pogledamo položaj v Jugoslaviji, razvoj naše države v zadnjih letih, velike uspehe, ki smo jih dosegli, ugled naše države v svetu itd., mislim da smo lahko zelo zadovoljni. Toda v procesu tega živahnega razvoja, zlasti zadnjega leta, so nastale tudi nekatere motnje, in to tako v gospodarstvu, kot na drugih področjih, tudi političnih.

Zgodbe o tem, da je v Jugoslaviji težaven položaj, absolutno zavračam. Takšne zgodbe zdaj zunaj zlonamerno širijo. Vsakdo, kdor pride v Jugoslavijo, se lahko prepriča, da smo v kratkem času — kajti to je 25, 26 let, odkar je minila vojna — iz razrušene države, kakršna je bila Jugoslavija, države, ki je bila pred vojno poleg tega zelo ostala, ustvarili novo državo, jo gospodarsko in politično popolnoma spremenili. K nam pa prihaja tudi veliko zlonamernih ljudi. Ti ljudje očitno vidijo, kaj smo dosegli, toda naš sistem jim politično ne ustreza. Ne ustreza jim socialistična ureditev naše družbe. In zato napadajo našo Jugoslavijo. A tudi v naši državi so ljudje, in ni jih ravno malo, ki ravno tako dolivajo vodo na mlin takih tujih protisocialističnih sil. Tudi oni širijo razne glasove o tem, da je Jugoslavija baje v težavnem gospodarskem položaju, ter tako pomagajo sovražnikom zunaj, ...

.... Ne bi rekel, da nimamo nekaterih problemov in težav. Imamo jih, vendar, ti problemi še zdaleč niso nerešljivi, seveda, če upoštevam vse tisto, o čemer bom govoril pozneje, govoril pa bom o tistem, kar je po moje treba stori-

ti, da bi laže in hitreje reševali naše notranje probleme.

Menim, da je naša država z o-

rjaškimi koraki napredovala k vsemu temu, kar danes imamo, in sicer zaradi vztrajnosti naših ljudi.

**Vsakodnevno delo rudarjev in nadzornikov-jama Ojstro rudnika Hrastnik
Foto inž. Tone Bregant**

Kljub vsem oviram, na katere smo naleteli po vojni, smo dosegli velikkanske uspehe. Že od konca vojne pa vse do danes, nam niso dali miru. Na razne načine nam mečejo polena pod nože. Toda kljub temu smo ogromno dosegli.

Glede na to menim, da smo v Jugoslaviji lahko zadovoljni s tistim, kar smo dosegli, vendar — naj poudarim še enkrat — bomo še hitreje šli naprej in dosti hitreje odpravljali težave in probleme, če bomo vse tisto, kar zdaj poudarjamo, da moramo storiti, tudi zares storili. To pa pomeni, da moramo, zlasti komunisti, drugače ravnati. Naše ravnanje mora biti na ravni. Menim namreč, da so za razvoj Jugoslavije odgovorni v prvi vrsti komunisti. Komunisti so bili odgovorni za pripravo osvobodilnega boja, bili so odgovorni med vojno in so vojno pripeljali do zmagovitega konca — kljub številnim človeškim žrtvam, in sovražnikovimi zločini nad našimi narodi. Komunisti so, razumljivo, odgovorni tudi za povojni pravilni družbeni razvoj, se pravi, za socialistični razvoj. Potemtakem so odgovorni tudi danes. Nihče drug ni toliko kot komunisti odgovoren za nadaljni proces našega notranjega

razvoja in preobrazbe. Mislim torej, da imamo mi komunisti velikkansko odgovornost.

Ko bomo partijo okrepili, ko bo partija res tisto, kar mora na današnji stopnji našega razvoja biti, upam, bo vse šlo laže, kot je šlo doslej, zlasti še v zadnjem času...

....Z demokracijo smo torej šli preveč na široko, preden smo ji očistili pot. To so nekatere sile spretno izkoriščale in ravno te sile danes besnijo proti nam, vpijejo, da smo proti demokraciji. Ne, mi nismo proti demokraciji. To smo dokazali in še kako dokazali. Mar je to mogoče dokazati s čim, kar je večje od tistega, kar je izbojeval naš delavski razred, to pa je samoupravljanje. To je po vseh pravih marksistične in leninistične znanosti najbolj demokratična in najpravičnejša razvojna pot. To je velika pridobitev.

Kdaj smo pozabili na delavski razred? Nikoli nismo pozabili nanj. Zmeraj smo zahtevali, da moramo na delavski razred gledati kot na najpomembnejši dejavnik našega razvoja. Poudarjali smo in poudarjamo, da je delavski razred temelj celotne graditve, kajti to ne more biti nihče drug. Komunisti so a-

vantgarda delavskega razreda. Borimo se zato, da bi se temeljne pravice delavskega razreda okrepile. In to smo zdaj z 21. in 22. ustavnim dopolnilom tudi uzakonili. Zdaj gre za to, da dopolnila tudi uresničimo. Pri tem pa nastajajo veliki odpori. Ti odpori imajo marsikje zelo perfidno obliko. Ljudje pretakajo krokodilove solze: »Delavski razred, delavski razred...« Kar naprej imajo na jeziku delavski razred. V bistvu pa se uveljavljanju dopolnil upirajo tehnokratizem, borikratizem, razredni sovražnik — vsi so v tej družini — tako s svojim ravnanjem kot s svojim delom....

....Ko sem govoril v Splitu, in ne samo v Splitu, temveč tudi kasneje velikokrat, vse do nedavnega govora na Kozari, so bili partijski forumi, ki niso omenili tistega, kar sem rekel. Niti zadnje čase nekateri tega sploh niso omenili, kaj šele prej. Nekateri celo pravijo: Pusti ga, naj govori, mi pa bomo delali po svoje! Niti pošteni komunisti niso nasprotovali takšnemu pojmovanju, niso zahtevali da je treba delati, dalje obdelovati in oživljati tisto, kar sem rekel, marveč so pustili, da je to zamrznilo. Dremali so...

Pomen ukrepov za izboljšanje gospodarjenja v ZPT

Že v preteklosti je bila navada pa tudi nujnost, da so se v podjetju dogovarjali in sprejemali ukrepe, ki naj bi pomagali pri izvajanju določenih načrtov, reševanju nastalih težav in podobno. Če govorimo o takšnih ukrepih, potem so se ti v glavnem nanašali na proizvodno premoga, ki predstavlja najbolj značilno dejavnost podjetja, deloma pa so bile zajete tudi ostale dejavnosti v podjetju.

V bistvu gre pri sprejemanju ukrepov in akcij za nujnost hitrejšega prilagajevanja splošnemu tempu razvoja, posebno še, ker razvoj proizvodnje premoga zaostaja in je možno le s posebnimi ukrepi in akcijami vsaj deloma nadoknaditi manjkajoči razvoj v tehnologiji proizvodnje. Pri ukrepih gre predvsem za organizacijsko-tehnične posege, ki se nanašajo tako na sam proces proizvodnje, nje organizacijo ter spremljajoče dejavnosti. Cilj takšnih ukrepov ni nikdar sam sebi namen, ampak in predvsem izboljšati proizvodnjo-finančne rezultate, kar ima v končni fazi za posledico tudi osnovo za izboljšanje osebnih dohodkov.

Dosedanja praksa sprejemanja in izvajanja ukrepov je bila pomanjkljiva predvsem v tem, da za to ni bil dovolj zainteresiran slednji član kolektiva. Mogoče je pomanjkljivost tudi v tem, da niso

bil cilji ovrednoteni in s tem tudi bolj oprijemljivi za vsakega člana kolektiva. V opravičilo moram reči, da je učinek ukrepov najpogosteje težko izračunljiv, po drugi strani pa obstoja nevarnost izračuna tudi v tem, da se rezultate pri tem išče za vsako ceno. To tudi v primerih neizpolnjevanja načrtovanih ukrepov in akcij.

Glede skupnega sprejemanja ukrepov, ki naj bi bili prisotni pri celotnem kolektivu, je verjetno bilo doslej premalo storjenega. Menim tudi, da ni mogoče naprtiti odgovornost za izvajanje ukrepov le nekaterim osebam, če kolektiv ne sodeluje oziroma ni zainteresiran za izvajanje sprejetih ukrepov. V današnjem sistemu uveljavljanja družbeno-političnih odnosov je pomembno predvsem sporazumevanje, doseganje soglasnosti za akcije, ki morajo biti enotne in v katerih mora sodelovati večina kolektiva.

Menim tudi, da mora določena situacija v podjetju ali predvideno načrtovanje pogojevati sprejemanje ukrepov in akcij. Za to je vse-kakor potrebna analiza obstoječega stanja. Verjetno smo v tem smislu premalo učinkoviti, da ne sprotimo alarma pravočasno in pustimo, da imajo nekateri negativni pojavi predolgo vpliv na položaj podjetja pa tudi razpoloženje v ko-

lektivu. Zelo važno je, kakšna je razlaga za sprejete ukrepe. Če je jasna, preprosta in v sprejemljivi obliki posredovana članom kolektiva, potem verjetno uspeh ne bo zaostal. Jasno je, da je uspeh odvisen od prizadevnosti tako organizatorjev ukrepov, kakor tudi od izvajalcev.

Pripravljamo in načrtujemo proizvodnjo, kot tudi dohodek in njegovo delitev za leto 1973. Smo pred razpravo in sprejemom dokumentov za ustanovitev temeljnih organizacij združenega dela. Izvajanje načrtov terja tudi pripravo ukrepov, ki naj omogočijo njih uresničitev.

Albert Ivančič, dipl. inž. rud.

Kitajci prodajajo premog Japoncem

Kitajska se je odločila, da bo znova prodajala premog Japonci. Dobave so namreč ustavili pred petimi leti. Kitajci želijo, da bi z Japonsko podpisali dolgoročno pogodbo o prodaji premoga, kakor tudi koka. Pred kulturno revolucijo so Kitajci izvažali na Japonsko letno okrog 800.000 ton premoga.

Finančno poslovanje v razdobju januar-avgust 1972

Koncem avgusta so se finančnega premoga za termoelektrarno, rezultati, v primerjavi z dosežki I. polletja, precej poslabšali. Temu je krivo sila neugodno doseganje proizvodnih finančnih zadolžitvev v juliju, pa tudi mesec avgust ni bil boljši.

Osnovna dejavnost

Rudnik Hrastnik proizvodni in finančni načrt izpolnjuje, vendar pa so izdatki za bruto osebne dohodke nad razpoložljivim dohodkom. Izgube sicer ni, pač pa je ostanek dohodka za sklade globoko pod načrtovanim zneskom.

Za rudnik Trbovlje je bila načrtovana le proizvodnja kotlovne-

premoaga za termoelektrarno, proizvaja pa tudi druge vrste premoga, zato je vrednost celotnega dohodka višja od doseganja fizičnega obsega proizvodnje, ker imajo druge vrste premoga višjo prodajno ceno.

V rudniku Zagorje proizvodnega in s tem v zvezi finančnega načrta ne dosegamo. To ima za posledico pri proizvodnji in prodaji premoga izgubo. Ta je koncem avgusta tolikšna, da pobere ves dobiček rudnikov Hrastnik in Trbovlje in tudi končni rezultat je negativen.

V odstotkih prikazano doseganje finančnega načrta je naslednje:

	Hrastnik	Trbovlje	Zagorje	Skupaj
celotni dohodek	100,9	110,7	88,3	100,4
materialni stroški	90,0	105,4	95,5	97,2
dohodek	115,9	115,9	81,5	102,9
obveznosti iz dohodka	131,6	111,2	103,1	117,3
dohodek za razdelitev	114,0	116,5	78,7	101,2
brutto osebni dohodki	125,3	106,8	104,3	109,7
družbene službe	100,0	100,0	100,0	100,0
ostanek za sklade	30,4	275,0	izguba	izguba
prodaja premoga v količini	102,5	100,8	87,5	97,6

Načrtovano delitev dohodka so dosegli rudniki in skupne službe z naslednjimi zneski:

	načrtovano	doseženo	razlika
Hrastnik			
— brutto OD	18,479.100	23,161.900	4,682.800
— družbene službe	358.600	358.600	—
— ostanek za sklade	2,434.300	740.200	-1,694.100
Skupaj	21,272.000	24,260.700	2,988.700
Trbovlje			
— brutto OD	15,176.000	16,207.400	1,031.400
— družbene službe	227.500	227.500	—
— ostanek za sklade	950.900	2,615.400	1,664.500
Skupaj	16,354.400	19,050.300	2,695.900
Zagorje			
— brutto OD	22,368.700	23,323.300	954.600
— družbene službe	242.000	242.000	—
— brutto skladi	694.600	-5,233.300	-5,917.900
Skupaj	23,295.300	18,332.000	-4,963.300
Skupne službe			
— brutto OD	16,893.800	17,268.500	374.700
— družbene službe	—	—	—
— ostanek za sklade	—	-194.900	-194.900
Skupaj	16,893.800	17,073.600	179.800
Osnovna dejavnost skupaj			
— brutto OD	72,917.600	79,961.100	7,043.500
— družbene službe	828.100	828.100	—
— ostanek za sklade	4,069.800	-2,072.600	-6,142.400
Skupaj	77,815.500	78,716.600	901.100

Rudnika Hrastnik in Trbovlje izkazujeta pozitivne rezultate pri premogu in storitvah, dočim so druge dejavnosti negativne (sam-

ski domovi, zemljiška posest, kotlarna Hrastnik). Rudnik Zagorje ima malenkostni pozitivni rezultat pri storitvah in samskih domovih,

zemljiška posest pa je negativna. Kot že rečeno, je izguba pri premogu na tem rudniku tolikšna, da povzroča izgubo v osnovni dejavnosti vseh treh rudnikov.

V skupnih službah so zajeti: obe separaciji, jalovišče, skupni prevoz, upravno prodajna režija ter izredni dohodki in izdatki.

Obe separaciji, jalovišče in skupni prevoz se v končnem izračunu izravnavajo, ker se dejanski stroški prenesejo na proizvodne obrate. Nekaj negativnega rezultata je pri nakladanju in transportu premoga za elektrarno, cementarno in železnico, upravno prodajna režija pa izkazuje nekaj pozitivnega rezultata pri opravljenih storitvah za tuje stranke. Prikazan negativni ostanek pri skupnih službah se naša na naslednje postavke:

Negativne razlike:

premoga	21.800
— laboratorij	4.500
— žaga Trbovlje	2.000
— žaga Zagorje	83.000
— izredni izdatki	365.200
476.500	

Pozitivne razlike:

— upravno prodajna režija	8.900
— izredni dohodki	272.700
Ostane negativna razlika	194.900

Če na kratko povzamemo dosežene finančne rezultate posameznih delovnih enot, vidimo, da smo dosegli v osnovni dejavnosti v osemmesečnem razdobju naslednje ostanke dohodka:

Negativni:

— rudnik Zagorje	5,233.300
— skupne službe	194.900
	5,428.200

Pozitivni:

— rudnik Hrastnik	740.200
— rudnik Trbovlje	2,615.400
— Ostane negativni rezultat (izguba)	3,355.600
	2,072.600

Kot sem že omenil, je nastala izguba v zadnjih dveh mesecih, saj nam je polletni obračun prikazal v končnem rezultatu pozitivni ostanek dohodka oziroma dobiček. Izguba v mesecih julij in avgust znaša v delovnih enotah:

	polletni obračun	julij in avgust	Skupaj
rudnik Hrastnik	1,614.300	— 874.100	740.200
rudnik Trbovlje	2,688.500	— 73.100	2,615.400
rudnik Zagorje	-3,088.900	— 2,144.400	-5,233.300
skupne službe	-114.300	— 80.600	-194.900
celokupno	1,099.600	— 3,172.200	-2,072.600

V dveh poletnih mesecih je znašala izguba v vseh delovnih enotah, konkretno na rudnikih Hrastnik in Trbovlje le v juliju, dočim je bil v avgustu rezultat pozitiven.

Obrat za specialna rudarska dela

Dela na domačih gradbiščih imajo izgubo, ki še narašča. Tako je negativni rezultat 621.000 din koncem polletja, narasla na 1,844.800 din koncem avgusta. Naša pa se na gradbišče Nikšič, kamor je bila že dostavljena zahteva za priznanje plačila več opravljenih del in za spremembo cen; nadalje na zaključna dela na gradbišču cementarne Trbovlje in rudniku Idrija. Slabši finančni rezultati so tudi na gradbiščih te delovne enote na rudniku Zagorje. Druga gradbišča v SFRJ delajo s presežkom dohodka nad izdatki.

Z deviznim prelivom z gradbišč v ZR Nemčiji in Švici pokrivamo izgubo domačih gradbišč in ustvarjamo še nekaj ostanka dohodka za sklade, vendar pa ne v predvideni višini. Končni finančni rezultat je naslednji:

— netto devizni priliv 4,245.600 din
— saldo izgube na gradbiščih v SFRJ 1,844.800 din
ostane pozitivna razlika 2,400.800 din
S finančnim načrtom je bilo predvidenega ostanka dohodka 3,674.000 din, dosegli smo ga torej 65,3%. Finančni načrt je bil dosežen z naslednjimi indeksi:

celotni dohodek	99,1
materialni stroški	91,7
dohodek	102,8
obveznosti iz dohodka	98,3
dohodek za razdelitev	103,2
brutto osebni dohodki	119,3
družbene službe	100,0
ostanek dohodka za sklade	65,3

Obrat za proizvodnjo gradbenega materiala-GRAMAT

V končnem seštevku so delovne enote GRAMAT-a pozitivne, čemur pripomore uspeh GRAMAT-a rudniku Trbovlje. Enote v Hrastniku in Zagorju so zaključile poslovanje z večjimi stroški kot je znašala realizacija.

Doseganje in delitev dohodka je naslednje:

	načrtovano	doseženo	razlika
Hrastnik			
— brutto OD	243.000	186.200	— 56.800
— družbene službe	—	—	—
— ostanek za sklade	-26.000	-20.100	+ 5.900
Skupaj	217.000	166.100	— 50.900
Trbovlje			
— brutto OD	1,743.800	1,666.500	— 77.300
— družbene službe	15.900	15.900	—
— ostanek za sklade	193.700	377.300	+ 183.600
Skupaj	1,953.400	2,059.700	+ 106.300
Zagorje			
— brutto OD	577.800	446.800	— 131.000
— družbene službe	600	600	—
— ostanek za sklade	46.600	-21.200	— 67.800
Skupaj	625.000	426.200	— 198.800
GRAMAT skupaj			
— brutto OD	2,564.600	2,299.500	— 265.100
— družbene službe	16.500	16.500	—
— ostanek za sklade	214.300	336.000	+ 121.700
Skupaj	2,795.400	2,652.000	— 143.400

Za enote v Hrastniku je bila že s finančnim načrtom predvidena izguba (betonarna), ki pa je v doseženem znesku nižja, kamnolom izkazuje presežek, ki pa ne zadošča v celoti izgube betonarne. Na rudniku Trbovlje so vse enote

pozitivne; na rudniku Zagorje je kamnolom Borovnik dosegel dobiček, ki pa je nižji od ustvarjene izgube gradbene skupine.

Vse enote GRAMAT-a so dosegle osemmesečni finančni načrt z naslednjimi indeksnimi številkami:

Rudarstvo doma in po svetu

Zahteve premogovnikov v EGS

Predstavniki premogovnikov v elektro gospodarski skupnosti so zahtevali, da se proizvodnja premoga v državah članicah te skupnosti zadrži čim dlje. Objavljeni statistični podatki dokazujejo, da se je proizvodnja premoga zelo zmanjšala v prvi polovici t. l. Posvetovalni odbor evropske skupnosti za premog in jeklo se je obrnil na izvršno komisijo EGS z resolucijo, v kateri izraža upanje, da bo komisija brez odlaganja, vložila svoj politični vpliv na vlade članic te skupnosti, da bi zagotovili izvajanje enotne energetske politike na področju EGS. Cilj tega je, da bi zagotovili čim večjo proizvodnjo premoga. Proizvodnja premoga se je v prvi polovici letošnjega leta, v državah članicah EGS zmanjšala za 6,2% napram enakem obdobju prejšnjega leta. Od 1. januarja 1973 dalje bo Velika Britanija postala polnopravna članica te skupnosti.

Manj premoga v Zahodni Nemčiji

V Zahodni Nemčiji so v prvem polletju t. l. nakopali 60,1 milijonov ton premoga, kar je za 4,6 milijonov ton ali 7,1% manj kakor v istem razdobju lanskega leta.

Izgube premogovnikov v Porurju

Podjetje Ruhrkohle AG Essen v Zahodni Nemčiji, je končalo poslovno leto 1971 z izgubo v višini 380 milijonov DM. Izguba je v glavnem nastala zaradi nakopičenih zalog premoga, ki so povzročile 86% skupne izgube. Cena premoga tega podjetja je večja od cen premoga na mednarodnem tržišču, zato premog te firme ni konkurenčen. To pa je posledica revalvacije marke v decembru 1971.

Večja pomoč britanskim premogovnikom

Britanska vlada proučuje možnost odobritve nove subvencije za premogovnike. Že v marcu t. l. je nacionalna uprava za premog-NCB izkoristila pomoč v višini 100 milijonov funtov šterlingov, da bi na ta način vsaj deloma pokrila izgube zaradi dolge stanke rudarjev. Domnevajo, da bodo sindikati znova zahtevali večje plače.

	Hrastnik	Trbovlje	Zagorje	Skupaj
celotni dohodek	105,9	98,1	85,6	26,7
materialni stroški	136,8	90,3	127,5	98,2
dohodek	75,9	105,6	69,7	95,4
obveznosti iz dohodka	70,9	107,1	85,8	100,1
dohodek za razdelitev	76,5	105,4	68,2	94,9
brutto OD	76,6	95,6	77,3	89,7
družbene službe	—	100,0	100,0	100,0
ostanek za sklade	77,3	194,8	—	156,8

Avtopark, elektrostrojni obrat (ESO) in toplarna Trbovlje

Vse te delovne enote so zaključile obravnavano obračunsko raz-

dobje s pozitivnim ostankom dohodka za sklade. Njihova delitev dohodka je bila dosežena v zneskih takole:

	načrtovano	doseženo	razlika
Avtopark			
— brutto OD	1,904.900	1,854.700	— 50.200
— družbene službe	11.900	11.900	—
— ostanek za sklade	186.000	204.500	+ 18.500
Skupaj	2,102.800	2,071.100	— 31.700

ESO			
— brutto OD	3,582.300	3,165.700	— 416.600
— družbene službe	—	—	—
— ostanek za sklade	219.400	68.100	— 151.300
Skupaj	3,801.700	3,233.800	— 567.900

Toplarna			
— brutto OD	147.000	152.500	+ 5.500
— družbene službe	—	—	—
— ostanek za sklade	56.900	137.700	+ 80.800
Skupaj	203.900	290.200	+ 86.300

Indeksi doseganja finančnega

načrta:

	avtopark	ESO	toplarna
celotni dohodek	105,9	98,9	75,6
materialni stroški	113,1	111,5	59,3
dohodek	100,3	85,3	135,2
obveznosti iz dohodka	115,5	88,0	103,7
dohodek za razdelitev	98,5	85,1	142,3
brutto OD	97,4	88,4	103,7
družbene službe	100,0	—	—
ostanek dohodka za sklade	109,9	31,0	242,0

Pri zadnjih treh dejavnostih omenjam le ESO, pri katerem nedokončana proizvodnja in izdelani

rezervni deli v realizaciji, niso obračunani. Če se upošteva še vrednost le-teh, se ostanek dohodka za

RUDARSTVO DOMA IN POSVETU —

Večji izvoz premoga

Ameriška firma Kaiser Engineers, pripravlja projekt za razširitev naprav za manipulacijo in natovarjanje premoga v Quitslandu v Avstraliji. Po tem projektu bo omogočeno povečanje izvoza premoga, predvsem jeklarnam na Japonskem in v Evropi. Računajo da bodo preko teh nakladalnih naprav odpremili blizu 20 milijonov ton premoga letno. V tej avstralski pokrajini so ugotovili rezerve premoga v višini milijarde ton.

Manjša proizvodnja premoga

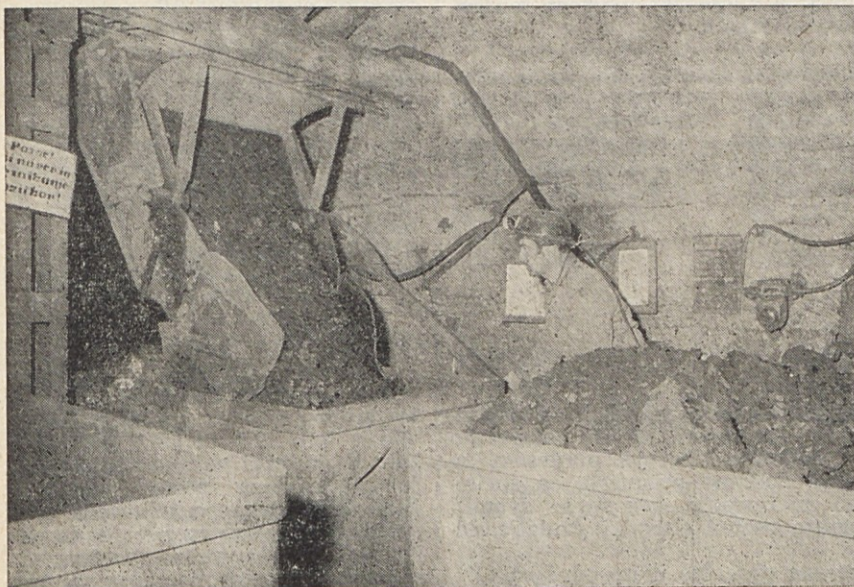
Zaradi pogostih okvar v termoelektrarnah, so jugoslovanski premogovniki v juliju proizvedli manj premoga, kakor pa so ga načrtovali za ta mesec. Skupna proizvodnja je napram istemu razdobju lanskega leta za 7,6⁰/₀ manjša oziroma za 15,8⁰/₀ manjša od načrtovane za sedem mesecev letošnjega leta. Načrta niso dosegli v nobeni republiki. Skupna sedemmesečna proizvodnja v letošnjem letu je znašala 17,747.000 ton. Zmogljivosti posameznih rudnikov niso dovolj izkoriščene, tako je Kolubara obratovala le s 60⁰/₀, Kosovo pa s 50⁰/₀ svojih zmogljivosti.

Zima se bliža

Rudarji Titovih rudnikov Kraka-Banovići, bodo letos po načrtu proizvedli 7,360.000 ton premoga. Celotno količino pa bodo kupcem lahko dobavili le pod pogojem, če bodo na razpolago potrebne transportne zmogljivosti. Običajno se vsako jesen pri transportu zataknje, ker železnica ne more pravočasno dobaviti potrebnega števila vagonov. Prvi znaki za bližajočo zimo so se pokazali že koncem avgusta t. l. Da bi lahko zagotovili nemoteno dobavo premoga posameznim naročnikom, so organizirali lasten prevoz premoga do stalnih večjih kupcev tako, da lahko s svojimi vozili dnevno transportirajo okrog 1.500 ton premoga do nekaterih kupcev.

Težave francoskih premogovnikov

Že večkrat smo na tem mestu pisali o težavah francoskih premogovnikov, pa tudi o zmanjševanju njihove proizvodnje premoga. Po zadnjih podatkih, ki so bili objavljeni v letnem poročilu državnega podjetja Charbonnages de France, je delež premoga v letu 1971 od skupnih energetskih virov znašal, 29,2⁰/₀, medtem ko je še leta 1970 znašal 33,1⁰/₀. Prodaja premoga se je zmanjšala napram letu 1970 za okrog 20⁰/₀ zaradi zmanjšanih po-

Nakladanje premoga v vozičke pod sipalnikom v jami rudnika Trbovlje
Foto Milan Cerinšek

sklade približa predvidenemu.

Vse proizvodne dejavnosti skupaj v končnem rezultatu sicer ne izkazuje izgube, vendar pa je o-

stanek dohodka globoko pod načrtovanim. Razlog je izguba v osnovni dejavnosti. Rezultat pa je naslednji:

	načrtovano	din	doseženo	din	%
celotni dohodek	195.521.900		195.581.300		100,1
materialni stroški	84.577.400		82.436.300		97,5
dohodek	110.844.500		113.145.000		102,1
obveznosti iz dohodka	11.686.400		13.342.600		114,2
dohodek za razdelitev	99.158.100		99.802.400		100,6
brutto osebni dohodek	89.782.200		97.772.400		108,9
družbene službe	955.500		955.500		100,0
ostanek za sklade	8.420.400		1.074.500		12,8
delitev dohodka v %:					
— brutto OD	90,5				98,0
— družbene službe	1,0				0,9
— ostanek za sklade	8,5				1,1

Iz pregleda je razvidno, da finančni načrt izpolnjujemo. Presežek je pri bruttu osebnih dohodkih, kjer je indeks izplačil (108,9) višji od razpoložljivega dohodka za razdelitev (100,6). To pa je seveda negativno vplivalo na ostanek dohodka za sklade, ki smo jih dosegli le z 12,8 %.

Neproizvodne dejavnosti

Rudarski šolski center, menze in počitniški domovi izkazujejo v končni številki negativni rezultat. Neuspeh je le pri rudarskem šolskem centru zaradi ukinitve učnega revirja na rudniku Zagorje in

znižanja proizvodnje premoga na učnem revirju v Trbovljah. V naslednjih mesecih se bo stanje izboljšalo, razen tega pa moramo za šolski center do konca leta tako vse izdatke pokriti.

Menzi Hrastnik in Zagorje sta zaključili to obdobje uspešno, nekaj izgube ima menza Trbovlje.

Počitniški domovi poslujejo uspešno, razen Partizanskega vrha. Dokončni uspeh pa bo zaradi sezonskega značaja poslovanja ugotovljen šele z letno bilanco.

V posameznih enotah smo dosegli do konca avgusta naslednji rezultat:

Rudarski šolski center	— 535.400 din
Menze:	
— Hrastnik	+ 25.200
— Trbovlje	— 28.200
— Zagorje	+ 36.500
Počitniški domovi:	
— Rab	+ 230.600
— Crikvenica	+ 43.600
— Partizanski vrh	— 13.400
Skupaj	+ 260.800 din — 241.100 din

Zaključek

V vseh dejavnostih podjetja je razdeljen celotni dohodek v pri-

merjavi z dosežki v istem razdobju lani takole:

celotni dohodek	173.664.700	203.395.400	117,1
materialni stroški	70.064.700	87.688.400	125,2
dohodek	103.600.000	115.707.000	111,7
obveznosti iz dohodka	11.805.900	13.572.800	115,0
dohodek za razdelitev	91.794.100	102.134.200	111,3
brutto osebni dohodki	88.521.000	100.345.300	113,4
družbene službe	939.600	955.500	101,7
brutto skladi	2.333.500	833.400	35,7
Delitev dohodka v %:			
— brutto OD	96,4		98,3
— družbene službe	1,0		0,9
— brutto skladi	2,6		0,8

Iz primerjave doseganja in delitve celotnega dohodka lahko ugotovimo, da so narasli materialni stroški bolj kot celotni dohodek. Nabavne cene reprodukcijskega materiala, razne storitve in amortizacija (zaradi revalorizacije osnovnih sredstev) so narasle procentualno več, kot pa so se dvignile prodajne cene naših proizvodov in storitev. Precej so se dvignili iz-

datki za razne zakonske in pogodbenne obveznosti, ki jih pokrivamo iz dohodka. Tu gre predvsem za višje dodatne prispevke za socialno zavarovanje, ker so se dvignili brutto osebni dohodki; nadalje večje obresti od kreditov zaradi povečane obrestne mere od 8 na 11 % in večjega najemanja kreditov. Povečale pa so se tudi zavarovalne premije in prispevek za republiški

RUDARSTVO DOMA IN POSVETU —

treb jeklarn, slabega povpraševanja s strani gospodinjstev in zaradi prehoda različnih industrijskih obratov na druge vrste goriv. Proizvodnja je v letu 1971 znašala 34,6 milijonov ton, kar je za 4,3 milijonov ton manj kot v letu 1970 oziroma za 11 %. Delovni učinek na zaposlenega v jamski proizvodnji se v glavnem ni spremenil in je znašal 2.705 kg na delavnik, čeprav so pričakovali zvišanje na 2.917 kg. Število zaposlenih v jami se je zmanjšalo za 8,4 %, na sedanjih 58.819. Manjše število stavk je povzročilo, da je bila proizvodnja okrog pol milijona ton manjša kot so predvidevali. Čeravno je država dala premogovnikom na razpolago sredstva v višini 1.573 milijonov frankov, je znašala kljub temu proizvodnja 37,9 milijonov frankov. Cena premogu je porasla za 13,3 %. Iz vsega tega sledi, da je premogovna veja, ki ima izgubo, katero pa mora pokrivati državna blagajna.

Nov premogovni bazen na Poljskem

V bližini Katovic, na gričevnatem območju, še nadalje razvijajo Ribniški premogovni bazen. Po dograditvi se bo uvrstil med najpomembnejše industrijske centre v Evropi. Čez nekaj let bodo tu pridobivali na desetine milijonov premoga. Strokovnjaki so ugotovili, da je kakovost premoga zelo dobra. Eksploatabilni zalog je okrog 10 milijard ton. S sedaj znano rudarsko tehnologijo, bo mogoče eksploatirati posamezna ležišča premoga na tem območju do globine 1000 m. Rezerve premoga bodo zadostne za dolgo vrsto let pri najintenzivnejši proizvodnji.

Novi trije rudniki Ribniškega premogovnega bazena so dali v letu 1965 4.360.000 ton premoga, medtem ko so iz starih, pa vendar moderniziranih pridobili 14.450.000 ton. V letu 1975 računajo, da bodo v tem bazenu proizvedli že nad 35 milijonov ton premoga. V prihodnosti bodo proizvedli letno po 70 milijonov ton premoga, od tega 50 milijonov ton premoga za koksiranje. To seveda šele po letu 1980.

Prognoze

Evropska agencija za informacije o premogu, ocenjuje, da je svetovna proizvodnja premoga porasla v letu 1971 le za 7 milijonov ton. V pretežni meri lahko prepisujemo ta majhen porast stavki v ZDA. Poleg tega pa je seveda vplivala na proizvodnjo premoga v svetovnem merilu, velika konkurenca drugih vrst energije. Skupna proizvodnja premoga je znašala v vsem svetu 2 milijardi 190 tisoč ton. V vzhodnoevropskih državah

vodni sklad. Dajatve za potrebe družbenih služb, tu gre predvsem za investicije v osnovno šolstvo, se niso bistveno spremenile. Brutto osebni dohodki so naraščali hitreje kot pa znesek dohodka, ki nam ostaja za delitev na osebne dohodke in sklade. Vsi navedeni razlogi so povzročili, da smo dosegli le

35,7% lanskega ostanka dohodka, ki je namenjen za sklade podjetja.

Za isti razdobji dajemo tudi pregled izplačilnih netto mesečnih osebnih dohodkov in to za dejansko opravljene delavnike, brez nadomestil za plačane dopuste, državne praznike in boleznine:

delovna enota	I-VIII/71	I-VIII/72	%
rudnik Hrastnik	1.697,00	2.027,00	119,4
rudnik Trbovlje	1.677,00	2.021,00	120,5
rudnik Zagorje	1.646,00	1.923,00	116,8
skupni prevoz	1.492,00	1.814,00	121,6
separacija Trbovlje	1.373,00	1.696,00	123,5
separacija Zagorje	1.341,00	1.567,00	116,9
nabavni oddelek (skladišča)	1.413,00	1.662,00	117,6
uprava ZPT	1.872,00	2.136,00	114,1
osnovna dejavnost	1.621,00	1.939,00	119,6
O S R D	1.868,00	2.357,00	126,2
strojni obrat	1.475,00	1.681,00	114,0
elektro obrat	1.520,00	1.755,00	115,5
avtopark	1.538,00	2.008,00	130,6
GRAMAT	1.357,00	1.626,00	119,8
toplarna	—	2.024,00	—
Z P T	1.635,00	1.962,00	120,0

Stanje v pogledu likvidnosti se ni izboljšalo, naše terjatve do dolžnikov še kar naraščajo. Zaradi tega moramo vsak mesec najemati premostitvene kredite za izplačilo osebnih dohodkov in to pri banki in republiškem rezervnem skladu.

Napram nerednim plačnikom smo zavzeli ostrejšo stališče in smo že vložili nekaj mandatnih tožb, kajti še neodplačana posojila za osebne dohodke moramo do konca leta vrniti v celoti.

Roman Turnšek

Doseganje in poraba amortizacije

V primerjavi z letom 1971 se je amortizacija v tem letu povečala zaradi ponovne ocenitve osnovnih sredstev (revalorizacija). Na temelju nove višje osnovne oziroma nabavne vrednosti osnovnih sredstev, znaša predračun amortizacije za to leto 28.758.000 din. V tem znesku je upoštevano tudi zvišanje amortizacije za novo nabavljena in iz-

ločena osnovna sredstva tekom leta.

Če ne upoštevamo prenosa neporabljene amortizacije iz preteklega leta in vzamemo v obzir le razdobje januar-avgust 1972, dobimo naslednjo sliko o doseženih in porabljenih amortizacijskih sredstvih v proizvodnih delovnih enotah:

Skupaj doseženo v vseh proizvodnih delovnih enotah	19.252.400 din
Porabljeno	
— redna zamenjava in nove nabave	12.107.400
— udeležba pri kreditih	362.800
— anuitete	2.488.200
Manj porabljeno	14.958.400 din
	4.294.000 din

Bančni kredit uporabljamo v letu 1972 le za izgradnjo II. faze toplotarne v Trbovljah in ga je v tem trenutku uporabljenega približno polovica. Neporabljeno amortizacijo uporabljamo za obratna sredstva, ki nam jih glede na zelo sla-

bo plačevanje računov od naših kupcev zelo primanjkuje. Zaradi tega smo v zaostanku z odplačili anuitet.

Po posameznih delovnih enotah smo dosegli in porabili amortizacijo takole:

RUDARSTVO DOMA IN POSVETU —

je proizvodnja premoga dosegla določen porast, od tega samo v Sovjetski zvezi za okrog 11 milijonov ton tako, da so dosegli v tej državi v preteklem letu 485 milijonov ton. Po podatkih, ki so na razpolago, je znašala proizvodnja premoga na Kitajskem v letu 1971 skupno 390 milijonov ton. Ta podatek pa je že uvrstil Kitajsko na tretje mesto v svetovni proizvodnji premoga (prva je ZDA, druga SZ).

Manjša proizvodnja v Jugoslaviji

Proizvodnja premoga je v Jugoslaviji v razdobju januar-avgust 1972 znašala 20.101.000 ton. Ta količina je manjša od tiste, ki so jo jugoslovanski premogovniki dosegli v enakem razdobju v letu 1971. Proizvodnega načrta niso dosegli premogovniki črnega in rjavega premoga, kakor tudi nerudniki lignita. Največji odstotek zmanjšanja so zabeležili v proizvodnji črnega premoga, ki je že tako majhna. Deloma opravičujejo manjšo proizvodnjo z zmanjšanimi potrebami termoelektrarn, bilo je namreč dovolj hidroenergije, pomanjkanje rudarjev, slabimi osebnimi dohodki, nelikvidnostjo ipd. Najtežja situacija je bila na področju Srbije, kjer se še vedno poznajo posledice okvar na Kosovem in Obrenovcu.

Pridobivanje premoga na Novi Zelandiji

Novozelandski državni premogovniki izkazujejo vedno večje izgube. Po poročilu ministrstva za rudarstvo so se izgube v letu 1971 povečale od 1,65 milij. Nz. \$ v letu 1970 na 2,41 milij. Nz. \$. Izgube so nastale v prvi vrsti zaradi neugodnega razvoja prodaje v zvezi s stalnim naraščanjem uporabe zemeljskega plina in električne energije. Pridobivanje premoga za komercialne namene se je znižalo od 1.426.000 ton v letu 1970 na 1.271.000 ton. V celoti so v letu 1971 pridobili 2,09 mio ton premoga proti 2,35 mio ton v letu 1970. Število obratov v rudnikih se je znižalo od 108 na 92, število zaposlenih pa od 1972 v letu 1970 na 1602.

Povezanost premogovnikov in termoelektrarn v Sloveniji

V septembru t. l. je obiskal Šaleško dolino predsednik izvršnega sveta Slovenije Stane Kavčič. Med drugim so ga podrobno seznanili tudi z gospodarjenjem in položajem rudnika lignita Velenje in termoelektrarne Šoštanj. Predstavniki rudnika so dali poudarek temu, da se njihov delovni kolektiv zaveda,

Rudnik Hrastnik

a) doseženo		4,673.700 din
b) porabljeno:		
— redna zamenjava in nove nabave	1,651.000	
— anuitete	399.600	2,050.600 din
c) manj porabljeno		2,623.100 din

Rudnik Trbovlje

a) doseženo		3,427.600 din
b) porabljeno:		
— redna zamenjava in nove nabave	1,476.500	
— anuitete	328.000	1,804.500 din
c) manj porabljeno		1,623.100 din

Rudnik Zagorje

a) doseženo		5,360.400 din
b) porabljeno:		
— redna zamenjava in nove nabave	1,944.500	
— anuitete	558.900	2,503.400 din
c) manj porabljeno		2,857.000 din

Separacija Trbovlje in Zagorje

a) doseženo		3,201.700 din
b) porabljeno:		
— redna zamenjava in nove nabave	2,872.500	
— anuitete	451.800	3,324.300 din
c) več porabljeno		122.600 din

Za opremo, ki jo uporabljamo skupno na podjetju in jo ne moremo direktno zaračunati določeni delovni enoti, smo porabili skupno 1,939.500 din za naslednje nabave:

— stroj za izdelavo prog F6-A	1,456.000 din
— Isoschaum (za peno)	24.300 din
	454.700 din
— indikator CH ₄	4.500 din

Elektrostrojni obrat Trbovlje (ESO)

a) doseženo		177.500 din
b) porabljeno za redno zamenjavo in nove nabave		234.600 din
c) več porabljeno		57.100 din

Uprava

a) doseženo	275.900 din
b) porabljeno	61.000 din
c) manj porabljeno	214.900 din

Žagi Trbovlje in Zagorje

a) doseženo	31.400 din
b) porabljeno	6.200 din
c) manj porabljeno	25.200 din

Obrat za specialna rudarska dela

a) doseženo		932.600 din
b) porabljeno:		
— za redno zamenjavo in nove nabave	1,263.100	
— za anuitete	221.200	1,484.300 din
c) več porabljeno		551.700 din

GRAMAT

a) doseženo		441.300 din
b) porabljeno:		
— redna zamenjava in nove nabave	203.90	
— anuitete	284.200	488.100 din
c) več porabljeno		46.800 din

Avtopark

a) doseženo	495.200 din
b) porabljeno za redno zamenjavo in nove nabave	404.700 din
c) manj porabljeno	90.500 din

RUDARSTVO DOMA IN POSVETU —

da je treba rudariti ekonomsko opravičljivo. Predvidevajo, da bodo spričo ugotovljenih rezerv lignita, ki znašajo okrog 700 milij. ton, zvišali letno proizvodnjo rudnika na okrog 5 milij. ton. Rudnik ima pripravljen program razvoja do leta 1985. Zaradi ozkega grla pri izvoznih zmogljivostih, so se odločili za izgradnjo novega izvoznega nadkopa, Pesje. Tega bodo izročili namenu oktobra letos. Rudniški učinek bodo povečali z uvajanjem mehaniziranega odkopavanja in sicer do leta 1975 za 26%. Že nekaj časa uvajajo novo odkopno mehanizacijo. To je seveda treba prilagoditi razmeram v jamah tega rudnika. V velenjskem rudniku oziroma jamah imajo sedaj mehaniziranih 12% odkopov, do leta 1975 jih bodo mehanizirali 25%, do leta 1980 pa 30%. Od leta 1973 dalje bodo dobavljali termoelektrarni Šoštanj letno okrog 4 milijone ton lignita. Predsednika Kavčiča so seznanili s tem, da je zaradi nerednega plačevanja dobav premoga, zavrt tempo normalnega razvoja energetike. Elektrogospodarske organizacije iz naše republike poslujejo z izgubo tudi v letošnjem letu. Znano pa še ni, kako bodo pokrili izgubo teh organizacij iz leta 1971. Zavedajo pa se nujnosti povezovanja premogovnika in termoelektrane. Spričo tega pripravljajo gradnjo IV. faze termoelektrarne v Šoštanju.

Predsednik Kavčič je ob koncu razgovora poudaril, da je treba povečati proizvodnjo lignita, posebno še zaradi termoelektrarne. Naglasil je, da je perspektiva rudnika Velenje jasna spričo predvidene proizvodnje premoga, kakor tudi zgrajenih faz elektrarne. Predstavnikom obeh kolektivov je svetoval, da naj v investicijske načrte za postavitev TE Šoštanj IV., vključijo tudi vse stroške, ki so potrebni za mehanizacijo rudnika Velenje ter objektov družbenega standarda rudarjev. Ko je govoril o stanju elektrogospodarstva je poudaril, da mora družba pokriti izgubo elektrogospodarstva, ker je tudi družba določila ceno električne energije. Sicer pa mora tudi elektrogospodarstvo storiti vse, da se prepreči povečevanje izgube, v nobenem primeru pa ne na račun slovenskih rudarjev.

Pridobivanje premoga v Romuniji

Pridobivanje premoga v Romuniji dosega letno količino približno 22 milij. ton. V prvem polletju 1972 so nakopali 11,77 milij. ton. V petletnem načrtu, ki se bo iztekel leta 1975, pa je načrtovana letna proizvodnja 37 do 38,5 milij. ton premoga.

Toplarna Trbovlje

a) doseženo		78.000 din
b) porabljeno:		
— udeležba pri kreditu	362.800	
— anuitete	244.500	607.300 din
c) več porabljeno		529.300 din

Storitve in skladišča

a) doseženo (s prejeto zakupnino za posojena osnovna sredstva)		151.800 din
b) porabljeno		49.400 din
c) manj porabljeno		102.400 din

Prednji pregled se nanaša na dejansko obračunsko amortizacijo v času od 1. 1. do 31. 8. 1972. Porabljen sredstva predstavljajo prejete obračune in fakture za investicije, neglede na to, ali so bili dejansko plačani ali ne. V porabi tudi niso zajeti razni plačani avansi, obvezne izločitve in podobno, zato se dejanska izplačila nekoliko

razlikujejo od obračunanih. Podrobnejše poročilo o doseganju in porabi amortizacije tako po obračunskem (kakor je pričujoči), kot po finančnem načelu (dejanska denarna plačila), bo objavljeno v prvi naslednji številki glasila Srečno in to za razdobje do 31. oktobra 1972.

Roman Turnšek

RUDARSTVO DOMA IN POSVETU —

Izboljšanje poslovanja

Na rudniku Aleksinac niso mogli doseči načrtovane proizvodnje premoga v višini 1.000 ton (dnevno ker jim primanjkuje okoli 200 jamskih delavcev. Kljub temu pa so dosegli v prvih petih mesecih t. l. pozitiven finančni rezultat in sicer v višini 2 milijonov din. Vsi zaposleni so prejemali polne osebne dohodke in to pravočasno. Pričakujejo, da bodo v naslednjem letu dosegli še boljše rezultate. Osebnih dohodki aleksinških rudarjev so za eno tretjino manjši od povprečja osebnih dohodkov jugoslovanskih rudarjev.

Posledice nelikvidnosti v podjetju

Kadar govorimo o nelikvidnosti v podjetju se mi zdi, da je potrebna za ta izraz najprej preprosta razlaga. Menim, da pri mnogih prevladuje prepričanje, da ima s tem izrazom podjetje izgubo in da iz teh razlogov ni denarja za izplačilo osebnih dohodkov, za koriščenje amortizacije, skratka, da to povzroča otežkočeno finančno poslovanje podjetja.

Resnica je popolnoma drugačna. Če gremo na primer v trgovino, plačamo takoj na blagajni blago, ki smo ga kupili. Pri poslovanju podjetja gredo denarna nakazila kupcev preko službe družbenega knjigovodstva. Z vsakim odjemalcem (razen pri dobavah gramoza in deloma opeke ter pri avtoparku) je sklenjena pogodba, ki vsebuje pogoje glede dobave. V teh pogojih so določene količine, cene in rok plačila za dobave je običajen 20 dni, v nekaterih primerih je podaljšan na 30 dni. Vsa plačila za dobave po tem roku, se smatrajo za zapadla in se obračunavajo z zamudnimi obrestmi. Če bi dobave plačevali v pogodbenih rokih, potem bi znašale naše terjatve do kupcev za dobavljen premog ob povprečnem roku plačila cca 25 dni, okoli 17 milijonov dinarjev, torej bistveno manj, kot znašajo sedaj v višini 47 milijonov dinarjev. Če od tega zneska odštejemo znesek, ki ga do dogovorjenega plačilnega roka kreditiramo in ki je tudi določen v kupoprodajni pogodbi, potem dobimo višino zapadlih terjatev ali terjatev nad dogovorjenim rokom plačila v višini okoli 30 milijonov dinarjev.

Naše podjetje nima dovolj svojih denarnih sredstev, da bi lahko pokrivalo ta izpad plačil kupcev. Pri tem je treba dodati, da imamo poleg proizvodnje premoga še ostale dejavnosti, ki imajo tudi dolž-

nike (v višini cca 8 milijonov dinarjev, od teh največ obrat za specialna rudarska dela). Za kritje dolga naših kupcev bi torej potrebovali skupno cca 55 milijonov denarnih sredstev. K tem sredstvom je prišteti še potrebna denarna sredstva za kritje zalog najrazličnejših vrst, v višini okoli 29 milijonov. Tako znašajo celokupne potrebe kritja dolgov in zaloge cca 84 milijonov din, kar predstavljajo potrebna sredstva, ki pa so seveda glede na sedanje stanje nelikvidnosti oziroma slabega plačevanja s strani kupcev, nenormalno visoka.

Manjkajoča sredstva je možno

pokriti s krediti, z dolgovi dobaviteljem blaga in z lastnimi sredstvi. Od lastnih sredstev uporabljamo za kritje del ustvarjene amortizacije, rezervni sklad, sklad skupne porabe, dinarsko vrednost deviz ter vrednost ostanka dohodka iz letošnjega leta. Od kreditov uporabljamo stalno se obnavljajoči kredit za blagovni promet, dolgoročni kredit za obratna sredstva in kratkoročni, takoiimenovani premostitveni krediti za izplačilo osebnih dohodkov so narasli pri izplačilu osebnih dohodkov v mesecu oktobru na 25 milijonov pri republiškem rezervnem skladu in na 7 milijonov pri

Polagalca tira pri svojem delu v vpadniku III/4 - III/8 etaže v jami Ojstro
Foto inž. Tone Bregant

Ljubljanski banki. Glede na to, da so naši dolgovi dobaviteljem sorazmerno majhni (cca 5 milijonov) in da je udeležba osebnih dohodkov v strukturi lastne pa tudi prodajne cene, sorazmerno visoka, nastopa vsak mesec bistveno vprašanje, kako ob takšnem dolgovanju kupcev, pokrivati potrebna sredstva za izplačilo osebnih dohodkov. Pri tem obstoji glavna nevarnost, da ob naraščajočih kreditih za osebnih dohodke pri banki in republiškem rezervnem skladu ter naraščajočih dolgovih kupcev, ne bomo mogli več najemati teh kreditov. Ta denarna sredstva se dajejo namreč na kratek rok odplačila — pri banki za cca 3 tedne, pri republiškem rezervnem skladu pa do 3 mesece. Niti banki, še manj pa republiškega rezervnega sklada ne moremo vrniti teh sredstev v predpisanem roku. Pri najemanju teh kreditov znaša obrestna mera 1%. K temu moramo dodati tudi zamudne obresti, ker ne moremo kredita odplačati v predpisanem roku. Vse to nam še dodatno otežuje finančno poslovanje, ker moramo te obresti plačati preje, predno nam kupci plačajo svoj dolg, katerim sicer te obresti tudi zaračunavamo. Zato smo vedno v nevarnosti, da nam lahko ti dve denarni instituciji blo-

kirata žiro račun in s tem onemogočita finančno poslovanje podjetja v celoti. To se sicer v zadnjem razdobju še ni zgodilo, možnost pa obstaja. Druga nevarnost obstaja pri prodaji premoga podjetjem, ki poslujejo z izgubo. Pri tem postaja naše celotne terjatve problematične, ker bi postale uresničljive lahko samo delno. Tretja nevarnost obstaja pri kupcih premoga, ki prekoracujejo rok plačila nad 90 dni. Glede na uveljavljanje novih zakonov v zvezi s poslovanjem podjetij, se bo moral del teh terjatev, ki presegajo plačila nad 90 dni, znižati na račun celotnega dohodka podjetja, kar ima za posledico finančno škodo za prodajalca.

Iz tega položaja si seveda lahko pomagamo na dva načina: da prenehamo z dobavami vsem kupcem, ki so slabi plačniki ali pa da v vsakem primeru kupce tožimo oziroma zahtevamo zagotovitev plačila z akceptnimi nalogi, t. j. listina, ki nam jo da kupec, s katero v določenem roku lahko vnovčimo določen denarni znesek iz njegovega žiro računa.

Prvega načina se ne moremo poslužiti, ker so količine premoga prevelike in jih ni možno deponirati. V kratkem času pa tudi ni možno za takšne količine dobiti

druge kupce. Pri tem pride torej v poštev le zavarovanje plačila s tožbo ali akceptnim nalogom. Pri akceptnem nalogu mora dati soglasje kupec, ker mora listino podpisati, pri tožbi pa to ni potrebno. Tožba pa po drugi strani terja plačilo precej visoke takse na sodišču. Vse kaže, da se bomo morali posluževati v vse večji meri tožbe kot zagotovila za zavarovanje naših terjatev pri kupcih. Tretji način reševanja plačila kupcev je multilateralna kompenzacija (mnogostransko pobotanje), ki je bila izvedena marca letos in ki jo po zakonu izvede služba družbenega knjigovodstva. Pri tem mora vsako podjetje prijaviti službi družbenega knjigovodstva svoje dolgove, tako da bi morala dobiti tista podjetja, ki imajo presežek terjatev do kupcev nad svojimi dolgovanji, pozitiven saldo na svojem žiro računu.

Upam, da sem v zadovoljivi obliki razložil vprašanje nelikvidnosti in njene nevarnosti z načini reševanja. Bralci-člani kolektiva lahko uvidijo, s kakšnimi problemi se je treba v podjetju v zadnjih letih ukvarjati, kajti pred šestimi-sedmi leti tega pojava sploh nismo poznali.

Albert Ivančič, dipl. inž. rud.

0 priprava na sestavo gospodarskega načrta 1973

Kljub temu, da čas, ko se bo treba odločiti za sestavo dokončnega gospodarskega načrta podjetja za leto 1973, ni več tako daleč, se danes o pripravi na sestavo tega načrta še ne moremo pogovarjati v podrobnostih. Niso še znane osnovne smernice republiških organov in niso še znani ostali instrumenti. V pripravi na sestavo gospodarskega načrta pa bo že veliko storjenega, če se v predvidevanjih za leto 1973, opremo na letos doseženi količinski in finančni rezultat, preliminiran do konca leta, če analiziramo gibanje internih pokazalcev in ostale gospodarske tokove ter iz tega izluščimo nekatera alternativna izhodišča za sestavo gospodarskega načrta 1973. Ne le zato, ker ustvarjamo na premogu več kot 80 % celotne realizacije, so tudi sicer najbolj pomembne priprave na sestavo gospodarskega načrta prav za proizvodnjo premoga, ker smo tu še najbolj odvisni od zunanjih vplivov, od tržišča, od maksimiranih prodajnih cen premoga, od cen reprodukcijskega materiala in gibanja ostalih gospodarskih tokov, v podjetju pa od proizvodnih razmer in tehničnih zmogljivosti in zmogljivosti razpoložljivega števila zaposlenih.

Po oceni stanja na tržišču, se

povpraševanje po premogu v letu 1973 ne bo zmanjšalo, lahko pa se celo poveča.

Ocenimo najprej kakšen finančni rezultat je realno pričakovati iz proizvodnje premoga ob koncu le-

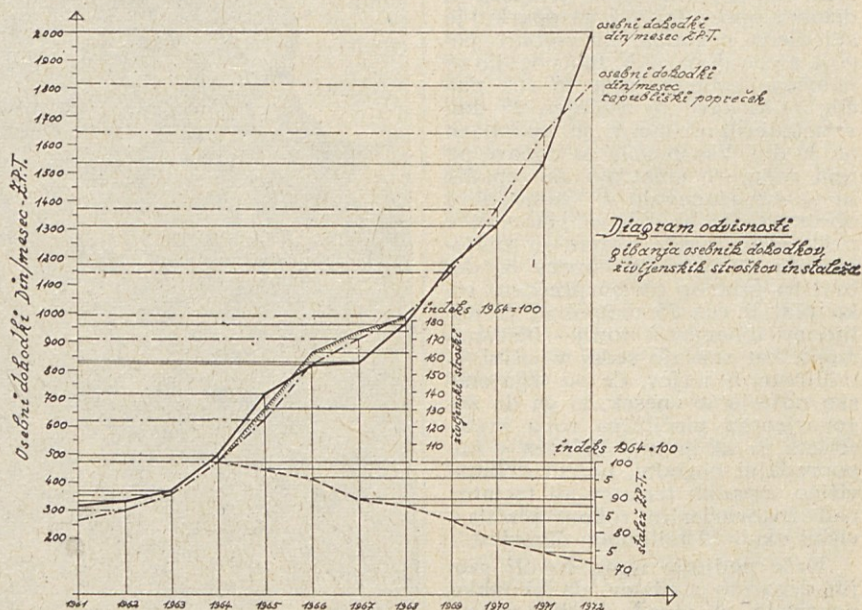

Diagram odvisnosti gibanja osebnih dohodkov in živilskih stroškov staleža

tošnjega leta. V obdobju januar-september, to je v 207 delovnih dneh, smo dosegli proizvodnjo v višini 1.233.610 ton ali povprečno dnevno 5.959 ton. Po oceni proizvodnega sektorja naj bi v nasled-

realizacija 1,693.600 ton po
stroški 1,693.600 ton po
ostanek
pri tem bodo znašali:
stalni stroški
spremenljivi stroški

njih 73 delovnih dneh dosegli dnevno povprečno po 6.300 ton oziroma do konca leta še 459.990 ton, skupno torej 1.693.600 ton. Finančni rezultat takšne proizvodnje bi bil po dosedanjih rezultatih naslednji:

126,98 din/t 251.053.328 din
126,38 din/t 214.048.768 din
1, 004.560 din
27,97 din/t 47.381.592 din
98,41 din/t 166.667.176 din

Kot stalne stroške smatramo stroške na račun časovnih razmejitev, investicijskega vzdrževanja, amortizacije, 33% stroškov električne energije, obresti od kreditov druge obveznosti, ostali osebni dohodki, bolani do 30 dni in deputatni premog.

Po obsegu proizvodnje, z vnaprej načrtovanim ostankom obdoseženih stalnih in spremenljivih stroških in doseženi prodajni ceni, bi dosegli načrtovani ostanek na proizvodnji premoga v višini 7.507.857 din /po odbitku prispevka občinam za družbene službe:

stalni stroški + ostanek
prodajna cena-spremenljivi stroški din/t = proizvodnja

$$\frac{47.381.592 + 7.507.857}{126,98 - 98,41} = \frac{54.889.449}{28,57} = 1.921.227 \text{ ton}$$

Za načrtovani ostanek bi morali doseči pri predvideni proizvod-

nji 1,693.600 ton, naslednje spremenljive stroške:

$$126,98 - \frac{54.889.449}{1.690.600} = 94,57 \text{ din/t}$$

(glej shemo alternativnih pokazalcev)

Že smo pred alternativo: doseči načrtovani ostanek in proizvesti 1.921.227 ton in ostati pri predvidenih stroških ter doseženi prodajni ceni, ali doseči predvideno proizvodnjo z nižjimi poslovnimi stroški za 3,84 din/t ali za isti znesek višjo prodajno ceno. Nižji osebni dohodki za reševanje takega položaja ne pridejo v poštev, ker bi s tem zagrešili nepopravljive posledice. Prav gotovo, da bomo problem reševali na izboljševanju vseh ključnih pokazalcev, čeprav ni izgledov, da bi ga v celoti tudi rešili. Takšna situacija pa je tudi že dovolj zgovoren dokaz zato, kako težka naloga gospodarjenja nas čaka v letu 1973.

Ker bi bila analiza vseh problemov, s katerimi se bo treba spoprijeti, preobširna, želim na nekatere bistvene le opozoriti.

Ali smo v stanju povečati proizvodnjo? Stalež zaposlenih na jamskih obratih se bo predvidoma znižal v letu 1973 za 81 delavcev. Rudniška storitev ZPT je do lanskega leta rastla, letos pa je celo nekoliko nižja od lanske.

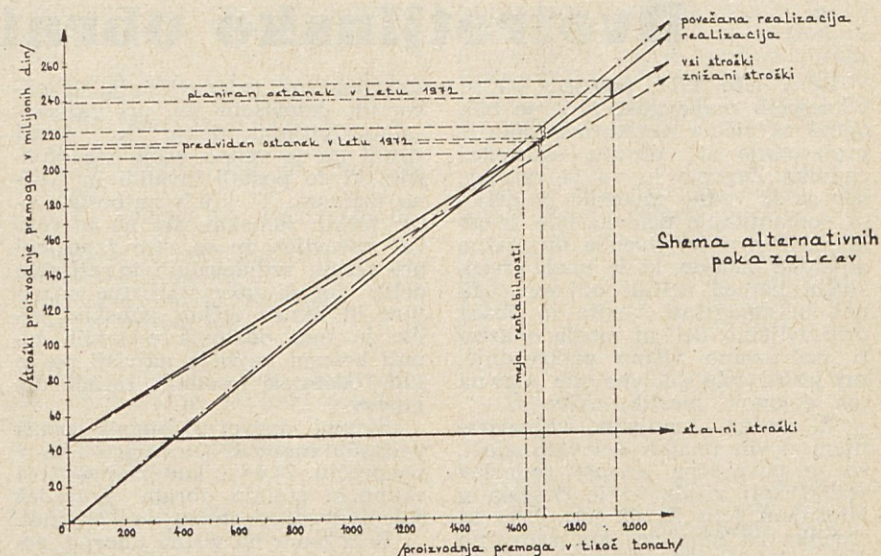
Primerjava po posameznih letih je naslednja:

leto	ton/delavnik	indeks
1966	1,76	100,00
1967	1,81	102,84
1968	1,93	109,66
1969	2,03	115,34
1970	2,33	132,39
1971	2,54	144,32
1972 (I-VI)	2,50	142,02

71,33. Ob stagniranju storitev se bo nadaljnje zniževanje staleža v celoti odražalo na proizvodnji. Nižja proizvodnja pa pomeni nižjo realizacijo, povzroča višje proizvodne stroške, tona premoga podražujejo vložena sredstva v investicije-anuitete, zaradi neizkoriščanja zmogljivosti nastajajo višji stroški amortizacije na tona in višji stroški investicijskega vzdrževanja. Posledica tega je nižji dohodek, nezadovoljivi realni osebni dohodki in zaradi teh še večji osip staleža in tako bi šlo znova od kraja.

Kako premagovati naraščanje poslovnih stroškov? Poslovni stroški rastejo na račun naraščanja cen reprodukcijskega materiala tako, da jim z zniževanjem količinskih normativov nismo več kos.

Kaj lahko pričakujemo od vloženih sredstev v opremo in ostale investicije, kaj se da napraviti v organizacijskem pogledu in kaj v sistemu nagajevanja bolj vzpodbudnega za boljše delo in zajezitev odhoda tistih, ki so za ustrezne osebne dohodke še pripravljeni delati v jami. Da ne bo pomote! Politika osebnih dohodkov glede pomembnosti ne zaostaja za ostalimi faktorji, včasih pa mora za uglašen orkester gospodarjenje zaigrati celo na prvo violino. Iz diagrama odvisnosti gibanja osebnih dohodkov, življenjskih stroškov (rep. stat. 1968) in staleža zaposlenih je zanimivo ugotoviti, da je dinamika upadanja staleža v odvisnosti od gibanja osebnih dohodkov. Največje znižanje staleža je bilo v času najmanjšega porasta osebnih dohodkov 1966 — 1967. Drugo večje znižanje staleža je bilo 1969—1970, ko smo zopet zaostali za republiškim povprečkom. Le-ta pa se je gibal doslej bolj vzporedno z gibanjem življenjskih stroškov kot pa je bil odraz gibanja storilnosti. Iz

Shema alternativnih pokazalcev

tega sledi: zaostajanje osebnih dohodkov za naraščanjem republiškega povprečja pomeni zaostajanje ali celo nazadovanje življenskega standarda.

Skratka, problemi se kažejo v taki razsežnosti, da jih verjetno kljub zaupanju v naše strokovne sposobnosti in v pripravljenost kolektiva spoprijeti se z najtežjim,

tokrat ne bomo v stanju v celoti sami rešiti, če ne bo prišlo tudi do sprememb zunanjih vplivov.

Vilko Kovač

Izpolnjevanje proizvodnega načrta

V razdobju januar-september 1972, je bil proizvodni načrt ZPT dosežen takole:

Proizvodnja premoga ton — 1972

Rudnik	planirano I — IX.	doseženo	+ —	%
Hrastnik	460.000	476.380	+ 16.380	103,6
Trbovlje	444.000	448.600	+ 4.600	101,0
Zagorje	354.000	308.630	— 45.370	87,2
SKUPAJ	1.258.000	1.233.610	— 24.390	98,1
RSC Trbovlje	14.700	8.420	— 6.280	57,3
RSC Zagorje	7.300	7.170	— 130	98,2
Z P T	1.280.000	1.249.200	— 30.800	97,6

Proizvodnja ostalih dejavnosti

		plan za 1. 1972	doseženo I-IX.	% doseganja od letnega plana
Žgana opeka	enot	7.500.000	6.112.152	81,5
Betonarna Hrastnik	kos	98.000	37.066	37,8
Kamnomolom Hrastnik	m ³	14.100	11.495,5	81,5
Kamnomolom Trbovlje	m ³	35.000	21.718,5	62,1
Kamnomolom Zagorje	m ³	140.000	96.485,0	68,9
Avtopark	t/km	—	2.868.416	—

I-VIII

O S R D (realizacija)	din	25.680.000	16.055.537,65	62,3
--------------------------	-----	------------	---------------	------

Nevenka Plevnik

RUDARSTVO DOMA IN PO SVETU —

Dobra sreča je prenehala z delom

Rudnik črnega premoga in briketov Dobra sreča, ki je doslej deloval v sestavu rudarskega gradbenega podjetja Knjaževac, je prenehala s proizvodnjo premoga. Premog iz tega premogovnika z veliko žvepla in briketiran je bil v glavnem namenjen železnici. Ta pa za ta premog ni več zainteresirana. V osmih mesecih t. l. je Dobra sreča proizvedla skupno 17.775 ton premoga, s čemer so bile izčrpane rezerve. Novih raziskav niso opravili. Ta rudnik pa se bo orientiral na specialna gradbena dela v rudnikih, kakor tudi na popravilo rudarskih naprav in opreme. Dobra sreča bo dobila potrebna sredstva od republiškega sklada za materialne rezerve Srbije, za prekvalifikacijo rudarjev.

Zaostreno pomanjkanje delovnih moči

V SR Srbiji načrtovane proizvodnje v juliju niso dosegli na nobenem rudniku. Premoga so nakopali za 25,8 % manj kot predvidevali. Kosovo je obratoval s polno zmogljivostjo, Kolubara pa le s 60 %-no zmogljivostjo. Zmanjševanje proizvodnje opravičujejo z manjšo porabo termoelektrarn ter pomanjkanjem rudarjev.

Dvotretjinsko obratovanje

Že v letu 1971, posebno pa še v mesecih maj-avgust 1972, je bila ogrožena višina načrtovane dnevne proizvodnje na obratu Kotredež rudnika Zagorje in to iz razloga, ker se je vedno močnejše pojavljalo pomanjkanje delovne sile za odkopna delovišča. Uvedba dvoetažne odkopne metode, ki je imela prvenstveni namen zvišati odkopni učinek in zmanjšati število in obseg pripravljenih del, ni mogla obdržati načrtovano višino proizvodnje, saj je bil osip delovne sile prav na teh delovnih mestih, največji.

Z vedno manjšim vključevanjem novih mladih delovnih moči, se je povprečna starost rudarjev vedno bolj višala in je dosegla v letošnjem letu že 42 let. Prav ta številka pa nam več kot zgovorno pove, da je vedno manj onih, ki so še sposobni za najtežje rudar-

ske delo na pripravljanih in odkopnih deloviščih ter pri raziskovalno-odpiralnih delih. Na drugi strani pa je vedno večje število tistih, ki so postali invalidi in fizično izčrpani. Ti kljub najboljši volji, težkih jamskih del ne morejo več opravljati in so zato zaposleni pri raznih vzdrževalnih in režijskih delih. Zaradi take starostne strukture in hkrati težkih jamskih pri-lik, je tudi odstotek odsotnih zaradi bolezni najvišji, najvišji pa je tudi odstotek izostalih zaradi dopustov.

Skupni dnevni izostanek znaša v osmih mesecih letošnjega leta v povprečju 24,4 %, kar pomeni pri skupnem staležu obrata Kotredež 508, dnevno odsotnost do 124 ljudi.

Brez ozira na višino dnevne, posebno pa tretjninske proizvodnje, morajo biti delovna mesta pri iz-

voznem jašku Vine, pri presipnih jaških, ob transporterjih in pri prevozu z lokomotivo, stalno enako obložena. Večina delovnih mest pri jaških pa zaradi značaja dela terja mlado, zdravo delovno silo, ki jo prav na odkopih najbolj primanjkuje.

N neodvisno od višine proizvodnje je število fiksnih delovnih mest, saj morajo biti stalno zasedena, brez obzira, če je jama produktivno obratuje ali ne. To razmerje med režijskimi šifri in šifri, potrebnimi za direktno proizvodnjo pa se vedno bolj slabša zaradi močnega zmanjšanja koledarskega števila delovnih dni, od nekdanjih 303-305, na v letu 1972 — 286 delovnih dni in zaradi padca števila zaposlenih na premogu. Kako se je zadnjih deset let, to je od leta 1961

dalje, gibalo število zaposlenih na obratu Kotredež in s tem število delavnikov na premogu (odkop in

priprava v premogu, skupaj), ter ostalih delavnikov v jami, nam prikazuje naslednja tabela:

leto	zaposleni v		dnevna proizvodnja		opravljeni delavniki			
	število	%	ton	%	na premogu		ostalo-jama	
					del./dan	%	del./dan	%
1961	971	100	1160	100	253	100	385	100
1964	700	72	950	82	204	81	305	79
1968	630	65	930	80	154	62	365	95
1969	600	62	820	71	127	50	292	76
1970	550	57	750	65	121	48	230	60
1971	520	54	828	71	121	48	210	55
15. IX. 1972	485	50	661	57	100	39,5	194	50,3

Iz tabele je razvidno, da se je stalež v desetih letih v jami Kotredež znižal za 50%. Povprečna dnevna proizvodnja je le za 43% nižja, čeprav se je dnevno število delavnikov znižalo za 60,5%. Za skoraj enak odstotek, kot se je znižalo število zaposlenih v jami, se je znižalo tudi število ostalih delavnikov, to je za 49,7%.

Najmočnejši padec opravljenih delavnikov na dan je nastal prav pri delavnikih na odkopih in pripravah v premogu, to je za 60,5%. Ta močan padec je nastopil predvsem z avtoriteto dejstva, da ni več mogoče nadomestiti na odkopnih izpadlih delavnikov z moštvo iz vzdržbe ali ostalih del. Sedaj nastopajo celo obratni primeri, da morajo ljudje iz odkopov občasno nadomestiti moštvo na ostalih delovnih mestih, ki zahtevajo stalno obložitve.

Ob podrobnih analizah vseh delovnih mest v jami in možnosti notranjih prerazporeditev zaposlenih v jami, je bilo ugotovljeno, da je možno doseči konstantno obložitve na odkopih le z uvedbo dvotretjinskega produktivnega obratovanja, pri čemer bi pridobili dnevno pri: — izvozu 17 delavnikov — raznih delih 4 delavnik — strojni delavniki-zunaj 2 delav. — elektro delavniki-zunaj 1 delav. skupno 24 delavnikov na dan

Za to število bi lahko povečali dnevno obložitve na odkopih in bi bilo namesto dosedanjih 72 opravljenih delavnikov izvršenih 96.

Povprečna odkopna storitev od I — VIII/72 je znašala v jami Kotredež 7,4 ton-delavnik oziroma povprečna dnevna proizvodnja iz odkopov 72 delavnikov x 7,4 ton = 533 ton.

Ob angažiranju 96 delavnikov dnevno pa bi morala znašati 96 delavnikov x 7,4 ton = 710 ton.

Če k tej proizvodnji prištejemo še dnevno proizvodnjo iz priprav in delne vzdržbe cca 65 ton, bi znašala dnevna proizvodnja 775 ton, kar predstavlja povečanje za 30% napram sedanji proizvodnji. S tem povečanjem proizvodnje bi se povečala tudi jamska in obratna storitev in bi znašala:

— jamska storitev 2,56 ton/del. — obratna storitev 2,03 ton/del.

Pri prehodu na dvotretjinsko o-

bratovanje, sta kot produktivni izmeni predvideni dopoldanska in popoldanska. V nočni izmeni pa je predvideno, da dve skupini po štiri je možje opravijo pripravo delovišč za dopoldansko izmeno s tem, da poruši nadkopni del po predhodni odstrelitvi. Ta delovna številka bo obložena triizmensko. Prav tako bosta obložena triizmensko po dva strelca, predvsem zaradi uvajanja diskontinuiranega polnjenja vrtin.

Uvedba priprave premoga v nočni izmeni bi morala imeti za posledico proizvodnjo premoga že v začetku vsake izmene in s tem doseženo večjo enakomernost proizvodnje v teku vse izmene. Ta enakomernost v proizvodnji bi nujno olajšala sedanje težave pri izvozu in obratovanju separacije.

Če bodo v nočni izmeni opravili res temeljite in sistematizirane priprave širokočelnih odkopov in razstrelitev nadkopnega dela, lahko pričakujemo povečanje dnevne proizvodnje do 200 ton. Če bi bilo doseženo tako visoko povečanje, pomeni to povečanje mesečne proizvodnje pri 23 delavnikih za 4,600 ton oziroma višjo mesečno realizacijo za 713.000 din, kar bi se močno odrazilo v finančnem učinku rudnika Zagorje.

Od prehoda na dvotretjinsko obratovanje pa poleg navedenega pričakujemo še naslednje prednosti:

- produktivno delo le na dopoldanski in popoldanski izmeni mora imeti večji učinek,
- večji učinek vzdrževalnih del v nočni izmeni, ker ne bodo ovirane,
- večji učinek pri dostavi in od-
- separacija in železnica
- delavnica-remont
- nadelavniki na železnici mesečno skupaj

Tudi ta prehod na dvotretjinsko obratovanje bo imel določene prednosti in sicer:

- nočno delo žensk bo skoraj povsem odpadlo,
- sobotne in nedeljske remonte bodo v večji meri opravili v nočni izmeni preko tedna,
- boljša izkoriščenost separacij-

vozu materiala v nočni izmeni, ker ne bo oviran s transportom premoga,

- boljšo izkoriščenost transportne mehanizacije in ostalih prevoznih kapacitet in zato manjšo porabo električne energije,
- zaradi boljše priprave čel, boljše izkoriščenost odkopne fronte,
- boljše vzdrževanje elektro-strojnih naprav zaradi možnosti temeljitejših pregledov in remontov v vsakodnevnih prostih nočnih izmenah,
- znižanje obsega sobotnih in nedeljskih remontov.

Prehod na dvotretjinsko produktivno obratovanje ne bo dosegel predvidenega efekta, če se ne bo za njegovo izvedbo trudil ves kolektiv obrata Kotredež, posebno pa tehnični kader tako na obratu, kot na rudniku Zagorje in upravi ZP. Vsak večji zastoj oziroma izpad proizvodnje zaradi okvar na transportu, separaciji ali pa na odkopih) zaradi prevelike koncentracije CO₂ ali CH₄) ne bo več možno nadomestiti, kar je bilo pri tritretjinskem obratovanju vsaj delno možno. Nujno je posvetiti čim večjo pozornost vzdrževanju transportnih poti od etažnih prog, presipnih in transportnih jaskov do obzornih prog, saj brez možnosti neoviranega transporta večja obložitve na odkopih ne bo imela pravega učinka. Tudi ekološkim pogojem bo potrebno posvetiti vso pozornost.

Ker lahko pričakujemo, da se bo stalež na odkopih zaradi redne fluktuacije še nadalje zniževal, bo potrebno pripraviti podobno analizo staleža za celotno področje rudnika Zagorje in tako poiskati možnost za njegovo dopolnjevanje.

Istočasno je možno priti na dvotretjinsko obratovanje tudi na separaciji v Zagorju, sicer ne popolnoma. Tritretjinsko bo še nadalje obratoval suhi del separacije s transportno potjo do bunkerja za rovni premog, kjer bodo deponirali premog iz nočne tretjine obrata Kisovec. Odpadlo bo torej mokro mehansko separiranje in prevoz po normalotirni železnici v nočni tretjini.

Zaradi tega se bo znižalo naslednje število delavnikov:

8 x 2 =	176 delavnikov
20 x 4 =	80 delavnikov
4 x 22 =	88 delavnikov
	344 delavnikov

skih naprav in priharnek cca 3.000 kWh,

- boljši učinek dela v dnevnem času.

Sedanji stalež se bo znižal za 12 ljudi, to je, ne bo več potrebn po zaposlitvi upokojujencev, mlada moška delovna sila pa bo lahko zaposlena pri jamskih delih. Sicer pa z avtoriteto tega ne bo prišlo do ka-

kršnihkoli odpuščanj zaposlenih.

Ker bodo premog v nočni izmeni vskladiščili v bunker, bo potrebno posebno paziti na njegovo kvaliteto. To pa je pomembno tudi za proces separiranja, ki ne bo več dopuščal zastojev.

S tem so podane pozitivne in negativne strani prehoda na dvotretjinsko obratovanje, ki smo jih ugotovili s podrobnimi analizami, ni pa pričakovati, da se v praksi ne bodo pojavile nove težave, ka-

tere bo potrebno sproti analizirati in odstranjevati.

Z dvotretjinskim obratovanjem sta z 2. oktobrom 1972 že pričela obrat Kotredež in separacija v Zagorju.

Adolf Jermol, dipl. inž. rud.

Permanizacija jamskih hodnikov

Klasičnim sistemom permanizacije (stalnosti, trajnosti), jamskih hodnikov s phanim betonom, opeko oziroma betonskimi oblikovanci, so se v zadnjih dveh desetletjih pridružili še drugi sistemi permanizacije jamskih objektov kot so:

- 1) permanizacija jamskih hodnikov z mehanskim nanašanjem brizganega betona na jekleno mrežo, podprto z jeklenimi okvirji, ki ostanejo v betonski oblogi,
- 2) permanizacija jamskih hodnikov z mehanskim nanašanjem brizganega betona na togo jekleno mrežo, vpeto z ustreznim številom sider v hribino,
- 3) permanizacija jamskih hodnikov z mehanskim oblaganjem sten in stropa hodnika z večjimi železobetonskimi bloki, imenovanimi paneli,
- 4) permanizacija jamskih hodnikov po sistemu ing. Jeana Bernolda z mehanskim transportom betona za opažno pločevino, ki predstavlja tudi železobetonsko armaturo.

Vsi našti sistemi oblaganja sten, stropov in tal jamskih hodnikov, predstavljajo bistveni napredek napram klasičnim načinom permanizacije v naslednjih pogledih:

- a) zmanjša se fizični napor zaposlenih, ker odpade ročno zidanje, katerega nadomesti mehansko nanašanje mokrega betona, oziroma že popreje pripravljenih betonskih blokov,
- b) mehansko oblaganje hodnikov z betonom, omogoči večji dnevni napredek pri permanizaciji, ob bistveno povečani storitvi zaposlenih,
- c) vsi ti novi postopki permanizacije, v principu predvidevajo oblaganje hodnika takoj, oziroma kmalu po izkopu posameznega odstavka hodnika, to je v intervalu, ko se že ne sprostijo hribinski pritiski. Na ta način se okolna hribina minimalno narahlja in je s tem kasneje tudi podporje hodnika relativno manj obremenjeno.

Sistem permanizacije s pomočjo mrež in brizganega betona v različnih izvedbah, je obrat za specialna rudarska dela ZPT že uspešno uporabil na svojih gradbiščih izven matičnega podjetja. To tehnologijo pa smo nameravali uporabiti tudi pri obnovi ostenja jaška Hrastnik.

Tehnologijo oblaganja jamskih hodnikov s paneli v kombinaciji z

vtiskanjem pustega betona med hribino in panele, so razvili na Čehoslovaškem in jo danes uporabljajo uspešno v Avstriji, Belgiji in tudi pri nas v Velenju. Za to tehnologijo imamo v našem podjetju vso potrebno opremo, obrat za specialna rudarska dela pa namerava po tem sistemu, vzporedno z izkopom, oblagati horizontalni del tunela v Podsusedu pri Zagrebu, kjer je ta obrat prevzel gradnjo 1754 m dolge podzemeljske zveze pri tovarni cementa. Po istem sistemu pa bomo predvidoma izdelali tudi raziskovalno odpiralni hodnik na 7. obzoru v jami Hrastnik na dolžini 550 m.

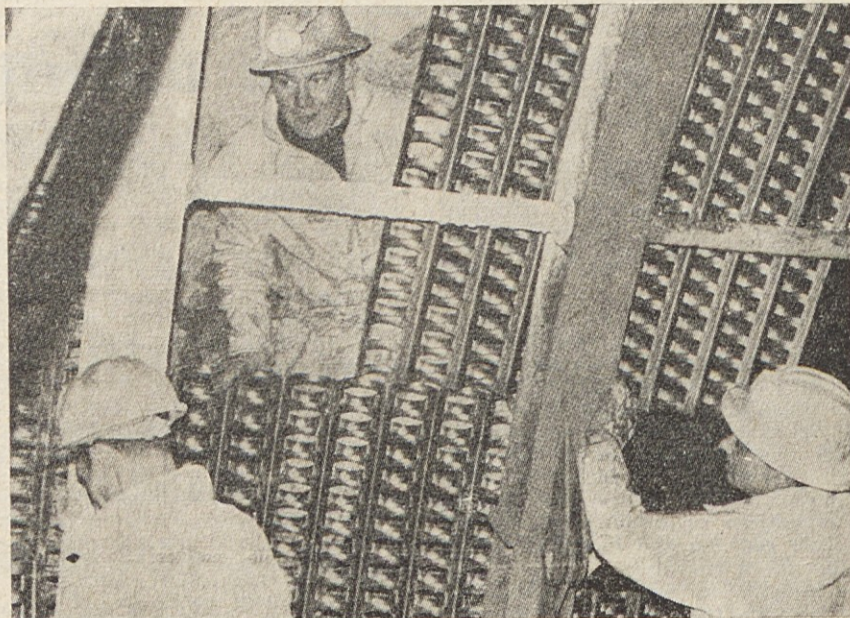
Poizkusno vgrajevanje panelov je bilo v našem podjetju izpeljano spomladi leta 1972 v zgornjem VII. polju rudnika Trbovlje na kontaktu talnina-premog. Poizkus je bil opravljen v dolžini 10 m, pri čemer je bil pri permanizaciji dosežen dnevni napredek do 3,6 m, kar predstavlja napram klasičnim obzidavanjem jamskih hodnikov svetlega profila $\varnothing = 3$ m, bistveni napredek. Po petih mesecih od dneva vgraditve, ugotavljamo, da je permanizirani odsek v brezhibnem stanju.

Vzporedno z uporabo panelnega podporja za permanizacijo hodni-

kov, pa moramo osvojiti v okviru našega podjetja tudi Bernoldovo tehnologijo permanizacije. Ta sistem se uporablja v zadnjih letih uspešno pri večjih hribinskih pritiskih pri gradnji tunelov z velikim presekom, prav tako pa tudi v jamskih hodnikih manjšega preseka. Za naše prilike bi ta sistem predvsem ustrezal za gradnjo vpadnikov oziroma nadkopov ter tudi manjših jaškov, pod pogojem, da te komunikacije izdelujemo od zgoraj navzdol.

Permanizacije jamskih hodnikov po sistemu Bernold

Pri Bernoldovem sistemu permanizacije jamskih prostorov, sestoji obloga iz togega plastičnega betona, ki ga pneumatsko po ceveh transportiramo za opaž iz rebraste pločevine. Navedeni opaž podpremo s posebnimi montažnimi remenati. Opaž ima funkcijo železobetonske armature, medtem ko so montažni remenati samo začasni in jih kasneje odstranimo. Rebrasto opažno pločevino se vgrajuje pri betoniranju posameznega odstavka postopno od spodaj navzgor, kakor pri klasičnem betoniranju s tem, da se plošče medseboj prekrivajo in se jih medseboj-

Permanizacija jamski hodnikov po sistemu Bernold

no povezuje s posebnimi zatiči. Teža posameznih opažnih plošč, ki imajo enotno dimenzijo 1200 x 1080 mm znaša glede na debelino, od 10,5 kg do 52,4 kg na ploščo. Debeline pločevine so od 1 mm do 5 mm. Inozemski dobavitelj posebej oblikovano rebrasto pločevino dobavlja ukrivljeno na zahtevani radius (tudi TH podporje iz uvoza).

Montažne remenatate nameščajo v medsebojni razdalji 0,96 m. Remenat je opremljen z zglobnimi elementi tako, da ga je možno hitro razstaviti. Praviloma po 36 urah doseže beton skupno z železobetonsko armaturo iz rebraste pločevine tolikšno trdnost, da lahko odstranimo remenatate tudi v primeru, če izkopavamo hodnik z odstreljevanjem. Med montažne remenatate nameščamo distančnike. Kot podlago za nameščanje montažnih remenatov v primerih permanizacije celotnega oboda, nanašamo na tla beton, ali pa posebne železobetonske talne elemente. Pri permanizaciji poševnih komunikacij, prihaja v poštev le vlaganje rebraste pločevine na podlago iz betona.

Togi plastični beton iz agregata od 0-30 mm in z vsebino cementa do 300 kg ter vodocementnim faktorjem od 0,4 do 0,5 transportiramo na delovišče pnevmatsko po ceveh, na razdalji do 300 m. Za pnevmatski transport uporabljamo stroje Aliva ali Putzmeister, to je stroje, ki jih imamo v našem podjetju na razpolago.

Med betoniranjem v tleh in stenah vibriramo s potopnim vibratorjem. Pri zapolnjevanju prostora v stropu to izvajamo s pneumat-

Montaža rebraste pločevine

skim vtiskanjem betona iz čelne stene. Vibriraje in vnašanje betona je tu postopno, dokler ne dosežemo polne zapolnitve prostora v stropu.

Spričo kombinacije z rebrasto pločevino kot armaturo, zadoščajo tudi pri največjih pritiskih, debeline betona do 25 cm.

Iz tega osnovnega sistema permanizacije z armaturo iz rebraste pločevine, je isti avtor razvil tudi tehnologijo izgradnje hodnikov v sipkih oziroma poltekočih hribinah z mehanskim zatikanjem in temu sledečo takojšnjo permanizacijo. To tehnologijo bomo eventuelno

uporabili na gradbišču obrata za specialna rudarska dela v Podsedu, če se bo na določenem odseku to pokazalo za potrebno.

Za uporabo osnovnega sistema Bernoldove permanizacije jamskih hodnikov, je bila v projektivnem oddelku ZPT izdelana predkalkulacija stroškov. Ugotovljeno je, da so stroški za izdelavo hodnika istega profila s paneli ali pa po tehnologiji Bernold približno enaki, pri čemer pa je nedvomno prednost Bernoldove tehnologije v tem, da se poenostavi in olajša delo na samem delovišču.

Metod Malovrh, dipl. inž. rud.

Dvoverižni transporter na čelu je lahko hudo nevaren

Kljub skrbnim analizam posameznih delovnih programov in preverjanja škodljivosti ter nevarnosti delovnih naprav, strojev in okolja, srečujemo v praksi še vedno primere telesnih poškodb pri delu, katerim lahko že na prvi pogled ugotovimo vzroke, zelo težko jim je pa odrediti varnostne ukrepe. Te vzroke v večini primerov ne moremo pripisati pomanjkljivi zaščiti strojev, delovnemu okolju, niti osebnemu faktorju v tistem pomenu, ki smo ga vajeni (nepravilno delo, neupoštevanje navodil, itd.), pač pa nepazljivosti zaposlenih in to le takrat, če se posebna pazljivost pri nekem opravilu tudi terjata. Zelo neodgovorno je na nekem delovnem mestu upoštevati »slučaj« in prav zavrlo tega »slučaja« odrediti posebno pazljivost, kot varnostni ukrep, za katerega vemo že vnaprej, da ne bo uspešen, ker bo zaradi zavesti »slučaja« pazljivost pri ljudeh sčasoma popustila.

Primeri takih poškodb se kljub »slučajem« čisto dogajajo vzdolž dvoverižnih transporterjev na širokih čelih. Poškodbe povzročajo predvsem na spodnjih delih nog večji kosi premoga ali jalovine, katerih robovi segajo čez rob transporterja. Medtem, ko se premikajo po transporterju, zadenejo z robom ob nogo, če zaposleni na čelu stoji tik ob koritu in jo poškodujejo. Take vrste ran so čisto stisnine ali urezi, vendar tovrstne poškodbe navadno niso hude.

Hujše poškodbe pa nastanejo, ko zaposleni stoji v kotu med železno stojko in koritom. Če leži v transporterju večji in težji kos

ko zaposleni stoji v kotu med železno stojko in koritom. Če leži v transporterju večji in težji kos

Posledica nekontrolliranega transporta lesa po dvoverižnem transporterju je težja poškodba noge.

Foto: Milan Cerinšek

Nekontroliran transport lesa po dvovertičnem transporterju.

Foto: Milan Cerinšek

premoga na transportni verigi, ali če je v koritu celo kos jamskega lesa ali kak drug predmet, tedaj ta predmet zadane nogo s silo transportne verige, pri čemer pride

vedno do hudih kontuzij ali vsaj do zlomov noge.

Statistika dokazuje, da se je na rudnikih ZP primerilo letos že pet takih poškodb, od katerih je ena hujša. Povsem pogojem ustrezno so se štiri od petih nezgod primerile na rudniku Hrastnik in le ena na rudniku Trbovlje, dočim na rudniku Zagorje ni bilo teh primerov. Karakteristični pogoji za te vrste nezgod so uporaba dvovertičnih transporterjev na tistih širokih čelih, kjer se istočasno pri fazi nadkopnega pridobivanja na odseku čela z isto smerjo transporta, izvaja še neka druga faza ciklusa pridobivanja. Podoben primer v rudniku Zagorje, zaradi kratkih čelnih dolžin in uporabe pretežno enoveržnih transporterjev, sploh ni mogoč, v Trbovljah prevladuje sistem enofaznega obratovanja na čelnih krilih (večje kapacitete odvoza) pa so zato te nezgode redkejše, v Hrastniku pa je v skladu z zelo omejenimi kapacitetami transporta (nizka konica) razvit permanentni ciklični sistem z istočasnimi izvajanjem več faz delovnega ciklusa. Pri takem sistemu so zaposleni, ki se nahajajo na odseku čela, gledano v smeri transporta, izza odseka, na katerem poteka faza pridobivanja iz nadkopnega dela, redno izpostavljeni nevarnosti, da jim bodo večji kosi premoga ali ostali predmeti, ki jih nosi transporter, poškodovali noge, če bodo zavoljo »nepazljivosti« stali v

neposredni bližini transporterja. Izraz »nepazljivost«, kakor tudi sam pojem, za katerim naj bi se skrival varnostni ukrep, torej ni upravičen. Okrepljena pazljivost med celim delavnikom nujno zmanjšuje storilnost, hkrati pa postopoma intenzivnost pazljivosti popušča, posebno še, če nevarnost nastopa redkeje, občasno ali celo slučajno.

Težke poškodbe ob transporterjih torej ne bomo mogli preprečiti zgolj z opominjanjem na pazljivost. Če je ta potrebna in obenem tudi edini možen in izvedljiv varstveni ukrep, potem moramo poskrbeti, da bo trajala le določen in čimkrajši čas. Vse bolj učinkovito pa bo deloval ukrep, s katerim bomo ukinili redno delo ob transporterju, ki obratuje z vso zmogljivostjo, ali pa z uvedbo posebnega delovnega mesta preprečili, da bi neprimerne predmete in večje kose premoga transportirali, kot doslej nekontrolirano in ob vsakem času.

Najprimernejši način, spričo specifičnosti delovnih pogojev in gospodarnosti, naj določi tehnično vodstvo. Kljub temu pa je treba spričo dejstva, da se slučajem nikdar ne moremo izogniti, smatrati predvsem dvovertični transporter in njegovo neposredno okolico nevarno ter temu dejstvu prilagoditi svojo pozornost in ravnanje.

Emil Kohne, dipl. inž. rud.

Gradnja predorov - zahteva in nujnost sedanjega časa

Na svetovni konferenci za gradnjo predorov, ki jo je sklicala Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD) pred dvema leti v Washingtonu, so ugotovili, da so v času od leta 1960 do 1969, izdelali na vsem svetu 13.000 km predorov, za kar so morali izkopati 300 milijonov kubičnih metrov kamnine. Ocenjena vrednost predorov, izdelanih v letu 1970, je znašala milijardo dolarjev. Za naslednjih 10 let, t. j. za desetletje 1970/79 so predvideli najmanj podvojitev teh del, oziroma 26.000 km predorov.

Če pa upoštevamo tudi rudarska jamska dela, potem je v preteklem desetletju bilo izdelano 430.000 km vseh podzemeljskih del, kar pomeni 4 milijarde kubičnih metrov izkopa. Vrednost vseh podzemeljskih del samo v letu 1970, je bila ocenjena na 3 milijarde dolarjev, kar zadosti zgovorno poudarja gospodarski pomen te dejavnosti.

Navedene številke dokazujejo, da pomenijo predori le 7,5% prostornine vseh podzemeljskih del,

toda njihova vrednost zajema tretjino vrednosti vseh del. Razlog za večkratno razliko v vrednosti po enoti prostornine, je predvsem v stroških za oblogo, ki je pri predorih zahtevnejša in dražja kot pri jamskih progah, katerih življenska doba je običajno krajša.

Zanimanje za gradnjo predorov se močno povečuje, zlasti v sorazmerno gosto naseljenih, pretežno hribovitih deželah, z visoko gostoto prometa.

Cestni in železniški predori

Samo v sosednji Italiji so zgradili v treh letih, od 1968 do 1971

leta, 117 km cestnih predorov, v naslednjih desetih letih pa predvidevajo gradnjo 1.400 km cestnih in železniških predorov. Nova železniška proga Rim-Firenca, ki je sedaj v gradnji, bo dolga 236 km, od tega 78 km v predorih.

Sodobni način življenja zahteva vedno več podzemeljskih objektov. Povečana blagovna menjava, potreba po hitrejšem prevozu in zlasti nesluteni razvoj turizma, terja gradnjo hitrih cest in železniških prog. To pomeni tudi gradnjo številnih predorov in prezračevalnih jaškov. V naslednjem pregledu so prikazani nekateri važnejši cestni predori, ki so bili doslej zgrajeni v Evropi:

Naziv predora	Država	Letnica zgraditve	Dolžina v km
Frejus	Francija, Italija	1968	12,29
Mont Blanc	Francija, Italija	1965	11,60
San. Bernardino	Švica	1967	6,60
Veliki St. Bernard	Švica, Italija	1964	5,83
Felbertauern	Avstrija	1966	5,22
Mersey	Velika Britanija	1934	3,20

Vsi večji cestni predori, razen predora Mersey, so bili zgrajeni v zadnjih osmih letih. Gradnja teh predorov je pospešila razvoj sodobnih metod.

Med pomembnimi cestnimi predori, ki so sedaj v gradnji naj omenimo naslednje:

Predor skozi masiv St. Gottharda v Svici, bo imel svetli presek 70 m², dolžino 16 km in bo najdaljši cestni predor na svetu. Začeli so ga graditi v letu 1969. Zgrajen bo najkasneje do leta 1976. Vzporedno s tem predorom velikega preseka, delajo tudi servisni predor, preseka 8 m². Vrednost del znaša 680 milijonov dinarjev za izkop in 572 milijonov dinarjev za oblogo in opremo predora. Predor delajo istočasno iz Göschenena na severu in iz Airola na jugu. Program dela obsega vrtanje in odstreljevanje celega preseka v petih krogih na dan, vsak krog po 3 m napredka, torej v optimalnih pogojih v treh izmenah 15 m na dan. V povezavi s predorom St. Gotthard sta tudi dva prezračevalna jaška, na katerih uspešno delata po pogodbah, ki jih je sklenil RUDIS, skupini obrata za specialna rudarska dela Zasavskih premogovnikov-Trbovlje. To sta jaška Guspisbach na severni in Motto di Dentro na južni strani.

Gradnja avstrijske mreže avtocest, ki je sedaj v teku, vključuje tudi 14 cestnih predorov, katerih skupna dolžina znaša 43 kilometrov. V okviru tega programa so začeli leta 1970 z gradnjo 190 km dolge turske avto ceste med Beljakom in Salzburgom. Na trasi te ceste bodo izdelali 8 predorov skupne dolžine 17,9 km. Dva najdaljša predora potekata skozi Katschberg 5,42 km in Ture 6,40 km. Oba predora bosta dokončana leta 1975,

ko bodo predali prometu 53 km dolg odsek te hitre ceste pod alpskimi vrhovi. Turska cesta je izredno pomembna za povezavo slovenskega cestnega omrežja s srednjo Evropo. Za nas je zanimiva tudi sodobno organizirana gradnja dolgih predorov na Koroškem in Solnograškem.

Pred kratkim je obrat za specialna rudarska dela Zasavskih premogovnikov-Trbovlje, v okviru konzorcija RUDIS Trbovlje — I. CO. RL., Rim, začel graditi predora Golo rebro in Pletovarje na odseku avto ceste Hoče — Levec. Skupna dolžina obeh predorov znaša 1.584 m, izkopni presek pa okoli 90 m². Vsa dela morajo biti končana do 30. septembra 1975. Čeprav dolžina teh predorov ni velika, je delo pomembno, ker bo konzorcij uporabil sodobno tehnologijo gradnje predorov: vrtanje z jumbo vrtalnim vozom, nakladanje z velikim čelnim nakladalnikom, odvoz izkopnine z deset kubičnimi dumperji, začasno podpiranje z ankerji, jekleno mrežo, jeklenimi okvirji in brizganim betonom, za izdelavo končne obloge pa bodo uporabljali črpalke za beton. Priprava betona bo v avtomatizirani betonarni, transport gotovega betona pa s sedem kubičnimi kamionskimi mešalniki. Nameščanje in prestavljanje teleskopskega jeklenega opaža bo mehanizirano. Pričakujemo povprečni napredek kompletno izdelanega predora 3 do 4 m/dan, kar bi pomenilo dvakrat več kot je doseženo pri gradnji kateregakoli predora velikega preseka v Jugoslaviji.

Pri gradnji teh dveh predorov bi morali osvojiti tehnologijo in usposobiti kadre za samostojno delo z lastno opremo pri gradnji pre-

dorov, ki se bodo gradili v bodočnosti.

V Jugoslaviji med drugim predvidevajo v naslednjem desetletju tudi gradnjo naslednjih cestnih in železniških predorov:

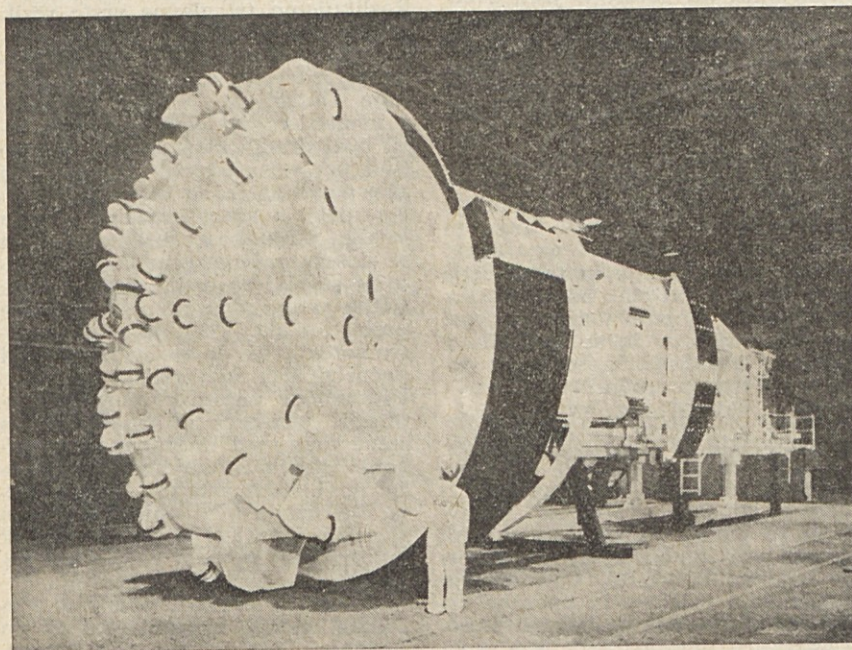
- cestni predor, dolžine okoli 6 km pod Karavankami. Od tega bo približno polovica na jugoslovanski in polovica na avstrijski strani. Ta predor bo povezoval slovensko cestno omrežje z že omenjeno tursko avto cesto in južno cesto od Beljaka in Celovca proti Gradcu in Dunaju;
- cestni predor, dolžine okoli 5 km pod Učko: povezava Istre z Reko in Zagrebom;
- okoli 14 km železniških predorov v zvezi z gradnjo nove železniške postaje v Beogradu;
- več cestnih predorov v skupni dolžini okoli 20 km na avto cesti Zagreb-Reka;
- več železniških predorov v skupni dolžini okoli 19 km na novi železniški progi Kavadarci-rudnik Ržanovo v Makedoniji;
- vse bolj pogosto slišimo tudi predloge o cestnih predorih, ki bi povezovali Trbovlje s Hrastnikom, Zagorjem in Savinjsko dolino. Gospodarski razvoj Zasavja v naslednjih desetih letih bo verjetno pospešil realizacijo teh predlogov.

Ostali podzemeljski objekti

Hydroenergetski in melioracijski projekti terjajo gradnjo dolgih vodnih rogov. V kratkem bodo na primer začeli graditi 19 vodnih rogov skupne dolžine 14.019 metrov v sklopu hidrosistema Ibar na Kosovem. Za hidroelektrarno Trebišnjica pri Čaplini v Hercegovini bodo gradili vodni rov dolžine 8 km. Druga faza gradnje hidroelektrarne Split bo tudi terjala izdelavo novih rogov na področju Cetine. Za preusmeritev reke pri površinskem kopu v Majdanpeku, bodo gradili okoli 10 km dolg predor.

Naftovodi in plinovodi potekajo skozi hribovite predele, zato je zopet potrebno graditi predore. Sedaj na primer gradijo plinovod od Nizozemske do Italije. Na njegovi trasi je samo v južnem delu Švice že v gradnji okoli 23 kilometrov predorov. Nedvomno bodo tudi prvi jugoslovanski naftovodi od jadranske obale do madžarske meje in Pančeva deloma speljani skozi predore.

V mestih gradijo, globoko pod zemljo, nove kanalizacijske in vodovodne sisteme velikih presekov in dolžin. Tudi osebni transport se v velikih mestih vse bolj usmerja pod zemljo. V gradnji so podzemeljske železnice v številnih mestih. V drugih pa pri projektiranju in analizi transportnih problemov vse bolj prihajajo v ospredje rešitve s podzemeljskimi komunikacijami. Sedaj je v fazi študija pod-

Rolbbins — stroj za vrtanje predorov, preseka 6 m

zemeljske železnice (metro) v Beogradu. Z deli nameravajo začeti v tem desetletju.

Danes ne velja več trditev, da šele več kot milijon prebivalcev v nekem mestu lahko opraviči gradnjo metroja. Ta pokazalec je danes mnogo nižji. Nekateri vidijo na primer rešitev prometnih problemov v Ljubljani samo v gradnji podzemeljskih komunikacij. Pred kratkim smo brali v tisku že konkretni predlog za graditev prvih dveh prog ljubljanskega metroja: Dolgi most — Ježica in Ajdovščina — Šentvid.

Razen naštetih razlogov, ki sili jo sodobnega človeka, da vse bolj prestavlja objekte in komunikacije pod zemljo, ostajajo seveda in se tudi povečujejo, potrebe za gradnjo podzemeljskih objektov v rudarstvu: jaški, podkopi, proge, nadkopi, nizkopi in drugi jamski prostori. Razvoj sodobnih, vse bolj mehaniziranih metod rudarske eksploatacije in transporta zahteva celo večje količine in razsežnosti teh del. Razen tega prodira v iskanju rudnega bogastva človek vse globlje v litosfero, rudarska dela pa postajajo še obsežnejša in zahtevnejša.

Odpiranje novega rudnika, kot je sedaj na primer rudnik niklja Ržanovo v Makedoniji, zahteva okoli 30 km raznih jamskih del. S približno 50 km jamskih prog in nadkopov pa bodo raziskali in odprli nov rudnik boksita v Bosanski Krupi. Dela na obeh rudnikih se bodo začela v letu 1973.

Nužnost visoke stopnje mehanizacije

Vidimo torej, da nastopajo vse večje potrebe po izvajanju podzemeljskih del in s tem rastoče potrebe po rudarskih, oziroma predorskih delavcih. V nasprotju s tem pa se opaža pomanjkanje takih delavcev. To pa je predvsem izrazito v industrijsko razvitih deželah.

Evropski jug je bil v preteklosti neizčrpan rezervoar delovne sile. Nizka stopnja zaposlenosti in standarda je silila številne delavce, da se zaposlijo doma pri izvajanju najtežjih podzemeljskih del. Toda v zadnjih desetih letih je odšlo več milijonov delavcev iz evropskega juga na sever in zahod. Med temi so tudi številni rudarski in predorski delavci. Danes občutimo pomanjkanje rudarskih delavcev že tudi pri nas.

Vsi navedeni pogoji in napredek tehnike, so pospešili in onemogočili razvoj opreme in metod, ki omogočajo hitrejšo napredovanje podzemeljskih del ob manjši porabi delovne sile. Koncencionalen način gradnje podzemeljskih objektov, t. j. vrtanje, odstreljevanje, nakladanje in odvoz izkoppine, se je moderniziral. Dobili smo težko opremo za vrtanje, t. j. vrtnalne vozove s hidravličnimi ročicami in z

več vrtnalnih kladiv, samohodne nakladalnike na dizel pogon in sodobna sredstva za odvoz izkoppine: dumperje, vagonne velike prostornine, bunkerske vlake itd. Začasno podpiranje in končno oblogo podzemeljskih objektov veljajo danes nova načela in postopki. Ta omogoča stabilizacijo in vzpostavitev ravnotežja v hribini takoj po opravljenem izkopu, na način kot bomo delali v Golem rebru in Pletovarju.

Nekoč so gradili predore z ogromnimi težavami. Poraba lesa za začasno podpiranje pri gradnji karavanškega železniškega predora je na primer znašala 25% od izkoppine prostornine. Po stari metodi so končno oblogo izdelali predvsem z obdelanim kamnom, opeko ali betonskimi zidaki z zidom, debeline do 1 metra ter pogosto tudi do 2,5 m širokimi temelji z armirano betonskimi nosilci. Tako so delali tudi še pred 20 leti železniški predor pri Semmeringu. Od takrat so spremenjene metode dela za večkrat povečale hitrost napredovanja.

Strojno vrtanje velikih profilov

V zvezi z razvojem sodobnih metod moramo s posebnim poudarkom omeniti še strojno vrtanje velikih profilov rovov, jamskih prog in predorov. To je vrtanje brez uporabe razstreliva in to v mehkih, srednje trdih in celo v najtrših kamninah kot so graniti, gnajsi, doleriti itd. To metodo so začeli uporabljati že pred 20 leti v Ameriki, od leta 1965 pa v Evropi in sicer predvsem v Švici, ZR Nemčiji, Franciji in Avstriji. Zadnja leta prehaja nov način gradnje predorov tudi na jug Evrope, v Španijo, Grčijo in Italijo, ob istočasnem razširjanju na sever, t. j. v Švedsko, Norveško, Anglijo in Irsko.

Nedvomno je sedaj na vrsti Jugoslavija, kmalu pa lahko pričakujemo podobni razvoj v drugih socialističnih deželah vzhodne Evrope.

V Jugoslaviji imamo najmanj 12 rudarsko gradbenih in gradbenih podjetij, ki se ukvarjajo z gradnjo podzemeljskih objektov. Vsa ta podjetja so približno na enaki stopnji mehanizacije in tehnologije dela. Katero od teh bo sedaj doseglo višjo stopnjo razvoja pri gradnji predorov in se vključilo v sodobne evropske in svetovne tokove na tem področju?

Obrat za specialna rudarska dela Zasavskih premogovnikov-Trbovlje, je dosegel v zadnjih letih pomembne napredke v tehnologiji izdelave jamskih prostorov. Nabavljeni so bunkerski vlaki Hägglund, vrtnalni voz jumbo, novi kompresorji Ingersoll-Rand itd. Osvojena je tehnologija izdelave in uporabe armirano betonskih panelnih plošč. Uvajajo stroje in tehnologijo za najvišjo stopnjo konvencionalne

mehanizacije pri gradnji cestnih predorov. Uspešno je osvojena tudi tehnologija popolnoma mehanizirane izdelave jamskih prog s strojem za delno rezanje tipa F6-A firme Alpine-Zeltweg v kompaktnem premogu in mehkejši hribini, tlačne trdnosti okoli 500 kp/cm². S takim strojem so že dosegli ZPT v rudniku Trbovlje povprečni napredek proge 15 m na dan, napram 3 do 6 m na dan pri uporabi konvencionalne metode.

Sedaj so tudi v naših prilikah že zreli pogoji za uvajanje strojev za vrtanje celih profilov v srednje trdi in trdi hribini.

Do sedaj so izdelali v svetu okoli 120 takih strojev. Število proizvajalcev se je že povzpelo na 17. Stroje izdelujejo za vrtanje okroglih profilov od 2,14 do 12,00 metrov premera. Uporabljajo jih tudi za najtrše kamnine, tlačne trdnosti do 3800 kp/cm². Seveda, vsak posamezni primer terjaja študijo in analizo vseh pogojev izdelave, predvsem premera in dolžine predora, tlačne trdnosti, abrazivnosti in žilavosti kamnine, geoloških pogojev, tektonike in hidrogeologije.

Glavni del stroja za vrtanje celih profilov je vrtnalna glava, ki se obrača s hitrostjo do 14 obratov na minuto pri manjših premerih, n. pr. 2,30 m oziroma do 6 obratov na minuto pri premeru 6,00 m. Na čelni strani vrtnalne glave, ki je izdelana v obliki kalote, so navarjena ali pritrjena z vijaki rezilna orodja. Na obodu glave pa so razporejena vedra, ki zajemajo odlomljeno hribino, jo dvigajo in jo v zgornjem delu vrtnalne glave dodajajo na vgrajeni transportni trak.

Število rezil je odvisno od premera rova, mehanskih lastnosti hribine, konstrukcije rezil in stroja. Razlikujemo tri glavne vrste rezil: nazobljena, stožčasta z bradavicami trde kovine in diskasta. Tehnologija izdelave rezil močno napreduje. Dosegli so znižanje stroškov z uvajanjem jeklenih diskastih rezil brez dragih vložkov trde kovine tudi pri vrtanju trših kamnin. Pri tem pa je potrebna večja tlačna sila stroja, s katero rezalna orodja lomijo večje kose kribine. S tem se doseže večji napredek, zmanjšajo se stroški za rezila, poraba električne energije je manjša, količina prahu upada. Poganjajo jih elektromotorji, ki dajejo vrtnalni glavi tlačni pritisk in torzijski moment. Hidravlične naprave omogočajo opiranje stroja z objemalkami ob stene rova med vrtanjem in premikanje stroja in objemalk po končanem koraku vrtanja. Seveda mora biti trenje med objemalkami in stenami rova večje kot je pritisk in torzijski moment stroja pri vrtanju.

S takim strojem dosežejo povprečne dnevne napredke od 12 do 30 m/dan, kar je odvisno od pogojev dela.

Prednosti in pomanjkljivosti strojnega vrtanja

Med številnimi prednostmi strojnega vrtanja predorov, rogov in jamskih prog, omenimo razen hitrejšega napredovanja še naslednje:

- manj začasnega in končnega podpiranja, ker se hribina ne poškoduje zaradi odstreljevanja in ker je krožni presek statično ugodnejši,
- odpade večji izkop in se zaradi tega bistveno zmanjša količina odvečnega betona v oblogi,
- krajše angažiranje finančnih sredstev pri gradnji,
- večji učinki in s tem manj zaposlenih delavcev,
- večja varnost pri delu, saj ni odstreljevanja,
- enakomerna zrnatost izkopnine in s tem lažji prevoz in odlaganje,

- gladke stene in s tem boljši pogoji za zračenje,
- ni poškodovanih cevovodov, kablov in drugih naprav, ker odpade odstreljevanje.

Slabe strani oziroma težave, ki jih lahko povzroči strojno vrtanje predorov so:

- težnja prilagodljivost stroja spremenjenim geološkim pogojem,
- visoki stroški nabave stroja in ostale pomožne opreme, ki je v glavnem uvožena,
- vso opremo moramo naročiti po meri za določen predor in jo težko uporabimo kasneje pri drugih delih,
- prah na vrtalni glavi in presipnih točkah, potrebne so torej odpraševalne naprave,
- dolg dobavni rok za naročeni stroj,
- okrogli presek za zahtevane ga-

barite ima večjo površino, kot podkvasti.

Vse to je seveda potrebno upoštevati pri gospodarskem izračunu in odločitvi o konvencionalnem ali strojnem načinu dela.

Ce hočemo izkoristiti možnosti, ki so sedaj na tržišču rudarsko-gradbenih del, moramo doseči visoko stopnjo mehanizacije. To velja v enaki meri za konvencionalni način dela in za strojno vrtanje. Samo v tem primeru bomo lahko resnično prišli v krog velikih izvajalcev takih del v Evropi. Ko bomo imeli lastno opremo in ko bomo obvladali novo tehnologijo, bomo šele postali enakopravni partnerji evropskih firm in se bomo lahko uveljavili v mednarodnih konzorcijah. Takrat bo dobilo tudi vrednotenje dela in izkušnje naših rudarskih kadrov novo kvaliteto.

Arsen Pensa, dipl. inž. rud.

„Golo Rebrow“

Ze uvodoma naj bralce tega članka seznanim z dejstvom, da je bil članek napisan približno 10 dni pred rokom, ki smo si ga zastavili za pričetek rednih del na izkopu tunela. Pri tem pa je bilo seveda še precej nerešenih zadev, predvsem v zvezi s tehnologijo del tako, da bo takrat, ko bo članek natisnjen, na delovišču že marsikaj drugače kot pa predvidevamo.

V tej številki glasila Srečno je objavljen tudi članek Arsena Pense, dipl. inž. rud., ki obravnava tudi tehnologijo del v tunelih, predvsem na avtocesti Hoče-Levec (tunela Golo rebro in Pletovarje), zato bo v tem članku manj tehničnega opisa, pač pa več drugih vesti, od priprave gradbišča do reševanja problemov, ki pri tako velikem objektu nastopajo.

Nekaterim bralcem je že iz prejšnjih informacij znano, da je bila 17. decembra 1971 podpisana pogodba med firmo I.CO. RI. iz Rima in RUDIS-om Trbovlje, o skupnem nastopu na mednarodni licitaciji za izgradnjo predora na avtocesti Hoče-Levec. Z uspešnim nastopom na licitaciji, se je pričelo obdobje administrativnih pripravljalnih del.

Citiram RUDIS, vendar je tu potrebno upoštevati, da zastopa RUDIS pri izvajanju del ZPT — obrat za specialna rudarska dela.

V tem obdobju je bilo pripravljenih in podpisanih mnogo pogodb, opravljenih ogledov in obiskov pri raznih podjetjih za pripravo naselja za delavce, pisarne ter za gradbišče.

Dne 30. junija 1972 je buldožer pričel s prvim delom v naselju. Izbrana je bila lokacija v Konjiški

vasi, ki leži 4 km od Slovenskih Konjic v smeri proti Poljčanom, blizu vasi Žiče. Naselje sestavljajo tri barake (2 tip GRADIS in 1 Jelovica) in so postavljene v vrsti tako, da je najbližja baraka oddaljena blizu 80 m od glavne ceste. Kljub velikim težavam pri montaži zaradi močvirnih tal, pa je lokacija ugodna zaradi bližine vodovodnega in električnega omrežja, predvsem pa leži v dolini in je tako zaščitena pred vetrom. Tudi oddaljenost naselja od ustja tunela ni prevelika, saj znaša približno 300 m.

Baraki, tipa GRADIS, sta namešteni za bivanje ter za jedilnico s kuhinjo in manjšo shrambo, v baraki tip Jelovica pa so nameščene vse pisarne ter prostor za investitorja (Skupnost za ceste SRS). V vseh barakah je tekoča voda, centralno ogrevanje s pečjo EMO, kar zagotavlja ugodne pogoje za vse delavce. V neposredni bližini ustja predora so nameščene vse potrebne naprave. Betonarna s popolno avtomatiko bo obratovala samo v dopoldanski izmeni, ker so kapacitete zadostne. Po planogramu del ne bomo betonirali redno, pač pa ob določenih dneh daljše odstavke. To velja za beton za definitivno oblogo, dočim bo izdelava brizgane betona stalna, ker je ta potreben za varovanje oboda tunela takoj po izkopu. V tej betonarni se voda ne dodaja mešanici, dokončno mešanje z vodo se izvede na mrež šele v mešalcu na kamionu, ki ima nameščen rezervoar za vodo.

Poleg betonarne stoji delavniška hala s skladiščem rezervnih delov za stroje in drugim orodjem,

v isti hali pa so nameščeni tudi štirje kompresorji Ingersoll Rand. Tudi ti bodo obratovali avtomatično, brez stalnih strežajev. Za oskrbo gradbišča so nameščeni še: transformatorska postaja, cevi premera 50 mm za vodo iz glavnega vodovoda in betonskim rezervoarjem za vodo ter rezervoarjem za plinsko olje. Gramoz bomo dnevno vozili z enim kamionom iz Maribora, kjer bodo izvajali tudi vse preizkuse materialov, cement bodo s cisternami dovažali iz Trbovelj, plinsko olje pa bo enako s cisterno dostavljal Petrol iz Celja. Tudi razstrelivo (vitezit) bodo zaenkrat dostavljali dvnevno, ostanek pa bo vskladiščen v bližnjem kamnolomu gradbenega podjetja KANGRAD.

Priprava takega gradbišča, kjer predvidevamo približno celotni dohodek v višini 1.200.000 N din na enega zaposlenega v treh letih po sedanjih cenah, terja precej dela in seveda tudi časa. Pri tem nam je letošnje poletje predstavljalo veliko oviro in je poleg zakasnelih dobav nekaterih naprav eden glavnih razlogov za zakasneli pričetek del.

Cerprav zaradi morebitnega ponavljanja (članek inž. Pense) nisem imel namena seznanjati bralce s tehnologijo del, pa je vendarle potrebno, da omenim tudi težave, ki so nastopile zaradi pomanjkljivih projektov in pa zaradi težav, katere pričakujemo zavoljo težkih geoloških pogojev ob začetku del.

Mislím, da bo marsikoga, ki je že slišal o gradnji predorov, presenetila nova ugotovitev o pogojih, ki se bistveno razlikujejo od prvotnih. V vseh mnenjih in izjavah smo doslej lahko brali, da prvi predor Golo rebro ne bo velika ovira,

težave pa so se predvidevale šele v drugem tunelu Pletovarje zaradi nastopanja vode. Sedaj pa na splošno ugotavljajo, da predstavlja prvih 50 m predora Golo rebro zelo veliko oviro in je vprašljiva uporaba mehanizacije. V razpravah s projektanti, geologi in investitorjem še vedno ni bila dokončno izbrana metoda dela. Možno so še vedno tri variante: odstranitev vsega materiala pri portalih, ki bi lahko zdrsnil po plasteh grafitne gliee oziroma grafitnega škrljavca (ca 80.000 m³), izdelava diafragme (predhodne zagatne stene in izkop v zavarovanem delu) ter izdelava v pasovih (najprej boki tunela, na-

to šele jedro). Vse tri metode so tehnično izvedljive, odločala bo le cena in pa čas, ki je zaradi bližajoče se zime izredno pomemben.

Naj na koncu navedem še nekaj besed o potrebnih kadrih. Zaradi velike uporabe mehanizacije, bo na gradbišču največ raznih upravljavcev strojev (vrtalni stroj, črpalke za beton, nakladalca, kamioni, avtometalca za beton, hidravlični pomožni opaž, dostavna vozila, betonarna) in nekaj izkušenih rudarjev, ki pa bodo poleg rudarskih del izvajali predvsem razna dela na opazih. Zelo malo bo nekvalificiranih delavcev, ki so predvideni le za razna pomožna dela pri dokonč-

nem betoniranju in tudi drugih delih v tunelu. Za večino bo delo dokaj novo, vendar pa le tak način zagotavlja uspeh ne le na tem gradbišču, temveč tudi pri raznih delih obrata za specialna rudarska dela, v bodoče.

Smatram, da je ta splošni prikaz opravljenih del in osnov za tehnologijo del v predoru, le uvod v bodoča poročila o delu na gradbišču, ko bomo lahko že poročali o skupnem delu in rezultatih obbeh partnerjev RUDIS (ZPT-OSRD) in I. CO. RI.

Cveto Majdič, dipl. inž. rud.

OSRD v Nemčiji

Od avgusta 1968 do junija 1970 smo z nemško firmo Deilmann-Haniel GmbH v Boru v obliki ARGE (Arbeitsgemeinschaft), izvajali rudarska gradbena dela.

Nemški partner je med izvajanjem del spoznal strokovno usposobljenost rudarjev iz Zasavja. V ZR Nemčiji je v tem obdobju nastopila konjunktura v rudarstvu in s tem potreba po delovni sili, ki jo je v ZRN primanjkovalo.

Firma Deilmann-Haniel GmbH ne izvaja investicijska rudarska gradbena dela samo v ZRN, temveč tudi v Kanadi in drugih evropskih državah.

Prva pogodba za rudarska investicijska dela v ZRN med firmo Deilmann-Haniel in RUDIS — ZPT OSRD je bila podpisana dne 25. 6. 1968.

Delo naših sodelavcev:

Z deli smo pričeli v mesecu septembru 1968, s skupino 26 delavcev. V letu 1970 se je stalež povečal na 48 delavcev in se je do avgusta 1972 znižal na 33 delavcev. Naša pogodbeni obveznost je izgradnja jamskih komunikacij v zvezi z odpiranjem novih eksploatacijskih horizontov.

Naši sodelavci so razporejeni na petih gradbiščih v Porurju, ki so od sedeža vodilnega inženirja in centralnega administratorja v Dortmund-Kurlu precej oddaljena. Gradbišče Sophia Jacobo se nahaja v bližini holandske meje, kjer je zaposlenih pet delavcev OSRD. Z delom naših rudarjev je investitor zelo zadovoljen, saj je skupina z gradbišča Westfalen že lani dosegla zavidljive napredke.

Več delavcev so zaradi strokovnega znanja in marljivosti pri delu določili za vodje izmen in skupin.

V letu 1970 smo prevzeli investicijska rudarska gradbena dela tudi pri firmi Fröhlich & Klüpfel, s sedežem v Essen-u.

Delavci so razporejeni na naslednjih gradbiščih:

Ibbenbüren	77 rudarjev in 3 uslužbenci
Meggen	13 rudarjev
Herne-Mont Cenis	2 rudarja
Saarbrücken-Camphausen	2 rudarja
Skupaj	97 delavcev + 48 od GZL = 145

Na gradbiščih pri Deilmann-Haniel, kakor tudi pri Fröhlich & Klüpfel so zaposleni tudi rudarji geološkega zavoda iz Ljubljane (GZL).

V septembru 1972 so končali z deli na gradbišču v Meggen-u. Rudarji so bili premeščeni na novo gradbišče Pattberg v Porurju.

Zaposleni so pri izdelavi nadkopov in prečnih prog, premera 16 do 24 m².

Način dela in delovne okoliščine so podobne na vseh deloviščih, kjer delajo naši delavci. Uporabljajo ustrezno mehanizacijo, ki zmanjšuje fizični napor. Delajo povsod v akordu, plačani pa so od izdelanega tekočega metra kompletne proge in po točkovnem sistemu.

Povprečni netto osebni dohodek delavcev v letu 1972:

- z dodatki za nadurno delo, jamsko premijo, nočno delo, terenskim dodatkom in nadomestili za letni dopust in hranarino, znašajo netto osebni dohodki:
- na gradbiščih pri firmi Deilmann-Haniel 10,72 DM/uro
- na gradbišču Meggen 8,30 DM/uro
- na gradbišču v Ibbenbüren 9,33 DM/uro

Od 1. 7. 1972 dalje so se osnovne tarifne postavke rudarjem v ZRN povečale za 7,5% po »Tarifvertragu« (tarifni pogodbi). Za delo v akordu, delavci že prejemale 7,5% povečanje, ker je investitor po določbah v »Tarifvertragu«, že povečal akordne cenike. Ostalo je nerešeno le še vprašanje povečanja osnovnih tarifnih postavk v

sporazumih z delavci za 7,5%, dokler se vsi izvajalci rudarskih gradbenih del, ki delajo v ZRN preko RUDIS-a, ne odločijo za enotno stališče. Odločitev ne more biti odklonilna, ker izvajalci od 7,5% povečanja prejmejo od investitorjev priznana v realizaciji 76%.

Osnovne tarifne postavke služijo namreč kot osnove za izplačevanje hranarine, letnih in izrednih dopustov delavcev.

Vodstvo in organizacija:

Največ naših delavcev je na gradbiščih v Ibbenbürenu pri firmi Fröhlich & Klüpfel, ki izvaja rudarska investicijska dela za investitorja PREUSSAG, s sedežem v Ibbenbürenu, že preko 30 let.

Obstajajo realne možnosti, da v bližnji prihodnosti OSRD prevzame nova pogodbeni dela, za kar bo potrebnih še 110 delavcev — rudarjev.

V Ibbenbürenu — pri Fröhlich & Klüpfel, je ZPT-OSRD prevzelo vodstvo in skrbništvo za vse delavce, ki delajo preko RUDIS-a na tem območju.

Posle vodilnega inženirja opravlja Boris Dolanc, dipl. inž. rud., centralni administrator je Karel Holešek, nadzorniške posle pa opravlja Milan Lenič.

Življenje naših delavcev:

V Ibbenbürenu, kakor tudi na drugih gradbiščih OSRD, stanujejo delavci v preurejenih stavbah, samskih domovih in v montažnih hišicah, ki so opremljene s kuhinjami, sanitarijami, pralnimi stroji, hladilniki itd. Obstaja seveda razlika med posameznimi gradbišči v komfortu, ki pa ni bistvena. Največkrat je seveda udobje, mir in življenje v stavbah ali naselju, odvisno od stanovalcev samih.

Po prihodu prvih delavcev v ZRN, smo uredili tudi prehrano, pa smo morali kasneje opustiti, ker si delavci raje pripravljajo hrano sami.

Nekateri so pri pristojnih organih uredili možnost zaposlitve svojih žena in si najeli privatna stanovanja. Ta stanovanja so najeli tudi nekateri samski delavci, kar po drugi strani onemogoča vsa kadrovske stike vodstva z delavci.

Vedno več primerov zaposlovanja in bivanja celih družin v ZRN

tako, da je moral investitor v Ibenbürrnu najeti jugoslovanskega učitelja, za pouk osnovnošolcev. Z vsem tem se seveda večja število tistih delavcev, ki stanujejo izven naselij in s tem izven vplivnega območja vodstvenega kadra.

Tej problematiki pa bo treba v bodoče posvetiti večjo skrb. V bodoče bodo tisti delavci, ki bodo od-

šli na delo na gradbišča ZPT-OSRD v ZRN, opravili tečaje za priučitev vsaj osnovnih pojmov in besed tujega jezika, potrebnih za sporazumevanje s sodelavci in zavoljo varstva pri delu. Nadalje izpopolnjevanje le-teh pa naj bi potekalo po prihodu na delo v inozemstvo.

Ivo Zupan

Gospodarjenje z rudniškimi gozdovi

Uvodoma je potrebno povedati, da se gozdovi, katerih upravni lastnik so Zasavski premogovniki-Trbovlje, razprostirajo na območju vseh treh rudnikov, da so to več ali manj manjše gozdne parcele, s slabo lesno zalogo. Zaradi tega je cilj gospodarjenja v tem, da se ti gozdovi čimbolj kultivirajo, da bodo v perspektivi lahko služili svojemu osnovnemu namenu, to je sečnji lesne mase. Ker so Zasavski premogovniki lastniki, poleg gozdov, tudi velikih površin travnikov in pašnikov, na katerih so opuščena jalovišča in drugi zunanji objekti rudnikov, smo pričeli z aktivnim pogozdovanjem teh opuščenih površin. Tla teh površin so zelo dobra za pogozditev z vsemi tremi vrstami bora, delno macesna. Na travnikih pa pogozdujemo s smrekami ali duglazijo. Uspeh sajenja je večinoma odvisen od vremena. Uspeh ni bil nikoli manjši kot 90%. Zasadili smo že precejšnje površine zemljišč na Zreblovem hribu, Lešah in Starem Hrastniku, v Lankonci in pod Retjem ter celoten plaz Korbarico, z desnim in levim robom.

Pri vsakem gospodarjenju je ekonomika glavni faktor, tako tudi pri gospodarjenju z gozdovi. Težava je namreč v tem, da je gozd dolgoletna naložba, ki se obrestuje šele po desetletjih. Zaradi boljšega razumevanja navajam, da se gospodarjenje z gozdovi deli na štiri glavne vrstine: gojenje, urejanje, nega in izkoriščanje gozdov. Zaradi pretežno devastiranih in izkoriščenih gozdov moramo te gozdove pomladiti, očistiti in doseči maksimalen letni prirastek, da bo dohodek iz teh gozdov čim večji. To je naloga, ki je za gospodarja gozdov najtežja in najdalgotrajnejša. Naloga gojitelja je, da s pravilno oceno zemeljskih in rastlinskih faktorjev določi, katero drevesno vrsto je forsirati, katero je izsekavati zaradi škode, ki jo trpijo boljše drevesne vrste, razna gojitvena dela kot so čiščenje, redčenje in obglavljanje silakov. To je teoretično zelo povedano, vendar je v praksi drugače. Gozdne parcele v lastni ZPT so vse, razen nekaterih izjem, na takem zemljišču, ki to večkrat onemogoča. Strmine, raz-

poke, posedanje zemljišča, vse to preprečuje gojitelju, da bi posegal v gozd tako, kot bi bilo potrebno.

Drugi, lažji način je pogozdovanje. Tu je potrebno dobro poznavanje lastnosti drevesnih vrst glede zahtev na pedološke lastnosti tal in pa samo rast gozdnih sadik. Tega načina gojenja smo se tudi oprijeli zaradi tega, ker zemljišče lahko izbiramo kompleksno, seveda tam, kjer so ZPT lastnik. Tako smo v treh letih posadili čez 100.000 sadik gozdnih dreves, ki so danes že lepo razvite v osnovnih nasadih. Poleg vsega pa bodo te sadike varovale zemljo pred plazovi, usadi in erozijo. Z urejanjem gozdov, to je z izmero gozdov, se ne ukvarjamo. To delo opravlja Biro za gozdarsko načrtovanje v Ljubljani, ki je pooblaščen za izmero vseh gozdov v Sloveniji.

Negi gozdov posvečamo veliko pozornosti. Osnovna misel, ki nas vodi je ta, da moramo gozdove ohraniti tam, kjer še obstojajo, z drugimi besedami, urediti in izboljšati moramo gozdove, ki že rastejo. Vendar je to glede na stanje v kakršnem so gozdovi ZPT, zelo težko. To so v glavnem gozdne površine, ki jih ZPT odkupijo od privatnih lastnikov zaradi škode, ki jo povzroča rudarjenje na teh parcelah. Predhodni lastnik izkoristi večinoma ta gozd do maksimuma tako, da je tisto, kar ostane več ali manj izčrpano. Če pa je gozd dober, leži na težko dostopnih področjih, kjer je gospodarjenje z njim praktično nesmiselno, ker se vlaganja v ta gozd ne bi obrestovala.

Izkoriščanja gozdov je v naših gozdovih zelo malo. Kakor sem že v začetku omenil, so rudniški gozdovi slabi, zato v glavnem sekamo slaba, nekalitna drevesa.

Če pogledamo vso gozdarsko dejavnost pri ZPT, bi lahko rekli naslednje: na prvem mestu je gojenje s pogozdovanjem in nego, nato eksploatacija. Zato bi gojenju posvetili nekaj več prostora.

Čim sadike pogozdimo, jih moramo letno vsaj dvakrat obžeti in to toliko časa, dokler sadike ne prerastejo trave. Če tega ne bi storili, bi trava sadike zadušila, če pa trava ne, bi jih pa potlačil sneg.

Dela v glavnem opravimo z najetimi sodelavci, to je z nezaposlenimi gospodinjami ali z rudniškimi upokojenci.

Financiranje del v gozdovih je bil s stališča nepoznavalca nesmotno, posebno v sedanjem času. Zavedati se moramo, da bodo stroški gojenja vedno večji od dohodkov iz eksploatacije. Vendar teh stroškov v naslednjih letih ne bo, ker bodo sadike že toliko odrasle, da ne bo potrebno več izvajati gozdno-gojitvenih del.

Zaradi boljšega pregleda gozdarske dejavnosti v gozdovih ZPT, še nekaj podatkov. V letu 1971 je bilo pogozdenih 30.000 sadik, od tega 14.000 sadik smreke, 10.000 macesna, 2.000 sadik duglazije in 4.000 sadik bora. Površinsko smo pogozdili 4 ha in za ta dela porabili 32.152,00 din. Za tekočo obžetje 19,50 ha smo porabili 25.986,90 din. Za prodanih 624,29 m³ lesa smo dobili 105.428,20 din, vendar moramo odšteti proizvodne stroške, ki so znašali 80.154,10 din. Čisti dohodek je tako znašal 25.275,10 din. Dohodki in izdatki po rudnikih so bili naslednji:

izdatki za gozdarsko dejavnost, t. j. izkoriščanje gozdov, pogozdovanje, nega, obžetje, omejevanje parcel in čuvanje sadik, so znašali skupno 157.936,70 din. Razlika 52.508,85 din med dohodki in izdatki je nastala zaradi tega, ker so stroški gojenja gozdov večji zaradi obsega del, kot pa je znašal dohodek iz eksploatacije gozdov.

Po tem prikazu dohodkov in stroškov se lahko vsakdo vpraša: zakaj pa potem gozdove urejamo in gojimo, če od njih ni dohodka? Odgovor je preprost. Čez leta bodo zanamci uživali dohodek iz na novo formiranih gozdov, več površin bo zelenih in porastlih z gozdom. Naj končam z izrekom, ki sem ga videl na nekem plakatu: gojimo gozdove, da bo imelo črno Zasavje zraka vsaj še za zdravje.

Poleg redne gozdarske dejavnosti, smo pričeli tudi z omejevanjem rudniških gozdnih parcel. Najprej bomo omejili gozdne parcele na rudniku Zagorje, nato pa v Trbovljah in Hrastniku. Delo opravljamo s pomočjo jamomerni- na rudniku Zagorje in s soglas-

jem Geodetske uprave v Trbovljah. Do sedaj smo generalno omejili preko 40 ha gozdov in na novo vkopali 158 mejnikov. Delo je nujno potrebno opraviti zato, ker je mejno stanje, posebno na rudniku

Zagorje, nevzdržno. Na 40 hektarjih gozdov smo naleteli samo na tri stare mejnike, ostalo smo delali po karti in s soglasjem mejašev. Vsak mejaš mora ob koncu del (preseku meje, obarvanju mejnih znakov in vkopanju mejnikov) pod-

pisati izjavo, da se strinja z opravljenimi deli. Ta dokument vlagamo k elaboratu o posestnem stanju gozdov posamezne katastralne občine.

Egon Casagrande

Odvajanje dimnih plinov iz elektrarne Trbovlje

V časopisu Vatrostalac, številka 22 julij 1972, je izšel izpod peresa Alojza Derlinga članek, ki se zavzema za gradnjo cca 400 m visokega dimnika ob elektrarni Trbovlje. Ta dimnik naj bi segal cca 200 m iznad disperzijske cone in tako rešil celo dolino pred škodljivimi vplivi žvepljenih plinov. Spodnji premer dimnika bi dosegel cca 40 metrov.

Znano je, da poleg variante, kakršno predlagajo projektanti Vatrostalne Zenice, že obstaja idejni projekt odvajanja dimnih plinov. Ta projekt je izdelal IB Elektro-projekt Ljubljana. Speljava dimnih plinov iz kotlarne je rešena tako, da bi se vodili po dimnovodu od elektrarne preko železniške proge do hriba na levem bregu Save in nato pod zemljo, po poševnem nadkupu v dolomitnem hribu. Nadkop bi prebili vrh hriba, na višini cca 520 m, na dan. Tu bi bil postavljen cca 100 m visok dimnik. Na ta način bi dimni plini izstopali iz dimnika na višini, ki je cca 400 m nad nivojem elektrarne.

Projekt je obdelal tudi možnost, da bi postavili dimnik na vzpetino

na desnem bregu Save. V tem primeru bi dimnovod speljali od elektrarne preko Save in ceste v pobočje nad cesto in tam po sličnem nadkupu do vrha.

S temi rešitvami, s podzemskimi nadkopi in samo 100 m visokim dimnikom, bi dosegli, da bi dimni plini izstopali v ozračje cca 400 m nad elektrarno.

Po tem projektu bi precejšen del gradnje odpadlo na rudarska podzemna dela. Predvideni stroški so znatno nižji od stroškov, kakršne bi terjala gradnja 400 m visokega dimnika.

Trenutno so v teku meritve in raziskave, ki jih izvaja Hidrometeorološki zavod SR Slovenije na območju Zasavja. Meritve onesnaženosti ozračja so pokazale, da koncentracije SO_2 močno presegajo kritične vrednosti.

Visoke koncentracije SO_2 se kažejo predvsem ponoči. Ob kritičnih inverzijskih vremenskih razmerah, ko se začne po sončnem zahodu zrak po pobočjih nad savsko dolino intenzivneje ohlajevati in kot težji stekati v dolino, se dimni plini zadržujejo v dolini in pride

do koncentracije SO_2 . Neugodne topografske razmere omogočajo akumulacijo dimnih plinov. Že dosedanjí rezultati meritev kažejo, da bi z zvišanjem dimnika na nadmorsko višino 500 m, velika večina dimnih plinov presegla lokalno inverzijsko plast, ki zapira vertikalno gibanje plinov. Dokončno mnenje bo Zavod izdal, ko bodo končane vse meritve in izdelan elaborat, kar se pričakuje do kraja leta 1972.

Na tej osnovi bo možno končno veljavno določiti lokacijo dimnika in njegovo višino na izbrani lokaciji. Analiza stroškov izgradnje po eni ali drugi varianti, ki bosta omogočili enak efekt očiščenja ozračja, bo v končni fazi odločala, katera rešitev naj se osvoji.

Ne bi pa smela pri izbiri tehničnih rešitev odločati le želja, da naj bi se postavil prav v savski dolini dimnik, ki naj bi presegal po svoji višini vse do sedaj na svetu zgrajene dimnike, če bi sama konfiguracija zemljišča dopuščala enostavnejšo in cenejšo solucijo ob istem končnem efektu.

Vinko Preželj, dipl. inž. rud.

Dograditev toplarne

Z gradnjo II. dela toplarne v Trbovljah, smo pričeli v drugi polovici 1971 leta. Vsa gradbena dela so potekala po načrtu tako, da bi lahko kotlovno opremo montirali do roka, vendar se dobavitelj parnih kotlov TPK Zagreb, ni mogel držati roka o izdelavi in dobavi kotlovne opreme zavoljo kooperantov, ki se niso držali rokov. Tako so dobavili kotel šele v juniju 1972, torej z več kot šestmesečno zamudo.

Tovarna parnih kotlov (TPK) je s svojimi izvajalci — kooperanti — pričela z montažnimi deli že v mesecu juniju t. l. Med izvajalce del na toplarni se je vključil tudi naš elektrostrojni obrat, ki izvaja kar precej zahtevna dela (ciklon za lovljenje saj, dimovod, izolacija dimovoda, podest-galerije, bunker za premog in transportni trak in vso potrebno elektro instalacijo.) Med tujimi izvajalci sodelujejo še KLIMA iz Celja (povezava kotla II v sistem in montaža obtočnih

črpalk) ter VARSTROJ iz Lendave (izolacija kotla).

Vsa dela so pri kraju tako, da bi pričeli s poskusno proizvodnjo že v prvih dneh meseca oktobra. Tako bomo imeli v ogrevalni sezoni 1972/73 dovolj velike zmogljivo-

sti, s tem pa tudi zagotovljeno kvalitetno ogrevanje, kar je predpogoj, da zadovoljimo porabnike. Mrežo teh bo treba kar se da hitro razširiti, saj so zmogljivosti trenutno večje od potreb.

Ivan Kukovič

Stimulativno nagrajevanje

Dne 13. oktobra 1972 so se sestali na razgovor in na vabilo glavnega direktorja ZPT, predstavniki delovnih enot in družbeno-političnih organizacij iz vseh treh rudnikov. Razgovor je potekal v sejni sobi UZP, govorili pa so predvsem o stimulativnem nagrajevanju rudarjev-kopačev na odkopih oziroma podkopih, poleg tega pa so razpravljali še o drugih perečih problemih, ki se nanašajo na delovanje posameznih delovnih enot in podjetja. Predvsem so razpravljali še o uvedbi dvotretjinskega obra-

čevanja na obratu Kotredež in na separaciji v Zagorju, o situaciji na gradbiščih obrata za specialna rudarska dela v Švici in ZR Nemčiji ter o pripravi na sprejem temeljnih organizacij zrušenega dela. Na temelju razprave je bilo sklenjeno, da se mora celotno tehniško osebje pospešeno angažirati za vzpostavitev takih pogojev v jami in v celotnem proizvodnem procesu na rudniku Zagorje, ki bodo omogočili predvideno izboljšanje proizvodnih in finančnih učinkov.

Aktivnost samoupravnih organov

V času od 3. avgusta pa do 15. oktobra 1972, so imeli osrednji samoupravni organi ZPT, to je osrednji delavski svet in kolektivni izvršilni organi-odbori, naslednje seje oziroma zasedanja, na katerih so razpravljali in sklepali o naslednjih zadevah:

1) Na 3. seji odbora za zaposlovanje in izobraževanje, dne 16. 8. 1972:

- osvojil je vsebino pogodbe, ki jo sklepa podjetje s skladom za štipendiranje pri občinski skupščini Hrastnik,
- odobril je zvišanje razpisanih štipendij še za tri štipendije za šolanje na gradbenem oddelku TSS,
- zvišal je kriterij povprečnega osebnega dohodka na člana družine, ki se uporablja pri odobravanju študijske pomoči in to na 750,00 din,
- od šolskega leta 1972/73 dalje je odbor odobril eno štipendijo na oddelku za rudarstvo FNT, tri štipendije pa za šolanje na gradbenem oddelku TSS, nadalje je odobril podelitev študijske pomoči 13 dijakom in študentom, poleg tega je odobril plačevanje šolnine štirim članom delovne skupnosti za šolanje na elektro in strojnem oddelku TSS in ESŠ,
- odobril je dve odpovedi delovnega razmerja, štirim proslcem za razna delovna mesta pa je prošnje rešil negativno,
- rešil je vprašanje zasedbe delovnega mesta splošnega oddelka rudnika Hrastnik, na tem delovnem mestu je sedaj Mira Bočko,
- imenoval je komisijo za primopredajo poslov na delovnem mestu v. d. direktorja rudnika Trbovlje,
- pripravil je predlog za dva člana ZPT, ki bosta sodelovala pri primopredaji poslov direktorja gradbišča obrata za specialna rudarska dela na hitri cesti Hoče-Levec.

2) Na 4. seji odbora za ekonomsko-tehnične zadeve, dne 25. 8. 1972:

- odbor je sprejel na znanje poročilo o poteku spora med ZPT in Združenega železniškega transportnega podjetja zaradi dobav in zaračunavanja premoga po novih cenah,
- pri reševanju vlog prošnj je dve rešil ugodno, eno negativno, pet vlog pa je vzel na znanje oziroma je odredil strokovnim službam izvedbo določenih nalog,
- določil je nove izklicne cene za prodajo odpisanih tovornih avtomobilov,
- odobril je odpis dotrajanih osnovnih sredstev na rudniku Tr-

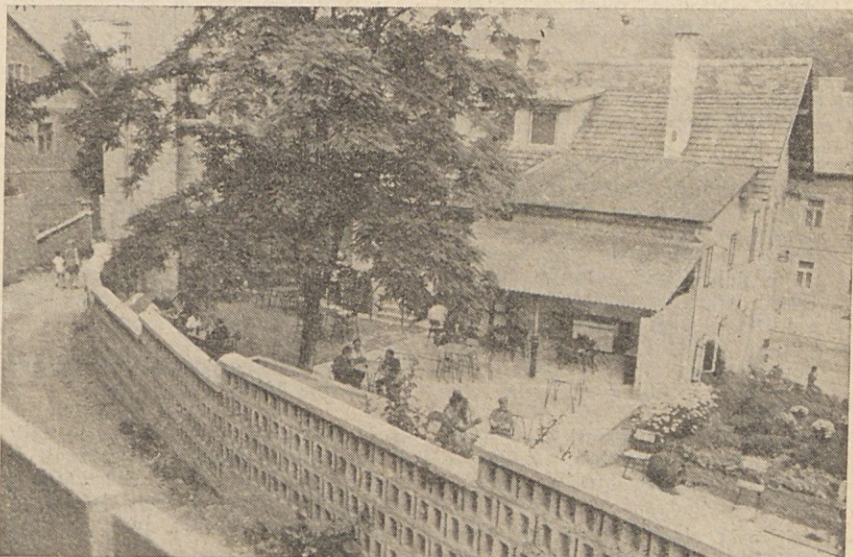
bovlje, na GRAMAT-u Trbovlje in na rudniku Hrastnik,

- odobril je prodajo zemljišča Antoniji Tomažič in Mariji Drnovšek, Zagorje,
- odobril je službena potovanja v inozemstvo in sicer: Srečku Klenovšku, dipl. inž. rud., direktorju OSRD v ZR Nemčijo zaradi poslovnih razgovorov s partnerji v Münchnu in Porurju, Borisu Dolancu, dipl. inž. rud. ki je nastopil novo delovno mesto vodilnega inženirja na gradbiščih v ZR Nemčiji pri firmi Fröhlich & Klüpfel (zamenjal je dosedanjega sodelavca na tem delovnem mestu Franca Starmana, dipl. inž. rud.) ter Ivanu Zupanu iz OSRD, ki je sodeloval pri primopredaji poslov; nadalje je odobril potovanje 13 sodelavcem OSRD pod vodstvom Ludvika Zalokarja v Andermatt-Švica, zaradi pričetka del na novem gradbišču OSRD pri gradnji cestnega predora,
- soglašal je z ugotovljenimi inventurnimi razlikami, ki jih je ugotovila stalna inventurna komisija s tem, da se inventurni viški knjižijo v dobro izrednih dohodkov, manjki pa v breme izrednih izdatkov,
- soglašal je z uvedbo poskusnega premijskega nagajevanja na podkoku rudnika Trbovlje s tem, da predlog dokončno potrdi še osrednji delavski svet,
- na znanje je sprejel poročilo direktorja proizvodnega sektorja o proizvodni problematiki vseh dejavnosti podjetja, s posebnim ozirom na težave, ki so se pojavile v vseh treh rudnikih preko poletnih mesecev,

- potrdil je finančni obračun vseh dejavnosti ter delitev dohodka za razdobje januar-julij 1972 in hkrati sklenil, da mora tehniški kolegij na svoji prvi seji obravnavati v prvi vrsti kritično situacijo na rudniku Zagorje ter s tem v zvezi sprejeti ustrezne ukrepe, mnenja, je bil, da je treba sprejete ukrepe obvezno izvajati in kontrolirati ter v primeru neizvajanja ukrepov uporabljati sankcije,
- potrdil je poročilo o koriščenju sredstev iz amortizacije v času od 1. 1. do 31. 7. 1972, pa tudi poročilo o poteku investicijskih del. V tem razdobju so bila razpoložljiva sredstva izkoriščena v višini 28,5 %. Od skupno razpoložljivih sredstev iz amortizacije za leto 1972, t. j. 28.214.257,00 din je bilo v tem razdobju porabljenih 8039.719,75 din,
- pri pripravljanju osnov programa uporabe amortizacije za leto 1972, je treba predhodno določiti globalno orientacijo teh sredstev za smotno usmeritev.

3) Na 5. zasedanju osrednjega delavskega sveta, dne 31. 8. 1972:

- sprejeli so na znanje poročilo Petra Schneiderja, dipl. inž. rud. direktorja proizvodnega sektorja, o situaciji na obratih Kotredež in Kisovec rudnika Zagorje ter o ukrepih za zagotovitev zvišanja proizvodnje in rentabilnega poslovanja; od leta 1968 pa do sredine leta 1972 je bilo iz amortizacije vloženih v obrat Kotredež za rudarska dela, zunanje zgradbe in opremo montažo v znesku 13.746.950,40 din, iz sanacijskega posojila pa še

Vrtni bife v domu upokojencev v Trbovljah (pri Volkerju). Bife je urejen v rudarskem stilu, kar daje še poseben prijeten vtis vsem obiskovalcem. Foto inž. Tone Bregant

- posebej 2.798.983,21 din tako, da so znašala celokupna vlaganja v ta obrat 16.545.933,61 din,
- potrdil je finančni obračun vseh dejavnosti za prvih sedem mesecev t. l. Zaradi kritične situacije, v kateri se je znašlo podjetje zaradi nizke proizvodnje in visokih stroškov je sklenil, da je treba pripraviti predlog za koncentracijo zunanjih dejavnosti, ukiniti uvajanje novih delovnih mest na zunanjih deloviščih, proučiti upravičenost obratovanja ob dela prostih sobotah ter izdelati sanacijske ukrepe za doseganje načrtovane proizvodnje,
 - na predlog rudnika Trbovlje in po predhodni proučitvi predloga, je odobril z veljavnostjo od 1. septembra 1972 poskusno enomesečno premijsko nagrajevanje za odstotek izdelanih stropnikov v podkopnem delu širokih čel na rudniku Trbovlje. Sprejeta je bila posebna lestvica in pa navodila o načinu obračunavanja; dokončno bo o tem sklepal osrednji delavski svet po ugotovitvi učinka tega poskusnega nagrajevanja,
 - odobril je ugotovljene inventurne razlike, ki jih je ugotovila stalna inventurna komisija pri popisu blaga in sredstev. Vseh viškov je bilo za 9.330,15 din, manjkov pa za 6.495,95 din,
 - po predhodni obrazložitvi je osrednji delavski svet odobril, da podjetje prevzame kot soustanovitelj Ljubljanske banke tudi riziko za poslovanje te banke, zavoljo česar je podjetje udeleženo tudi na njenem dohodku in ne samo na obrestih,
 - sprejel je priporočilo vsem članom delovne skupnosti in družbeno-političnim organizacijam, da se odločijo za plačilo prispevka v višini 2 % od enomesečnega dohodka, namensko za pomoč prebivalcem poplavljenega Pomurja.
- 4) Na 5. seji odbora za ekonomsko-tehnične zadeve, dne 25. 9. 1972:**
- v zvezi s premikanjem oziroma stimulativnim nagrajevanjem rudarjev-kopačev na odkopih, je odbor pripravil predlog za razpravo in sklepanje na osrednjem delavskem svetu o imenovanju posebne komisije za uskladiitev predlogov o stimulativnem nagrajevanju rudarjev-kopačev pri ZPT; komisija bo pripravila predlog za vse tri rudnike,
 - pri reševanju prošelj in pritožb je štiri rešil ugodno, tri je zavrnil, nekaj pa sprejel na znanje,
 - pripravil je predlog za spremembo obstoječega pravilnika o dodatku na stalnost zaposlitve pri ZPT,
 - pripravil je predlog za osrednji

- delavski svet za spremembo oziroma dopolnitev pravilnika o delitvi osebnih dohodkov in sicer za dve delovni mesti, na katerih se stalno zaposleni nadomeščajo z drugimi sodelavci,
- odobril je novo ceno za opravljanje storitev nakladalca Alpine,
 - odobril je odpis dotrajanega tovornega avtomobila OM-12 tonski iz avtoparka,
 - odobril je službeno potovanje v inozemstvo naslednjim tovaršem: Dragu Borišku, dipl. inž. rud., tehn. direktorju OSRD za obisk delovišča OSRD v Švici, zaradi razgovora z investitorji; Martinu Balohu iz OSRD v Avstriji zaradi nabave rezervnih delov; šestim delavcem za pot na delo v ZR Nemčijo v okviru OSRD; Albertu Ivančiču, dipl. inž. rud., glavnemu direktorju in Srečku Klenovšku, dipl. inž. rud., direktorju OSRD za potovanje v Švico in Zah. Nemčijo zaradi obiska na deloviščih OSRD ter razgovora s poslovnimi partnerji; Cvetu Majdiču, dipl. inž. rud. iz OSRD in Metodu Malovrhu, dipl. inž. rud., vodji projektivnega oddelka, v Avstrijo zaradi udeležbe na mednarodnem geomehanskem kolokviju,
 - imenoval je štiri komisije za popis metalurškega materiala pri našem podjetju,
 - imenoval je komisijo za popis zaloga materiala,
 - potrdil je poročilo o opravljenem popisu materiala skupine razreda 3, ki ga je opravila stalna komisija v osmih skladiščih na celotnem področju ZPT,
 - potrdil je finančni obračun in delitev dohodka za razdobje januar-avgust 1972, za vse dejavnosti ZPT,
 - za osrednji delavski svet je pripravil predloge za saniranje kritičnega položaja na rudniku Zagorje. Predlog je vseboval prehod na dvotretjinsko obratovanje v jami Kotredež in na separaciji Zagorje, od 1. oktobra 1972 dalje. Ti ukrepi imajo namen doseči večjo proizvodnjo premoga in večji dohodek,
 - pripravil je predlog za razpravo in sklepanje na osrednjem delavskem svetu v zvezi z usmeritvijo sredstev iz amortizacije v letu 1973. Ta usmeritev ima določen prednostni red.
- 5) Na 6. zasedanju delavskega sveta, dne 28. 9. 1972:**
- po obširno podanem poročilu ter širši razpravi, je potrdil finančni obračun ter doseganje in delitev dohodka vseh dejavnosti ZPT za razdobje januar-avgust 1972,
 - po predhodni obrazložitvi je sprejel vrsto ukrepov za sanacijo rudnika Zagorje. Ti ukrepi

vsebujejo prehod na dvotretjinsko obratovanje v jami Kotredež in na separaciji Zagorje od 1. 10. 1972 dalje in organizacijske spremembe zunanjih dejavnosti. Osrednji delavski svet je postavil odgovorne za izvajanje sprejetih ukrepov in sicer tehniškega direktorja in direktorja proizvodnega sektorja ZPT ter vodstvo rudnika Zagorje,

- sprejel je predlagano usmeritev sredstev iz amortizacije za leto 1973. Prednostni vrstni red obsega financiranje rudarskih gradbenih del v proizvodnji premoga s kompletno opremo, povečanje produktivnosti na odkopih z uporabo kompleksne mehanizacije, vlaganja v transport in ureditev drobne prodaje premoga, drobno mehanizacijo, razvoj zmogljivosti stranskih dejavnosti, posebno obrata za specialna rudarska dela. Pri izdelavi programa za prihodnje leto je treba upoštevati osnovna načela bodoče organizacije združenega dela,
- po podanem poročilu o poteku poskusnega enomesečnega stimulativnega nagrajevanja rudarjev-kopačev na odkopu in po širši razpravi, ki je sledila temu poročilu, je odobril z veljavnostjo od 1. oktobra 1972 poskusno enomesečno nagrajevanje na širokih čelih rudnika Hrastnik, ki temelji na odvisnosti od doseženih storitev. Po preteku enega meseca bo rudnik Hrastnik, enako kot rudnik Trbovlje, izračunal učinek poskusnega nagrajevanja ter ga posredoval osrednjim organom upravljanja v nadaljnje proučevanje,
- imenoval je 5-člansko komisijo za uskladiitev predlogov o stimulativnem nagrajevanju kopačev na vseh treh rudnikih. Ob tej priliki je bilo sklenjeno, da je treba seznaniti člane kolektiva rudnika Hrastnik o doseženih rezultatih poskusnega nagrajevanja na rudniku Trbovlje,
- sprejel je spremembo pravilnika o delitvi osebnih dohodkov in sicer pravilnika o dodatku za stalnost. Ta sprememba oziroma dopolnitev se nanaša na zaposlene rudarje-kopače iz rudnikov Pečovnik, Krmelj in Laško, ki so že bili ali še bodo likvidirani,
- hkrati je sprejel tudi dopolnitev tistega dela pravilnika o delitvi osebnih dohodkov, ki govori o nadomeščanjih v primeru odsotnosti,
- obravnaval je še tri pritožbe članov delovne skupnosti zoper sklep stanovanjske komisije za območje delovnih enot v Trbovljah, po katerem ti trije niso dobili stanovanj v novozgrajenih stanovanjskih hišah, katere je odkupilo naše podjetje. Pritožb

osrednji delavski svet ni rešil ugodno,

- pooblastil je vodstvo podjetja, da pristojne službe proučijo obstoječi pravilnik o razdeljevanju stanovanj oziroma naj izdelajo novega. Osrednji delavski

svet bo imenoval novo oziroma posebno komisijo, ki bo obravnavala prošnje in pritožbe članov delovne skupnosti,

- finančni sektor je dobil nalogo, da izdela primerjalni izračun med dejansko izplačanimi osebnimi dohodki in osebnimi do-

hodki, ki bi jih bilo možno izplačati po določenih samoupravnega sporazuma o osnovah in merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov, za letošnjih prvih devet mesecev.

T. L.

Podpora komunistov pri izvajanju ukrepov

Komunisti v osnovnih organizacijah (OO) vseh rudnikov, postajamo iz dneva v dan bolj aktivni in prisotni, pa najsi bo to v samoupravnih organih, kakor tudi v svojih samostojnih akcijah. Vsaka osnovna organizacija na rudniku ima svoj akcijski program, ki je sestavljen iz idejnopolitičnih, samoupravnih in gospodarskih usmeritev. Ti akcijski, oziroma delovni programi, pa se na konferencah dopolnjujejo in prilagajajo gospodarskim, finančnim ter splošnim situacijam v podjetju, kakor tudi izven njega.

Konkretno smo komunisti na rudniku Zagorje zelo aktivni. Že dalj časa se je tehnično vodstvo podjetja na zahtevo samoupravnih organov, ubadalo s problematiko obratovanja enote rudnika Zagorje, ki je v stalni stagnaciji tako po proizvodni, kakor tudi finančni strani. Na podlagi te situacije, ki se vleče že nekaj let nazaj, je bilo sklenjeno, da se v jami Kotredež, kjer je čutiti največje pomanjkanje delavcev in kjer je porušeno razmerje šihov med neposredno in posredno proizvodnjo, preide na dvotretjinsko obratovanje. Komunisti osnovne organizacije rudnika Zagorje smo smatrali, da pred sprejetjem takšnih ukrepov razpravljamo in damo svoje pripombe.

Najprej je o teh ukrepih razpravljal sekretariat. Opozoril je na nekatere probleme v jami, ki bi lahko negativno vplivali na proizvodnjo pri dvotretjinskem obratovanju. Ker je sekretariat smatral, da v tej akciji sodelujejo vsi komunisti, smo sklenili, da je treba sklicati oddelčne sestanke na jamskem obratu Kotredež, jamskem obratu Kisovec in zunanjem oddelku, kjer so vključeni komunisti uprave rudnika Zagorje, separacije Zagorje, rudarskega šolskega centra ter ostalih služb na upravi ZPT, ki stanujejo v Zagorju.

Na seji sekretariata osnovne organizacije in ostalih treh oddelkih, so bili sprejeti naslednji sklepi oziroma priporočila:

- tehnično vodstvo ZPT mora posvetiti več pozornosti in biti bolj navzoče v obeh jamah rudnika Zagorje,

- odgovorne službe so dolžne pravočasno preskrbeti orodje za normalno delo na odkopih in delovnih mestih, kjer se odvija proizvodnja,

- vodstvo ZP je dolžno takoj pristopiti k nadaljnjim odpiralnim delom jame Kotredež, sicer obstaja bojazen, da bomo morali jamo Kotredež, zaradi odkopanih in ne odprtih odkopnih front v dveh letih zapreti,
- komunisti obrata Kisovec stojijo na stališču, da je treba raziskave v tej jami opraviti strokovno in odgovorno,

- komunisti rudnika Zagorje terjajo od vodstva ZP, občinske skupščine Zagorje, vseh družbeno-političnih činiteljev v Zasavju, da problemom rudnika Zagorje in pa zaposlenim v tej enoti, posvečajo kar največ pozornosti. Ob eventualnem zapiranju obrata Kisovec, je treba ljudem tega obrata preskrbeti drugo zaposlitev, za kar pa ni še nič konkretno izrečenega,

- od vodstva enote rudnika Zagorje in obrata jame Kotredež zahtevamo komunisti, da posveti vso pozornost organizaciji in razporedi ljudi. Posebno pozornost pa morajo le-ti posvetiti prevoznim in dohodnim potem, ki so v zelo kritičnem stanju in obstaja nevarnost, da ne bo mogoče nakopanega premoga normalno in uspešno dostavljati separaciji. Komunisti smo se zavestno odločili, da ta program saniranja podpremo, vendar pa bodo vsi ostali morali pristopiti h konkretnemu izvajanju svojih osebnih odgovornosti in doslednemu izvajanju nalog.

Na ostalih dveh rudnikih pa se komunisti zavzemajo zato, da se sproti rešujejo notranji problemi. V vsakem primeru hočemo pozitivno vplivati na dogajanja v podjetju, v samoupravi in sprejemanju notranjih predpisov.

Na zadnji seji sekretariata osnovne organizacije ZKS za področje rudnika Trbovlje, so razpravljali o dilemah, kako angažirati komuniste, da bi bili bolj organizirani in bolj akcijsko sposobni. Smatrali so, da je nujno potrebno očistiti svoje vrste ter tako enotno oziroma scela nastopati proti vsem po-

vajam na razpoložanje v podjetju. V razpravi je tudi pismo predsednika ZKJ tovariša Tita.

Ena bližnjih akcij pa je usmerjena v uvajanje oziroma izvajanje 21. in 22. ustavnega amandmaja. Tej nalogi bomo komunisti morali posvetiti veliko pozornost, za kar smo tudi pripravljeni, vendar zahtevamo, da se s tem problemom spoprimejo samoupravni organi, v podjetju, s čimer naj bo dana možnost za razprave.

Vodstvo ZK v podjetju smatra, da bodo z ureditvijo naštetih problemov odpadle marsikateri nevšečnosti in dileme, kar bo vplivalo na boljše razpoložanje zaposlenih v naši delovni skupnosti, odražalo pa se bo tudi v boljših ekonomskih uspehih.

TONE ŠUM

sekretar konference ZKS pri ZPT

Premog na Poljskem

Na Poljskem proizvedejo v 36 velikih koksnih baterijah letno preko 15 milijonov ton koksa. Glede na to količino, zavzema Poljska eno prvih mest v svetu. Zaradi povečanih potreb na domačem in svetovnem tržišču stoje pred poljsko-kemijsko industrijo v naslednjem petletnem razdobju velike naloge. V tem času bodo mehanizirali in avtomatizirali delo koksnih baterij, načrtujejo gradnjo novih baterij ter podvzemajo ukrepe za večjo proizvodnjo premoga.

Pomanjkanje energetskih izvozov v ZDA

V ZDA vsako leto čedalje bolj primanjkuje energetskih virov. Senator Belmond je izjavil, da se država nahaja pred krizo na tem področju, ki ima lahko katastrofalne posledice. Porabnikom in industriji ne manjka le električna energija, pač pa tudi bencin in zemeljski plin. Znano je, da imajo ZDA velike zaloge premoga, medtem ko drugih energetskih goriv ni toliko. Vlada omejuje izdelovanje projektov za izgradnjo atomskih elektrarn.

Razvojna pot civilne zaščite po II. svetovni vojni

(nadaljevanje)

Po II. svetovni vojni so se naglo razvila nova sredstva za zračne napade. Rušilna moč atomskega in ostalega orožja predstavlja predvsem nove nevarnosti za prebivalstvo. Poleg tega pomenijo veliko nevarnost eksplozivne in vnetljive bombe, bojni strupi (predvsem živčni bojni strupi), bakteriološka in druga napadalna sredstva. Letala se vedno bolj izpopolnjujejo, poleg njih so se pojavili vodeni (dirigirani) projektili. Povečuje se radius njihovega učinka, hitrost in višina letanja, a cilje je mogoče odkrivati in uničevati neglede na razdalje in vidljivost. Tak razvoj napadalnih sredstev je onemogočil delo civilne zaščite (CZ). Oddaljenost od bojišča ne predstavlja več zaščite, čas, ki obstoja po alarmiranju za izvedbo zaščitnih ukrepov se je skrajšal. Otežkočeno je delovanje lovske aviacije. Eno samo letalo lahko nese rušilna sredstva velike rušilne moči. Zaradi tega je treba vsa zaščitna sredstva modernizirati in prilagoditi novim napadalnim sredstvom. Strokovnjaki menijo, da je z dobro organizacijo CZ, lahko zmanjšati žrtve za 4-20 krat.

Kljub novim težavam in oviram pa se pomen CZ ni zmanjšal, temveč celo povečal. Civilna zaščita mora pomeniti trdno oporo obrambnim silam in mora zajeti po možnosti vse prebivalstvo in ves državni teritorij. Za vse to je potrebno sistematično in načrtno delo, kakor tudi znatna materialna sredstva. V mnogih državah zagovarjajo povezavo CZ z vojaškimi obrambnimi silami. Vojaške enote bolj in bolj pomagajo CZ, pripadniki CZ pa sodelujejo v bojih zoper padalce in diverzante, v nekaterih državah pa tudi v teritorialni obrambi. Obstojta mnenje, da je treba CZ šteti za četrti vid obrambnih sil. Obstojta pa tudi nasprotno mnenje, ki teži za tem, da ostane CZ zgolj humanitarna organizacija.

Splošne ukrepe CZ, ki jih predvidevajo v uradnih navodilih skoraj vseh držav, lahko delimo v tri skupine, to so preventivni ukrepi, zaščitni ukrepi in nudenje prve pomoči.

Evakuacija prebivalstva iz ogroženih mest predstavlja najvažnejši preventivni ukrep. Kljub temu, da radarji in infra rdeči žarki omogočajo v vsakem času opazovanje vsakovrstnih dogajanj v zraku neglede na meteorološke pogoje, sta maskiranje in zatemnitev še vedno pomembna elementa CZ, ker preprečujeta učinkovito odkrivanje in opazovanje posameznih objektov iz zraka. Organizacija alarmne službe

se načelno izvaja v sodelovanju z vojaškimi organi. V ta namen so bila organizirana predavanja, predvajani filmi, sklicevanje vaj po krajevnih skupnostih in izdaja strokovne literature.

Zaklonišča so najvažnejši zaščitni ukrep. Globoka zaklonišča nudijo zaščito pred vsemi učinki atomskega orožja — pred rušilnim, toplotnim in radioaktivnim. Poleg tega nudijo zaklonišča očitno tudi pred drugimi napadalnimi sredstvi zaščito, kar je odvisno od njihove konstrukcije in oddaljenosti od središča eksplozije.

Za nudenje prve pomoči so organizirane razne službe z enotami, ki so lokalne in premakljive.

Samozaščita (hišna zaščita) je organizirana po prebivalcih, ki žive v posameznih stanovanjskih poslopjih. Obsega vse tiste službe, ki so potrebne za nujno prvo pomoč na kraju samem. Po potrebi so jim v pomoč lokalne enote.

V gospodarskih organizacijah se v enote CZ po potrebi vključijo tudi vse ostale službe.

Poleg ostalega se predvidijo tudi ukrepi za normalizacijo življenja po atomskih napadih.

V duhu navedenih splošnih načel organizira vsaka država CZ po svojih možnostih, situaciji in specifičnosti, pri čemer prihaja do večjih ali manjših odstopanj. V SZ se ukrepi CZ izvajajo po organizaciji DOSSAF (Prostovoljno združenje za pomoč armadi, aviaciji in mornarici), organizirajo se razne službe, tečaji ipd. V ZDA je najvišji organ CZ Zvezna uprava. V 90 sekundah je mogoče v vseh 48 državah oznaniti nevarnost, a v 3 minutah aktivirati vse sirene. Vsaj enkrat na leto morajo biti vaje CZ. Največ pozornosti je posvečene alarmni službi in gradnji zaklonišč v neposredni bližini ter zaščitnim ukrepom po napadu. V Angliji počiva CZ na dveh organizacijah, na nacionalni zvezi združenj CZ in na korpusu CZ. Posebna skrb je poleg ostalega posvečena šolam CZ. V Franciji nosijo vso odgovornost za zaščito prebivalstva prefekti departmanov in predsedniki občin. Delajo po navodilih ministrstva za notranje zadeve. Na Švedskem obstoja Združenje CZ. Največja skrb je posvečena gradbenim ukrepom, v prvi vrsti gradnji zaklonišč in zaščiti vodovodnih in električnih naprav. V zadnjem času gradijo velika podzemna zaklonišča in podzemne tovarne. Na Norveškem je CZ pod vodstvom ministrstva za pravosodje, pod katero spada Centralni urad CZ. V Švici obstojajo enote CZ in mobilne kolone, ki so administrativno in strokovno podrejene ministrstvu za obrambo.

Razpolaga z moderno inženirsko opremo za zaščito. Orožje je večinoma pehotno in namenjeno samobrambi. Na znak alarma lahko v 3-5 minutah in sicer podnevi spravijo na varno 30-50 % prebivalstva, v 10-15 minutah pa 70-80 %. V Holandiji in še v raznih državah so enote CZ tudi vojaške formacije. Danske enote CZ so leta 1957 sodelovale v manevrih NATO. V Belgiji je CZ izključno humanitarna organizacija.

V Jugoslaviji smo začeli CZ posvečati večjo skrb leta 1948. Pri zveznem ministrstvu za notranje zadeve je bil ustanovljen oddelek protiletalske zaščite (PAZ), a meseca maja je izšla prva številka časopisa »Obramba«. 13. decembra istega leta so bila izdana navodila službe PAZ, da regulirajo osnovna vprašanja nove organizacije. Služba v PAZ je imela nalogo, da razvija pri državljanih vdanost domovini, krepi njeno vojaško silo, nudi pomoč oboroženim silam na fronti in ščiti prebivalstvo in ljudsko imetje pred zračnimi napadi. Obvezniki PAZ so bili državljani obbeh spolov od 16. — 55. leta starosti, razen nekaterih kategorij, kakor matere z otroki in pd. Leta 1949 je bila ustanovljena zvezna šola PAZ in nekatere republiške šole in tečaji. Navodilo o izvajanju PAZ je bilo izdano 15. 1. 1951 leta, leta 1953 pa dopolnjeno. Z novim zveznim in republiškim zakonom o NO, ki je bil izdan leta 1969 je posebno poglavje posvečeno CZ. S tem je znatno spremenjena dotedanja organizacijska struktura CZ. Civilna zaščita je postala važen faktor zaščite zaledja pred raznovrstnimi sovražnimi učinki, hkrati pa pomembna opora operativnim silam. V delokrog CZ spadajo namreč razni zaščitni ukrepi, medtem ko ima teritorialna obramba nalogo aktivne obrambe zaledja. Zakon tudi določa, da mora biti vsa investicijska izgradnja usklajena z načrti narodne obrambe in da se morajo vzporedno z gradnjo novih objektov graditi tudi zaklonišča. Delokrog CZ zajema tudi mirnodobski čas, ker ima nalogo, da ščiti prebivalstvo pred elementarnimi nesrečami. Splošni nadzor nad CZ je do 1. 1. 1963 leta imel zvezni državni sekretariat za notranje zadeve, nato pa je nadzor prevzel državni in republiški sekretariat za NO, ki koordinira delo drugih državnih organov, zavodov, gospodarskih in družbenih organizacij, ki so po zakonu dolžni organizirati in sodelovati v CZ. Zakon je tudi reguliral sodelovanje CZ s partizanskimi in vojaškimi organi v primeru vojne.

Od leta 1965 izhaja dosedanjí časopis »Civilna zaščita« pod na-

slovom »Naša obramba«, časopis ima nalogo, da nudi državljanom SFRJ osnovno znanje o načinu in

možnosti zaščite posameznika, družbe in ljudskega premoženja, da posreduje izkušnje iz NOB ter

s tem pomaga krepiti organizacije CZ.

Vili Kuhar

Krvodajalstvo pri ZPT

Tako kot drugi zavedni občani, se tudi nekateri člani naše delovne skupnosti zavedajo, kako potrebna je kri za sodobno zdravljenje obolelih, porodnic, predvsem pa poskodb. S prostovoljno oddajo krvi rešujemo njihova življenja.

Zbiranje prostovoljnih krvodajalcev ima v našem podjetju na skrbi služba varstva pri delu. Ta po programu pošilja krvodajalce v transfuzijsko postajo trboveljske bolnice. V začetku leta izdelamo program za vse enote na področju rudnikov Hrastnik, Trbovlje in Zagorje tako, da pride na vrsto vsak petek v tednu druga enota z določenim številom krvodajalcev. Na ta način so razvrščeni krvodajalci preko vsega leta, zato proizvodnja toliko ne trpi kot, če bi organizirali množično oddajo krvi enkrat na leto. Razpored ustreza tudi transfuzijski postaji, ker redno dobiva vsaj del potrebne krvi, ki jo rabi vsak dan.

Za izredne primere, predvsem kadar se ponesreči ali oboli član delovne skupnosti, pošljemo po možnosti čimprej v bolnico zahtevano število krvodajalcev z ustreznim krvno skupino. Največ teh izrednih prostovoljnih krvodajalcev je iz območja Trbovelj, ker so najbližji bolnici, zato je tudi število članov delovne skupnosti, ki so oddali kri, iz tega območja največje.

Leta 1971 je oddalo kri skupno iz celotnega podjetja 434 prostovoljnih krvodajalcev. Iz območja rudnika Hrastnik jih je bilo 122, Trbovelj 221 in Zagorja 91. S tem smo dosegli in celo presegli letni načrt za preteklo leto.

Do konca avgusta 1972 pa je oddalo kri skupno 277 krvodajalcev iz našega podjetja in to iz Hrastnika 68, Trbovelj 143 in Zagorja 66. Ker meseca aprila transfuzijska postaja zaradi epidemije črnih koz ni smela odzematati krvi,

se navedeni podatki nanašajo zgolj za sedem mesecev v letošnjem letu.

Da bi se družba vsaj delno odolžila darovalcem krvi, prirejajo občinski odbori Rdečega križa proslavo ob dnevu krvodajalcev vsako leto 4. junija. Ta dan je izbran za dan krvodajalcev zato, ker je bil pred 27. leti prvič organiziran množičen odvzem krvi v vojaški bolnici v Ljubljani. Temu prvemu pozivu se je že takrat odzvalo nad 150 prostovoljnih krvodajalcev, ki so svojo kri darovali za okrevanje ranjenih partizanov. V Trbovljah so ustanovili leta 1958 postajo za transfuzijo krvi.

V Hrastniku je priredil takšno proslavo občinski odbor Rdečega križa Hrastnik 4. junija. Na tej proslavi je dobilo odlikovanje 7 krvodajalcev, ki so darovali kri več kot petnajstkrat, 10 jih je dobilo zlate, 16 pa srebrne značke. Odlikovanci so naslednji člani kolektiva rudnika Hrastnik: Franc Suntujs, Franc Rajh, Alojz Kaluža, Ivan Zdovc, Maks Aškerc, Franc Imperl in Stefan Fijačko.

Za območje Trbovelj je bila podobna proslava 3. junija 1972 za vse kolektive in terenske odbore Rdečega križa. Na tej proslavi je dobilo značke 52 članov naših delovnih enot. Nad petnajstkrat pa so darovali kri naslednji tovariši: Gvido Bricl, Herman Grčar, Jože Pelnaver, Milan Sušnik, Silvo Rupnik in Ladislav Zunk.

Na to proslavo smo hoteli povabiti tudi odlikovalce iz rudnika Zagorje, ki daruje kri tudi v transfuzijski postaji bolnice Trbovlje. Za ostala podjetja in terenske odbore organizira namreč občinski odbor Rdečega križa Zagorje množičen odvzem krvi. Ker pa je bilo teh odlikovancev z diplomami ali značko 45, smo se odločili, da bomo za njih priredili posebno pro-

Franc Suntujs, rudar-kopač na rudniku Hrastnik. V jami je delal 24 let, sedaj pa je že nekaj let zaposlen kot invalid pri drugem delu. Doslej je prostovoljno daroval svojo kri že šestintridesetkrat.

slavo v Zagorju. Ta proslava je bila 24. junija 1972 v upravni zgradbi rudnika Zagorje. Na proslavo so bili vabljeni tudi predstavniki občinskega odbora Rdečega križa in občinske skupščine Zagorje, katere se žal niso udeležili. Nad petnajstkrat so darovali kri naslednji prostovoljni krvodajalci iz enot rudnika Zagorje: Karel Koman, Ivan Kuhar, Stane Kramžar, Viktor Komlanc, Anton Polanec, Viktor Šink, Rudi Palčič in Anton Ravnikar.

Na vseh teh proslavah so sodelovale tudi kulturne skupine, od pionirskih do starejših pevcev, recitatorjev in godbenikov.

Vsem, ki so se nešteto krat odzvali tej humani akciji in s svojo krvjo reševali zdravje in življenja otrokom, materam, sotovarišem in drugim, naša topla zahvala. Vse ostale pa vabimo, da se pridružijo našim stalnim prizadevanjem za povečanje števila krvodajalcev.

Slavo Šentjurec

ČREVESNI ZAJEDALCI

Črevesnih glist je več vrst — pri nas so najbolj razširjene takimi imenovane valjaste gliste. Raziskave so pokazale, da dandanes trpita za črevesnimi paraziti dve tretjini človeštva. Črevesni zajedalci ali gliste, kakor jih običajno imenujemo, žive v črevesju svojega gostitelja — človeka. So ena najbolj razširjenih nadlog širokih ljudskih množic, še posebno pri nas. Pravi-

loma jih najdemo pri ljudeh vseh starosti, zato si upravičeno zastavljamo vprašanje, kako naj rešujemo ta socialno-medicinski problem, kako naj spoznamo nosilce črevesnih zajedalcev in kako naj preprečujemo oziroma zdravimo to obolenje.

Gliste se zelo pogosto naselijo v prebavilih človeka. Znamenja glitavosti so nasploh neopredeljena.

Pri hujših okužbah prevladujejo bolečine v trebuhu, motnje v prebavi, utrujenost, nemirno spanje in živčna razdražljivost. Črevesne gliste povzročajo v prebavilih človeka težave, ki se izražajo kot preobčutljivost, napadi, podobni padavici ali histeriji, krči, znamenja, podobna vnetjem možganskih oken itd. Kot tujki v telesu lahko gliste povzročijo še vrsto drugih te-

žav. Bolnik postane nemiren, razdražen, pogosto celo pobit, izgubi sposobnost za koncentracijo na delovnem mestu, zaradi česar lahko pride do nesreč pri delu.

Našteli smo nekaj splošnih znakov, ki nam lahko povedo, da so se v prebavilih naselile gliste. Zanimivo pa je to, da večina bolnikov sploh ne ve, da se je okužila z glistami. Zato se pogosto dogaja, da cele družine dolga leta ali celo desetletja gostijo te neprijetne parazite. Še posebno so ogroženi kolektivi, v katerih žive nosilci teh zajedalcev: otroški vrtci, internati, tovarne šole. Najbolj izpostavljeni glistam so otroci, ki se okužijo pri dnevnih aktivnostih — pri igri, pri sesanju prstov itd.

Do okužbe pride pretežno skozi usta. Nalezljive oblike glist pridejo v usta s hrano, z umazanimi rokami, s pijačo in z drugimi predmeti, ki pridejo v stik z usti. Še zlasti težko je preprečiti okužbo z jajčeci in ličinkami, ki so zaradi čvrste ovojnice zavarovane pred vplivi okolja. Omenjeni obliki najčešče najdemo v blatu človeka in nekaterih živali.

Civilizirani narodi nasploh mislijo, da živil ni težko zavarovati pred okužbo s človeškimi fekalijami. Res je, da sodobne sanitarije in odstranjevanje človeških fekalij v precejšnji meri pomagajo pri preprečevanju okužbe s črevesnimi glistami. Kljub temu pa je znana dolga vrsta primerov, ko so higienski ukrepi odpovedali in je prišlo do množične okužbe. Dejstvo je, da marsikje vrtove še vedno gnojijo s človeškimi fekalijami. Salata je eden najpogostejših virov okužbe, še posebno pri nas.

Poglejmo si nekoliko natančneje dve vrsti črevesnih glist, ki sta v naši državi najbolj razširjeni.

1) PODANČICA najčešče napada otroke, ker pa je zelo nalezljiva, se okužba hitro razširi tudi na odrasle v družini. Samica podančice, ki potuje skozi debelo črevo in danko, okrog katere izloča veliko število jajčec (okrog 11.000), povzroča okrog danke srbenje, kar je eden od najpomembnejših simptomov. Če jajčeca z umazanimi rokami ali hrano pridejo v usta drugih članov družine, se okužba naglo razširi. Otroci, ki se igrajo po dvoriščih, imajo pod nohti veliko teh jajčec, s sesanjem prstov in dotikanjem ust se tako vedno znova okužujejo. Jajčeca podančice najdemo v hišnem prahu (okužba z dihanjem), po omarah, mizah in oknih, v straniščnih školjkah, v posteljnem perilu. Nasploh jih je največje po spalnicah, tako da je okužbi izpostavljena vsa družina. Iz družine se okužba razširi v otroške vrtce, v tovarne, kasarne in druge kolektive. V takih primerih je neobhodno potrebno zdravljenje vse družine oziroma kolektiva.

Najpogostejši znaki okužbe s podančicami so izguba teka, hujšanje, močenje postelje, nespečnost, šklepitanje z zobmi, bolečine v trebuhu, slabost, bruhanje in alergične reakcije organizma.

Da bi se obvarovali pred okužbo, si moramo redno umivati roke po opravljanju potrebe in pred jedjo. Med zdravljenjem in še teden dni po niem mora bolnik nositi tesno oprijeto perilo, ki preprečuje, da bi jajčeca podančice prišla v stik z rokami in se tako raznesla. Telesno perilo je treba prekuhati vsak dan, posteljnino, spalne srajce in pižame pa dva do trikrat na teden.

2) NAVADNA ALI VELIKA GLISTA je prav tako zelo razširjen

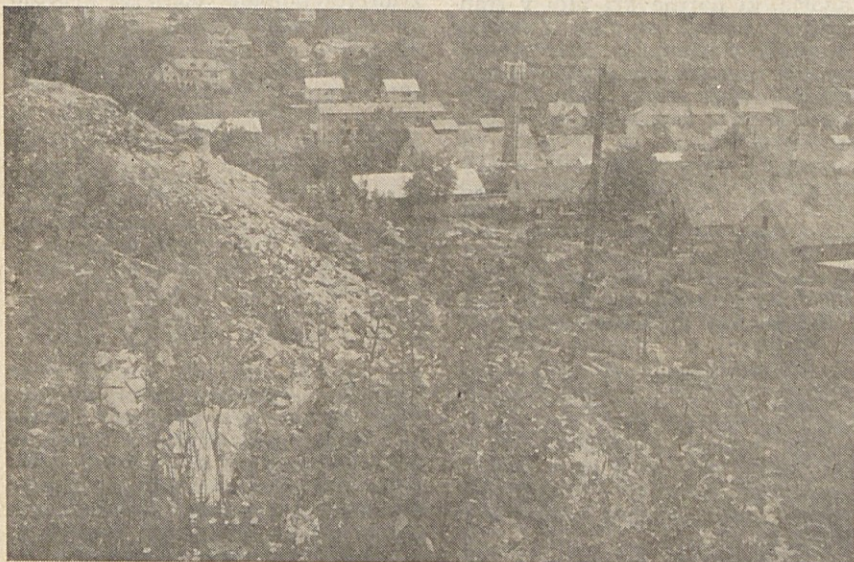
zajedalec človeškega črevesja. Z njo je okuženih približno 650 milijonov ljudi. Navadna ali velika glista je dolga 15 do 35 centimetrov. Živi v tankem črevesu in se hrani z njegovo vsebino. Samica izleže približno 200.000 jajčec na dan; možnost okužbe je zaradi tega zelo velika. Jajčeca se izločajo iz organizma z blatom, se zunaj njega razvijajo v ličinke, pridejo ob ponovni okužbi spet v tanko črevo, prodre skozi njegove stene in potujejo po limfnih žilah in venah v jetra, v spodnjo zbiralno veno, v desno srce, in v pljučne arterije. Iz pljuč pridejo v usta in od tam nazaj v tanko črevo, kjer se 75 dni razvijajo v odrasle gliste. Ni nujno, da bi bolnik v tej fazi razvoja navadne gliste imel težave. Tisti, ki pa jih vendarle imajo, običajno tožijo o krčih in neopredeljenih bolečinah v želodcu.

Do hudih težav, ki se lahko končajo celo s smrtjo, pride zaradi preseljevanja odraslih glist. Najdemo jih lahko v izbruhani hrani. Zaidejo lahko v nosno votlino in od tam v pljuča bolnika, v žolčevod, v žolčnik ali slepo črevo. Pri preobčutljivih bolnikih se lahko pokažejo znamenja zastrupitve, ki ga povzroči razpadanje poginulih glist. Najpogostejši simptomi so nespečnost, izguba apetita, hujšanje, huda živčna razdražljivost; pri otrocih pa lahko pride celo do zastoja v telesnem in duševnem razvoju.

Ogledali smo si dve najbolj razširjeni vrsti iz množice glist, o katerih pa tu ne moremo podrobneje razpravljati. Omenimo le še to, da so pri nas precej razširjene tudi takoiimenovane rudarske gliste, bičaste in takoiimenovane strongiloides (glista, ki živi v tankem črevesu človeka). Te tri vrste so nekoliko manj pogoste od prvih dveh, vendar pa zato nič manj nevarne.

Omeniti velja še to, da gre v 90 % primerov glistavosti za mešano okužbo, kar z drugimi besedami pomeni, da se v 90 % primerov v človeških prebavilih zaredita najmanj dve, lahko pa tudi pet vrst glist. Povedali smo že, da sta nalezljivi obliki gliste jajčeca in ličinka. Pri zdravljenju črevesnih parazitov moramo torej vplivati na ta dva faktorja, če želimo doseči dobre rezultate.

V minulih stoletjih je bila v rabi dolga vrsta zdravil zoper črevesne gliste, bolj uspešnih in manj uspešnih. Zdravila, ki bi delovala na več vrst glist oziroma na odrasle gliste, jajčeca in ličinke hkrati pa ni bilo. Šele od leta 1967 dalje, ko so Američani odkrili in poslali na tržišče tiabendazol (Mintezol), je zdravljenje črevesnih okužb mešanega tipa uspešnejše. Omenjeni preparat namreč deluje na vseh pet vrst glist, ki smo jih v članku omenili ter na njihova jajčeca in ličinke, kar je nadvse pomembno. Zdravilo lahko dobimo tudi v na-

Rudarska kolonija v Hrastniku. V bližini te kolonije je veliko smetišče. Številni stanovalci si žele, da bi se znebili vsaj tega bližnjega smrada.

Foto inž. Tone Bregant

ših lekarnah, seveda pa se moramo o zdravljenju glistavosti posvetiti s svojim zdravnikom, ki nam bo dal podrobne napotke. Velikega pomena je, da se angažiramo

vsì in tako podpremo akcijo za zatiranje črevesnih parazitov pri nas, še posebno pa pri naših otrocih in mladini ter v delovnih kolektivih. In ne pozabimo: če se s črevesni-

mi paraziti okuži en član družine ali kolektiva, je treba zdraviti vso družino oziroma kolektiv.

Dr. Ljubo Đorem

Človek - človeku - človek!

Geslo, ki bi se moralo močnejše odražati med ljudmi. Vsak dan se okrog nas dogajajo stvari, ki niso skladne z našimi hotenji, a vendar so tu, so prisotne, če jih želimo ali ne. So pogosto sestavni del našega življenja, so nepremostljive, lahko jih le ublažimo. Preteklost nas uči, da moramo biti nanje pripravljeni. Človek — človeku — človek! Tako lepo, preprosto lahko razumljivo geslo, ki pove vse, ki bi moralo priti do polnega izraza vedno, kadar se bližnji nahaja v stiski, pa na bo to kjerkoli, na bojnem polju v vojni, na delovnem mestu, na cesti, doma pač povsod tam, kjer lahko s svojo človečnostjo in z malo znanja pomagamo sočloveku iz stiske ali mu celo rešimo življenje. Da bi lahko zmogli biti svojemu bližnjemu človek v pravem pomenu besede pa je le potrebno nekaj več. Potrebno je videti dalje od sebe, potrebno je znati pomagati ne le sebi, temveč tudi svojemu bližnjemu, predvsem bližnjemu in še le nato sebi.

Delo, ki ga opravljamo vsak dan, se prične z željo in pozdravom Srečno, s tem pozdravom pa se tudi konča. Srečno si želimo ob snidenju in ob slovesu, kaiti ne vemo kaj nam prinaša jutrišnji dan. Da bi bili pripravljeni na jutrišnji dan, zadostiti geslu človek — človeku — človek, se obrnimo v preteklost in pogledimo, kako so to geslo skušali izvajati v življenje člani sanitetne ekipe rudnika Trbovlje, kaj so od leta 1945 do danes naredili in ali je prehojena pot resnično tudi odraz navedenega gesla.

Pretekla vojna, z vsemi svojimi grozotami in neizmernimi posledicami, je vendar v sebi imela tudi nekaj človeškega, nekaj neodklonilnega, to je pomoč ranjenemu, bližnjemu v stiski ipd. Narodno osvobodilna vojna in njene posledice so v ljudeh vzbuiale spoznanje o potrebi no tovarištvu in medsebojni pomoči. Dosti tega so iz te vojne prinesli s seboj naši ljudje-rudarji in še danes nepretrgano delujejo v tej smeri z istimi cilji.

Tako smo takoj po končani vojni v letu 1945, pristopili na vseh takrat obstoječih obratih rudnika Trbovlje, k organizaciji tečajev prve pomoči. Ti tečaji so normalno trajali od jeseni do pomladi. Iz njih so bili izbrani pozneje najboljši, hkrati s tem pa se je porodila tudi misel o ustanovitvi prvostopenjske sanitetne ekipe, ki bi naj bila

na razpolago rudniku, čeprav je njeno delo presegalo meje delovanja tako, da je bila ekipa praktično na razpolago vsemu območju. Hkrati je bila to prva ekipa te vrste v Sloveniji in morda tudi v Jugoslaviji. Bila je dobro izurjena in opremljena, celo uniformirana in vedno pripravljena za akcijo. O njej so takrat pohvalno pisali tudi v časnikih. Sodelovala je pri vseh vajah civilne zaščite, zlasti v obdobju hladne vojne, doma in širom po Sloveniji. Tako se je nenehno izpopolnjevala ter prejela pohvale in priznanja.

Sanitetna ekipa je bila v prvi vrsti namenjena potrebam rudnika in je morala odigravati svojo vlogo predvsem tu, kajti delo v med vojno opustošenih rudnikih, je terjalo veliko število različnih nezgod. Morda je prav takrat prišlo v ljude spoznanje, kako potrebna jim je ekipa, saj so posamezni njeni člani s pravočasno intervencijo, rešili marsikatero življenje. To pa je le en del njihovega angažiranja.

Med obdobjem 1950-1965 so potekale po vsej Sloveniji številne proslave, obletnice, partizanski pohodi in razna tekmovanja. Povsod so sodelovali, prevzemali obveznosti in jih tudi izvajali. Na mnogih od teh proslav je bilo potrebno

bdeti nad varnostjo udeležencev več dni in noči zapored, kot na primer na proslavah na Ostrožnem, Dolenjskih Toplicah, na Okroglici, Mežici in tako naprej.

Doma smo vedno navzoči na vseh prireditvah, kjer je zbranih več ljudi in bedijo nad njihovo varnostjo. Redno vadimo in izpopolnjujemo ekipo, organiziramo skupne vaje s civilno zaščito in gasilci. Njeni člani pa ne ostajajo le pri tem. Skrbe za nenehno in nepretrgano obnavljanje ekipe s tem, da prirejamo tečaje in druge oblike izpopolnjevanja in tako utrjujemo svojo pripravljenost.

Po vzgledu rudniške sanitetne ekipe so pozneje nastale podobne ekipe tudi v drugih delovnih organizacijah tako, da je prišlo v letu 1970 tudi do prvega občinskega tekmovanja sanitetnih ekip, pod vodstvom in na iniciativo občinskega odbora Rdečega križa. Tekmovalo je vsega 9 ekip, med katerimi je rudniška zasedla prepričljivo prvo mesto in si s tem priborila sodelovanje na republiškem tekmovanju v Novem mestu. Tu je med 32 sodelujočimi ekipami zasedla 17 mesto.

V letu 1971 je bilo ponovno iz-

Sanitetna ekipa ZPT rudnika Trbovlje, na tekmovanju v Slovenski Bistrici
v juliju 1972

peljano občinsko tekmovanje, sodelovalo pa je že 11 ekip. V tem tekmovanju sta nastopili že dve rudniški ekipi, ki sta se plasirali na 1. in 3. mesto. Prva ekipa v tem letu je sodelovala na republiškem tekmovanju, ki je bilo tokrat v Velenju. Tekmovalo je 42 ekip. Rudniška ekipa je zasedla 22. mesto.

Letos je nastopilo na občinskem tekmovanju že 14 ekip, rudniška pa je zopet zasedla prvo mesto in si priborila pravico sodelovanja na republiškem tekmovanju. Bilo je v Ilirski Bistrici. Tu je nastopalo že 48 ekip, med njimi tudi dve iz sosednje Avstralije. V tako hudi konkurenci je zasedla rudniška ekipa iz Trbovelj izvrstno 10. mesto, s 6 točkami manj od prvoplasirane ekipe. Če pri tem upoštevamo, da sta se od 1 — 10. mesta uvrstili tudi obe avstrijski ekipi, potem je bilo mesto naše rudniške ekipe toliko bolj častno.

S tem, sicer površnim pregledom dela in rasti sanitetne ekipe ZPT rudnika Trbovlje, ki v resnici nosi v sebi, v svojem pomenu in cilju veliko več človeškega, humanega, veliko odrekanja sebi, da bi lahko dali drugemu, smo hoteli nič drugega, kot opozoriti nanjo. Želimo, da bi za ekipo in njeno delo vedeli vsi člani kolektiva, da bi se v njo vključevali in v njej sodelovali, da bi se v njej usposabljali in bili pripravljeni za jutrišnji dan in da bi morda nekoč lahko vsak pomagal vsakomur.

V znak priznanja za uspešno in plodno delo v povojnem obdobju in za dosežene uspehe na različnih tekmovanjih o prvi pomoči, je delavski svet rudnika Trbovlje, poklonil sanitetni ekipi spominsko plaketo.

Alojz Knez

Sanitetna ekipa rudnika Trbovlje iz prvih let po ustanovitvi

Sanitetna ekipa ZPT rudnika Trbovlje v akciji — včasih za vajo, včasih za res.

Matija Ušeničnik, dipl. inž. rud., novoimenovan v. d. direktorja rudnika Trbovlje

Predstavljamo vam

Osrednji delavski svet našega podjetja je na svojem 4. zasedanju dne 26. julija 1972, razpravljal in sklepal o imenovanju vršilca dolžnosti direktorja rudnika Trbovlje, potem ko javni razpis za prosto delovno mesto direktorja rudnika Trbovlje ni uspel oziroma se nanj nihče ni prijavil.

Za prvega vršilca dolžnosti (v.d.) direktorja rudnika Trbovlje je osrednji delavski svet ob tej priliki imenoval dotedanjega direktorja te enote Cveta Majdiča, dipl. inž. rud. in sicer za čas od 1. avgusta 1972 dalje do njegove nove razporeditve na drugo delovno mesto. Znano je, da je bil inž. Majdič imenovan za direktorja konzorcija za izgradnjo dveh predorov na hitri cesti Levec-

Hoče, kjer dela izvaja naš obrat za specialna rudarska dela, preko poslovnega združenja RUDIS-ICO.RI. To delovno mesto je nastopil s 1. 9. 1972.

Že po sklepu osrednjega delavskega sveta z dne 26. 7. 1972 je bil za vršilca dolžnosti direktorja rudnika Trbovlje imenovan po odhodu inž. Majdiča, tovariš Matija Ušeničnik, dipl. inž. rud., dotedanji glavni inženir na rudniku Trbovlje.

Matija Ušeničnik, dipl. inž. rud., se je rodil 17. 1. 1929 v Trbovljah, kot sin rudarskega nameščenca. Do leta 1944 je obiskoval šolo v Trbovljah, od junija 1944 pa je začel aktivno sodelovati z NOB kot mladinski aktivist, v septembru 1944 pa je stopil v NOB in je bil ves

čas do osvoboditve kurir. Po osvoboditvi se je leta 1947 vpisal na rudarski oddelek tehniške srednje šole v Ljubljani, kjer je leta 1949 diplomiral. Kot rudarski tehnik je nekaj časa služboval na rudniku Zagorje, nato pa na generalni direkciji za premog v Ljubljani. V letu 1950 se je vpisal kot redni študent na rudarsko fakulteto tedanje Tehniške visoke šole v Ljubljani. Študij je končal na Oddelku za montanistiko Fakultete za naravoslovje in tehnologijo Univerze v Ljubljani, dne 26. oktobra 1961. Ob tej priliki mu je bil podeljen

akademski naslov diplomiranega inženirja rudarstva. Na praktičnem delu je bil na rudniku Trbovlje, Zagorje, v Raši, Varešu, Boru, Skofljici ter v Avstriji in Nemčiji.

Pri našem podjetju se je zaposlil 1. 6. 1961 na takratnem rudniku Trbovlje-Hrastnik, sprva kot tehniški referent, od 1. 11. 1961 dalje kot rudarski inženir-pripravnik na obratu Trbovlje, s 1. 1. 1963 je bil imenovan za asistenta II, 1. 5. 1963 za asistenta I, 16. 6. 1964 je bil imenovan za obratovodjo vzhodnega revirja obrata Trbovlje, od 1. 2. 1968 pa do imenovanja za v. d.

direktorja rudnika Trbovlje, je bil glavni inženir na rudniku Trbovlje. V letu 1965 je opravil predpisani strokovni izpit za vodilna mesta v rudarstvu.

Je član ZK, SZDL, ZB NOV in nekaterih drugih društev in organizacij. V okviru podjetja sodeluje pri delu samoupravnih organov in v sindikalni organizaciji.

Novoimenovanemu vršilcu dolžnosti direktorja rudnika Trbovlje želimo vso srečo in uspeha pri delu in vodenju svoje delovne enote!

T. L.

Naša pomoč Prekmurju

V letošnjih poletnih mesecih so bila severovzhodna ravninska področja Slovenije, zelo prizadeta zaradi hudega deževja in poplav. Mnogi naši ljudje so prišli ob vse imetje tako, da jim je grozilo najhujše.

Na poziv zveze sindikatov Slovenije, republiške gospodarske zbornice, Rdečega križa Slovenije in drugih institucij ter na pobudo našega odbora za ekonomsko-tehnične zadeve in osrednjega delavskega sveta, so osnovne sindikalne organizacije pri našem podjetju, organizirale zbore delavcev z namenom, da jih zainteresirajo za denarno pomoč Prekmurju in njegovim prebivalcem. Nekatere teh podružnic pa so se poslužile tudi drugih oblik stikov s svojimi člani, da

bi zvedele za njihovo mnenje in odločitve.

Večina članov naše delovne skupnosti je izglasovala svojo pomoč v višini po 2% od svojih mesečnih osebnih dohodkov za avgust, ki so jim bili obračunani pri izplačilu osebnih dohodkov 14. 9. 1972. Le za člane delovnih enot rudnika Zagorje, separacije Zagorje in obrata za specialna rudarska dela, so bili prispevki obračunani pri obračunu osebnih dohodkov za september, dne 14. 10. 1972.

Iz naslednjega pregleda je razvidno, kolikšna sredstva so prispevali člani delovnih skupnosti iz posameznih delovnih enot, število vplačnikov in število tistih, ki so pomoč odklonili:

delovna enota	vplačan znesek din	šttevilo vplačnikov	neplačnikov
rudnik Hrastnik	42.033,95	990	5
rudnik Trbovlje	31.408,70	734	70
rudnik Zagorje	42.092,70	1047	12
O S R D	20.954,95	401	—
separacija Trbovlje	14.181,80	379	1
separacija Zagorje	4.119,45	122	1
avtopark	3.554,05	69	—
elstrojni obrat	5.725,00	155	2
nabavni oddelek (skladišča)	3.291,30	100	—
R Š C	2.884,20	64	—
uprava ZPT	6.862,80	155	2
Skupaj	177.108,90	4216	93

Razlika od števila vplačnikov in nevplačnikov do staleža, so v glavnem člani delovne skupnosti, kiže dalje časa bolujejo.

Ce prištejemo k temu še pomoč podjetja v višini 5.000,00 din, so člani naše delovne skupnosti, skupno s podjetjem prispevali v sklad za pomoč Prekmurju, skupno 182.108,90 din ali 18.210.890 S din. Znesek je rudniška blagajna nakazala rudniškemu odboru sindikata rudarjev-ROS, ki je vodil vso akcijo, ta pa ga je nakazal na poseben račun za pomoč Prekmurju. Le znesek 5.000,00 din je podjetje nakazalo Rdečemu križu, z istim namenom.

Lahko trdimo, da so člani naše delovne skupnosti, z majhnimi izjemami, solidarno priskočili na pomoč hudo ogroženim prebivalcem Prekmurja in jim s tem vsaj deloma omogočili s svojim prispevkom, prebroditi hude težave, v katere so zašli zaradi naravne katastrofe. Lahko smo pripricani, da so nam vsi, ki bodo pomoči deležni, zelo hvaležni.

DOPISUJTE V
vaše glasilo

VII. svetovni rudarski kongres v Bukarešti

VII. internacionalni rudarski kongres v Bukarešti (Romunija) je organiziralo ministerstvo za rudarstvo, nafto in geologijo Romunije, skupno z internacionalnim organizacijskim komitejem rudarskih kongresov. Kongres se je pričel 4. septembra 1972 in je trajal do 9. septembra 1972. Predavanja smo

poslušali v impozantni kongresni dvorani Socialistične republike Romunije, v kateri so bile organizirane tudi druge kulturno-umetniške prireditve. S strani ZPT sva se kongresa udeležila Alojz Paučnik, dipl. inž. rud. in Mirko Mlakar, dipl. inž. rud.

I. rudarski kongres je bil leta

1958 v Varšavi, II. leta 1961 v Prahi, III. leta 1963 v Salzburgu, IV. leta 1965 v Londonu, V. leta 1967 v Moskvi in VI. leta 1970 v Madridu.

Namen kongresa je bil večstranski in sicer:

— vsestransko proučevanje in raziskovanje problemov, ki sprem-

- ljajo organizacijo in vodenje v rudarstvu,
- podajanje izčrpnih informacij o dosežkih na tem področju,
 - raziskovanje možnosti za intenzivnejši razvoj rudarstva v svetu,
 - raziskovanje organizacijskih struktur, sistemov, strojev in opreme,
 - raziskovanje upravljanja in ekonomičnosti v rudarstvu in metode za doseg teh ciljev,
 - raziskovanje možnosti za uspešnejše razvijanje strokovnega izobraževanja rudarskega naraščaja,
 - raziskovanje in vplivanje sistemov nagrajevanja in
 - vplivanje rudarstva na okolico človeka.

Predavanja so bila razdeljena v pet glavnih skupin. Te so bile:

- 1) pridobivanje rudnih bogastev v svetu in možnosti za nadaljnji razvoj,
- 2) organizacijske oblike v rudarstvu: upravljanje, financiranje, kontrole,
- 3) sredstva in poti za vodenje obratov, sistemi, stroji, naprave,
- 4) ekonomika v rudarstvu in metode njenega določevanja,
- 5) strokovno izobraževanje v rudarstvu in način nagrajevanja.

Na kongresu so simultano predvajali vsa predavanja v šest jezikov: angleškega, francoskega, nemškega, ruskega, španskega in romunskega.

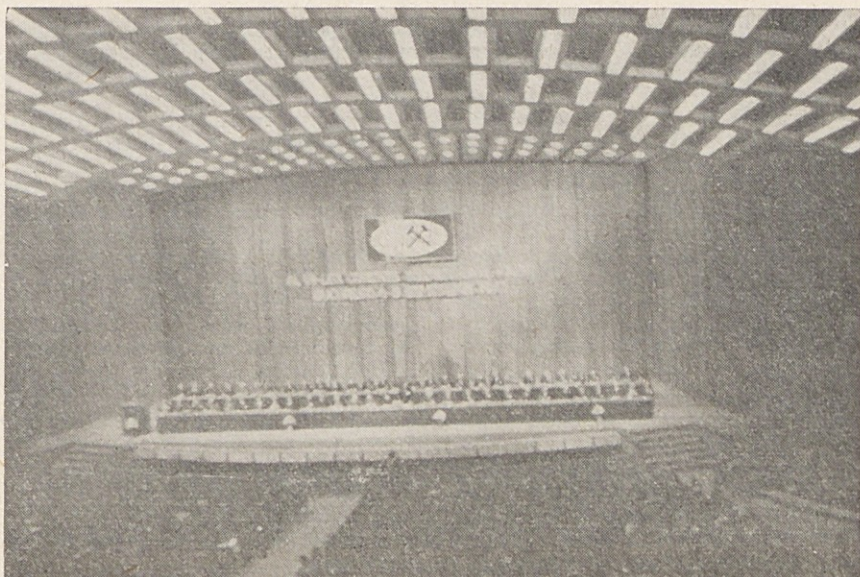
Kongresna predavanja so trajala od 8.30 do 13.30 ure in od 16. do 19. ure. Posamezna predavanja so bila časovno omejena na 10 minut, diskutiranja pa na 5 minut.

Na kongresu je bilo prebranih 74 referatov, ki so jih podali referenti iz 24 držav. Diskusije bodo natisnjene kasneje in poslane udeležencem kongresa. Udeleženci kongresa smo si lahko ogledali razstavo rudarskih strojev priznanih firm in vas — muzej (skansen) v Bukarešti. V kongresni dvorani je bila razstavljena zbirka tipičnih mineralov iz Romunije in kratek zgodovinski prikaz razvoja rudarstva na področju sedanje socialistične republike Romunije.

Organizacija potovanja iz Jugoslavije v Romunijo in bivanje v Romuniji ni bila najboljša. Za primer lahko navedem, da smo se iz Bukarešte do prenočišča vozili vsak dan 114 km na eno stran.

Iz Jugoslavije je bilo pravočasno prijavljenih in registriranih 40 delegatov. ZRGMIT-Beograd pa je sprejemal prijave še 3 dni pred odhodom na kongres, tako nas je iz Beograda odpotovalo 116. Iz Slovenije je bilo 11 delegatov.

Potovali smo z dvema velikima avtobusoma in manjšim kombibu-

VII. mednarodni rudarski kongres v Bukarešti — pogled v kongresno dvorano
Foto inž. Mirko Mlakar

som. Iz Beograda smo se vozili preko Delibadske peščare do Vršca, prestopili jugoslovansko — romunsko mejo pri Moraviti in se ustavili v Temišvaru. Temišvar je univerzitetno in industrijsko mesto, posebno znano po številnih lepih rožnih nasadih. Ima več muzejev, zgodovinskega, etnografskega in umetnostnega. Baročni stari del mesta je še posebno zanimiv.

Iz Temišvara smo se vozili ob vznožju Karpatov do Simerie in naprej do Sibia. Pokrajina je redko naseljena, rahlo valovita in zelo dobro obdelana.

V Brasov smo prispeli že ponoči. Bežno smo si ga lahko ogledali naslednji dan, ko smo se preko njega vozili naprej v Bukarešto.

Po štirinajsturnem utrudljivem potovanju smo prenočili v Poiani Brasov, ki je znana tudi zunaj romunskih meja kot klimatsko zdravilišče in zimsko športni center. Leži med lepimi gozdovi na nadmorski višini 1020 m. Obdajajo jo visoki hribi, ki jo ščitijo pred vetrovi. Nad njo se dviga Postavarul, najimpozantnejši masiv Karpatov. Iz Poiane smo se preko Brašova, ki je glavno mesto istoimenske pokrajine (Sedmograška) in je zelo znano po zgodovinskih in umetniških spomenikih ter je pomembno turistično mesto, odpeljali preko Karpatov skozi kraje Predeal, Duga, Busteni in Sinaia, ki so sami turistični kraji, do Ploestija. Posebno znana v Brašovu je takoimenovana »Črna cerkev«, največja katedrala v Sedmograški in najpomembnejši gotski spomenik v Romuniji sploh. Črna cerkev ima eno najlepših zbirk orientalskih zidnih preprog na svetu in orgle s preko 4000 piščali. Ime je dobila po ka-

tastrofalnem požaru, ki je zajel Brašov leta 1689 in pustil zidove cerkve sajaste. Brašov, omenjen prvič leta 1252, se je v sedanjem času razvil v pomemben industrijski in kulturni center dežele.

Ploiesti je mesto nafte in važno cestno in železniško križišče. V njegovi okolici so pričeli pridobivati zemeljsko olje že leta 1957, to je dve leti pred pričetkom rafiniranja nafte v ZDA v Titusvillu in Pensilvaniji. Ima muzej, v katerem je mogoče videti celotni industrijski razvoj pridobivanja nafte v Romuniji.

Za Ploiestijem, kjer je pokrajina še rahlo valovita, smo se po sami ravnini pripeljali v glavno mesto Romunije — Bukarešto (Bucuresti). Ima preko 1,5 milij. prebivalcev in je najvažnejši politični, gospodarski in kulturni center države. Mesto je obdano z verigo jezer in ima več lepih parkov.

Na velikih bulevarjih širokih ulicah, je mogoče videti poleg starih, umetniških obdelanih stavb, na katerih je čutiti patino stoletij, tudi zelo moderne zgradbe, velike trgovine in podobno. Povsod se odvija živahen promet. Od osebnih avtomobilov prevladujejo renaulti, ki jih Romuni tudi sami sestavljajo. Tovorna vozila pa so skoraj vsa enaka. Bukarešta ima okrog 40 različnih muzejev, nešteto kulturnih ustanov, veliko univerzo, študentsko mesto in še veliko drugega, kar bi bilo vredno opisati.

Posebna znamenitost je na primer muzej-vas (Skansen), kjer je na precejšnjem kompleksu postavljenih cca 200 tipičnih romunskih hiš iz vseh predelov države.

Romuni imajo denarno enoto

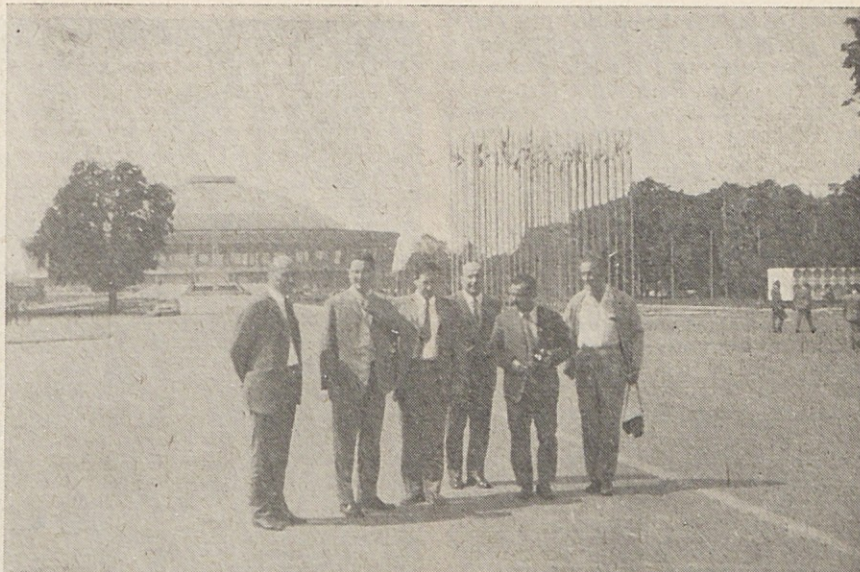
Leu. Ta pa se deli na 100 banov. Leu je približno enakovreden dinarju. Uradni tečaj v Romuniji 100 dinarjev = 94,06 leja, ali 1 USA dolar = 16,00 lejev. Dobri čevlji stanejo 250 do 290 lejev, boljše moška obleka 1500 do 1800 lejev, povprečna delavčeva mesečna plača pa znaša 1500 lejev.

Iz Bukarešte smo se preko Pitestija, Slatine, Craviove in Turn Severina, ki leži ob Donavi, pripekljali do Đerdapa, prečkali sredi Donave državno mejo med Romunijo in Jugoslavijo ter nadaljevali vožnjo po divji in ozki cesti ob Donavi in se večkrat povzpeli visoko v hribe nad njo in preko Donjega Milanovca ter Požarevca utrujeni pripotovali v Beograd.

V tem splošnem in skromnem pregledu sem nanizal le bežne vtise s kongresa in poti.

Strokovni del kongresa sem prihranil za prihodnjo številko.

Mirko Mlakar, dipl. inž. rud.

Slovenski udeleženci VII. mednarodnega rudarskega kongresa v Bukarešti v septembru 1972. V ozadju je razstavljeni prostor. Foto inž. M. Mlakar

50. let rudniških gasilcev v Hrastniku

Dne 19. avgusta 1972 so rudniški gasilci v Hrastniku, proslavljali 50-letnico svojega obstoja. Priredili so slovesno proslavo, na katero so povabili tudi številne goste in člane ter zastopnike sosednjih gasilskih društev.

V letu 1921 je velik požar na rudniku Hrastnik uničil rudniško materialno skladišče in povzročil zelo veliko škodo na zgradbi, opremi in materialu. Kmalu potem so začeli misliti na ustanovitev požarne skupine, ki bi bila zmožna za silo stopiti v akcijo. Zato so iz takratnega jamskega reševalnega moštva izločili nekaj mož, ki so vsto-

pili v požarno skupino. Štela je 12 mož, vodili pa so jo rudarski inženirji. Takoj je začela z izvajanjem gasilskih vaj, čeprav ni bilo sprva na razpolago potrebne opreme in orodja. Požarna skupina je imela sprva na razpolago dve dvokolni ročni brizgalni in nekaj metrov tlačnih in sesalnih cevi. Leto kasneje se je ta skupina razšla, sestavili pa so drugo, v glavnem iz vrst rudarjev in zunanjih delavcev. Za ustanovitveno letnico gasilske čete rudnika Hrastnik štejejo leto 1922.

S prihodom tovariša Staneta Pečarja v letu 1937 v Hrastnik, ko je prevzel mesto tehniškega vod-

je rudarskih delavnic, so opravili pregrupacijo in razširili prejšnji sestav moštva. Vključili so se tudi profesionalisti rudniške delavnice. Prvo motorno brizgalno je društvo dobilo leta 1942, ki je zamenjala dotedanjo ročno brizgalno. Delo gasilske čete je opešalo, ker je več kot dve tretjini članov odšlo v NOB. Po osvoboditvi leta 1945 je delo čete ponovno zaživelo, saj se je število članov močno povečalo, predvsem iz vrst rudniških profesionalistov. Društvo je dobilo svoj prvi gasilski dom v letu 1952, ko je proslavilo svojo 30-letnico obstoja. V letu 1953 so dobili gasilski avto, katerega so preuredili iz starega tovornjaka. Preuredili so ga člani prostovoljno. Ob 35-letnici tega društva v letu 1957, so razvili društveni prapor. Društvo je imelo in še ima močno tekmovalno ekipo, ki se udeležuje vseh gasilskih tekmovanj. V letu 1966 je ta ekipa na meddržavnem prvenstvu v Karlovcu dobila zlato kolajno, v letu 1971 pa je ekipa hrastniških gasilcev zavzela na republiškem tekmovanju v Mariboru 6. mesto. Nato se je še udeležila državnega prvenstva v Kraljevem, kjer je dosegla dober uspeh. Rudniški gasilci iz Hrastnika so bili pobudniki tekmovanja rudarskih gasilskih društev iz Slovenije. Društvo ima tesne stike z gasilskim društvom Drevina-Turany iz ČSSR in z avstrijskim gasilskim društvom iz kraja SOHAU. Te stike so navezali na meddržavnem tekmovanju v Karlovcu in na meddruštvenem tekmovanju v Avstriji. Ob proslavljanju letošnje 50-letnice obstoja industrijske gasilske čete ZPT na rudniku

Industrijsko gasilsko društvo RTH na rudniku Hrastnik. Posnetek z dne 19. junija 1964, pred gasilskim domom rudnika Hrastnik

Hrastnik, je bilo izvedeno tudi conso gasilsko tekmovanje zasavske cone, na katerem je sodelovalo večje število ekip. Pokroviteljstvo nad proslavo 50-letnice so imeli samoupravni organi rudnika Hrastnik ZPT.

Na slavnosti so poudarili, da stojijo tudi v bodoče pred rudniškimi gasilci v Hrastniku, pomembne naloge. Potrebno bo zgraditi oziroma adaptirati staro trafo postajo v nov gasilski dom, izpopolniti in stalno izpopolnjevati tehnično in strokovno opremljenost opreme, usposabljanje članov na družbenem in strokovnem področju, skrbeti za stalni dotok novih, mlajših kadrov v društvo in sodelovati s civilno zaščito ter odbori splošnega ljudskega odpora. Slavnostni govornik je poudaril, da so rudniški gasilci zvesti poborniki politike miru in enakopravnosti med narodi, za popolno in celovito suverenost socialističnih držav in za spoštovanje suverenosti sleherne države.

Adolf Kovač

Industrijska gasilska četa ZPT na rudniku Hrastnik, fotografirana ob 50-letnici v avgustu 1972, v rudniški čakalnici

Zahvala in čestitka Stanetu Pečarju za njegovo dolgoletno sodelovanje pri delu rudniške gasilske čete v Hrastniku. Sedaj živi v Ljubljani kot upokojenec

kojnskem in invalidskem zavarovanju. Osnutek so tolmačili tovariši Franc Šergan, dipl. pravnik, Karel Rupnik, Cveto Majdič, dipl. inž. rud. in Rado Kontužar. Obisk ni bil najboljši. Kljub temu je bilo sprejetih več predlogov, ki naj bi jih posredovali pristojni republiški komisiji.

Podoben zbor delavcev je bil tudi 1. in 4. septembra t. l. v Zagorju, v organizaciji rudniškega odborasinikata rudarjev — ROS-a. Obisk je bil še slabši kot v Trbovljah. Navzoči so se strinjali s predlogi, ki so bili sprejeti na zboru delavcev v Trbovljah, dne 30. 8. 1972, s tem, da so dodali k temu še dva predloga.

Dne 7. septembra t. l. pa sta bila dva zbora delavcev na rudniku Hrastnik. Obisk na teh dveh zboreh je bil v primerjavi z ostalima dvema, zelo dober. Sprejetih je bilo 22 predlogov, katere naj bi posredovali republiški komisiji za izdelavo predloga novega republiškega zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.

V NEKAJ VRSTAH

GASILSKO SLAVJE

Industrijska gasilska četa Zasavskih premogovnikov pri rudniku Hrastnik, je na svoji proslavi ob 50-letnici svojega obstoja, dne 19. avgusta 1972, podelila našemu podjetju zlato jubilejno medaljo, s pismenim priznanjem za požrtvovalno in nesebično delo ter pomoč, ki jo je podjetje nudilo v vsem času obstoja te čete, v raznih oblikah. Na proslavi je ZPT zastopal namestnik glavnega direktorja Jože Zorčič, inž.

INSPEKCIJSKI OGLED

Republiški inšpektor dela Stane Pirc, dipl. inž. rud., si je koncem avgusta t. l. ogledal zunanje rudniške naprave-stranske in pomožne obrate pri ZPT ter ugotovil nekaj nepravilnosti, ki jih bo treba v določenem roku odpraviti.

NOV POKOJNINSKI ZAKON

Rudniški odbor sindikata rudarjev-ROS pri ZPT, je organiziral 30. avgusta 1972, v predavalnici delavskega doma v Trbovljah, predavanje oziroma tolmačenje o osnutku novega republiškega zakona o po-

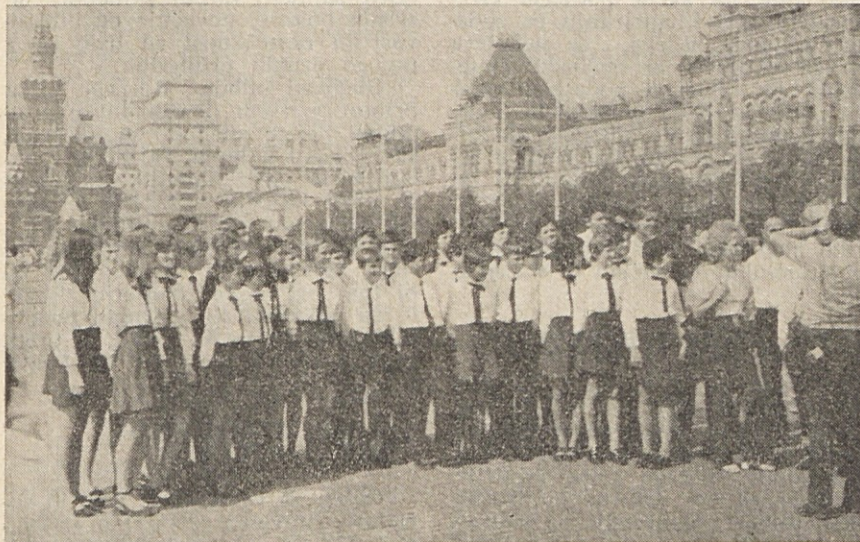
RUDARJI — LUTKARJI

Dne 13. oktobra 1972 so gostovali v trboveljskem delavskem domu, rudarji-lutkarji iz Hrastnika, ki so vključili v tamkajšnjo Svobodo I, kot samostojna sekcija. Na povabilo zveze prijateljev mladidne-Trbovlje, so nastopili s dvema predstavama za trboveljske otroke. Lutkarska sekcija, v okviru katere deluje 12 članov naše delovne skupnosti iz rudnika Hrastnik, je ena redkih amaterskih lutkarskih sekcij v Sloveniji. Vodi jo Darko Majcen.

VESNA v tujini

Mladinski pevski zbor Vesna iz Zagorja ob Savi, je bil v času od 13. do 30. avgusta t. l., na daljši turneji. Zbor je obiskal Poljsko, Sovjetsko Zvezo, Finsko in Zahodno Nemčijo, potovali pa so še pre-

dičev. Med pevci je bilo več takih, katerih starši so zaposleni pri ZPT-rudnik Zagorje. Turnejo je financirala deloma kulturna skupnost Slovenije, temeljna kulturna skupnost Zagorje ob Savi, starši otrok

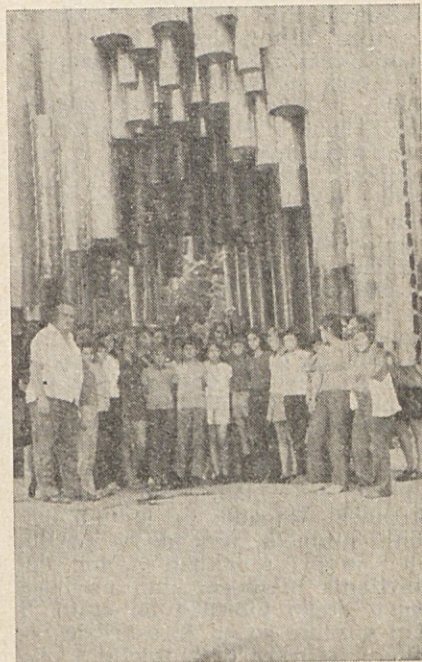
Moskva, avgust 1972. Mladinski pevski zbor VESNA na Rdečem trgu, pred Leninovim mavzolejem. Tu so zapeli žalostinko in položili venec na grob Lenina in na grob neznanega junaka

ko Avstrije, ČSSR, Švedske in Danske. Potovali so z avtobusom. Turnejo je vodil Franc Kopitar, ak. slikar, zbor pa je nastopal pod vodstvom Riharda Beuermanna.

Nastopili so v Katowicach, Leningradu, Helsinkih in v Nürnbergu. Skupno se je udeležilo tega potovanja 52 pevcev in pevk ter vo-

ziroma pevcev in pevk, deloma pa tudi delovne organizacije iz Zasavja in Slovenije.

Namen turnee je bil, da se poslušalci v tujih državah seznajajo s slovensko mladinsko zborovsko glasbo. V Sovjetski Zvezi je bila organizator potovanja in koncertov mladinska organizacija Sput-

Helsinki, v avgustu 1972. Mladinski pevski zbor VESNA iz Zagorja pod spomenikom največjega finskega skladatelja Jana Sibeliusa. Spomenik je grajen v obliki orgel.

nik, na Finskem pa je bil zbor gost akademskega pevskega zbora Univerze v Helsinkih. Ti pevci so bili namreč v preteklem letu gostje zbora Vesna v Zagorju oziroma v Sloveniji.

K doseženim uspehom mladinskega pevskega zbora Vesna iz Zagorja, toplo čestitamo tudi člani naše delovne skupnosti!

T. L.

V nekaj vrstah

NOV OSKRBNIK V POČITNIŠKEM DOMU NA PARTIZANSKEM VRHU

Že v prejšnji številki našega glasila smo poročali, da je sedanja oskrbnica oziroma upravnica počitniškega doma ZPT na Partizanskem vrhu Gabrijela Starc, prenehala z oskrbovanjem tega doma. Zato je kadrovska služba podjetja objavila razpis za zasedbo tega delovnega mesta. Dne 4. septembra t. l. je bila na to delovno mesto sprejeta Marija Tabor iz Hrastnika. Ta dan je bila opravljena tudi že primopredaja, ob navzočnosti primopredajne komisije.

PROBLEMATIKA NELIKVIDNOSTI

Dne 5. septembra 1972 je bila seja revirnega sveta občinskih

skupščin Hrastnik, Trbovlje in Zagorje. Na tej seji je poročal glavni direktor ZPT Albert Ivančič, dipl. inž. rud., o problematiki likvidnosti oziroma nelikvidnosti ZPT ter o posledicah, ki jih ima zviševanje dolgov s strani kupcev premoega na finančno poslovanje podjetja.

HITRA CESTA

Dne 7. septembra 1972 je bila opravljena na gradbišču hitre ceste Hoče-Levec v Slovenskih Konjicah, kjer ima svoj sedež naša ekipa obrata za specialna rudarska dela, primopredaja poslov med dosedanjim direktorjem gradbišča OSRD v Slovenskih Konjicah Brankom Mikošem, dipl. inž. rud., sodelavcem RUDIS-a in novim direktorjem tega gradbišča tovarišem Cvetom Majdičem, dipl. inž. rud., dosedanjim direktorjem rudnika Trbov-

lje. Pri primopredaji je sodelovala primopredajna komisija, katero je vodil Arsen Pensa, dipl. inž. rud., pomočnik generalnega direktorja PZ RUDIS Trbovlje. Od tega dne dalje vodi inženir Majdič delo na izgradnji dveh cestnih predorov, t. j. Golo rebro in Pletovanje, katerih izgradnjo je prevzelo PZ RUDIS skupno z italijansko firmo I. CO. RI.. Dela izvaja kot smo že poročali, ekipa našega obrata za specialna rudarska dela, po naročilu PZ RUDIS, ki je sklenilo pogodbo za ta dela s cestnim skladom Slovenije.

NOVO VOZILO ZA PREVOZ PREMOGA

Tovarna avtomobilov in motorjev Maribor-TAM, je izdelala s sodelovanjem podjetja Karoserist iz Maribora, tovrnjak za prevoz in

transportiranje premoga v kletne prostore. Vrhnji del je izdelan na šasiji prekucnika TAM 6500, izdelali pa so ga na podlagi licenčne pogodbe z zahodnonemškim podjetjem Schenk iz Stuttgarta. Nosilnost tega specialnega vozila je 6 ton premoga. Pločevinasti zaboj je z nosilci vezan na šasijo in je razdeljen na štiri bokse, ki se ločeno polnijo oziroma praznijo. Hitrost razkladanja znaša okoli 2 minuti na eno tono premoga. To vozilo, ki ga imenujemo tudi kuli, ni namenjeno le za prevoz premoga, pač pa tudi za prevoz drugih razsutih tovorov. S tem je dosežen velik prihranek pri razkladanju. V bokse razdeljen zaboj omogoča dostavo premoga štirim strankam z eno vožnjo. Odpadlo je tudi težko fizično delo za vskladiščenje v kletnih prostorih. Odpadlo pa je tudi oviranje prometa, posebno v mestih, kjer so pri sedanjem načinu dostavljanja premoga, kupi premoga segali preko pločnika na cesto. S tem vozilom so se že oskrbele nekatere trgovske organizacije s premogom.

OBISK IZ SEVERNE KOREJE

Dne 13. septembra 1972 so obiskali Strojno tovarno Trbovlje in Zasavske premogovnike-Trbovlje, štirje predstavniki vlade in institucij demokratične ljudske republike Severne Koreje. V Jugoslavijo so prišli z namenom, da si ogledajo velesojem v Zagrebu, s posebnim ozirom na nakup rudarske opreme za potrebe svojih rudnikov. Na uravi ZPT sta se ob navzočnosti tolmača pogovarjala namestnik glavnega direktorja Jože Zorčič, inž. in tehniški direktor Adolf Jermol, dipl. inž. rud. Gostje Mai Song Su, Li Kyong Ryong, Pak Un Pyo in Kwak Sun Wook iz ministrstva za industrijo in rudarstvo, so se v razgovoru zanimali za splošne podatke o našem podjetju, posebej pa še o samoupravljanju ter njegovih uspehih, o delu družbeno-političnih organizacij itd., sami pa so se v pogovoru zahvaljevali Jugoslaviji za pomoč, ki jo daje Severni Koreji v raznih oblikah. V ponodanskem času so si gostje ogledali jamo rudnika Trbovlje. Zanimali so jih stroji in naprave, ki jih izdelala Strojna tovarna-Trbovlje.

PRIHOD STROKOVNIJAKOV OZN

Dne 19. septembra 1972 je prišlo v naše podjetje pet nemških strokovnjakov-inženirjev, ki jih je najela posebna agencija Organizacije združenih narodov, v zvezi z izdelavo projekta za regionalni razvoj zasavskega bazena. Skupina bo predvidoma izdelovala to študijo v naših krajih blizu dva meseca.

Problematiko Zasavskih premogovnikov-Trbovlje obdelujejo, z ogledom vseh enot in naprav ter ne-

katerih podatkov, dipl. inž. Karl-Georg Maurer, dr. dipl. inž. Reinhold Kutzner, dipl. inž. Dietrich Buhrow, dr. inž. Herbert Wegeha- uot in dipl. inž. Fridrich Möckel, vsi iz Essna, ZR Nemčija. Dne 4. oktobra t. l. pa se je tej skupini pridružila še dipl. ekonomistka-sociologinja Langsweit, iz Bruslja, Belgija. Organizacijo izdelave študije ima na skrbi podjetje IBT-Trbovlje, pri financiranju pa sodelujejo poleg našega, še nekatera druga podjetja in občinske skupščine. Po obdelavi podatkov našega podjetja, bodo obiskali in obdelali podatke še drugih delovnih organizacij v Zasavju. Podrobneje bomo o tem poročali potem, ko bo študija izdelana. Strokovnjaki, ki sestavljajo to skupino, so obiskali tudi področne občinske skupščine v Hrastniku, Trbovljah in v Zagorju.

BOJ PROTI TUBERKULOZI

V času od 25. 9. do 2. 10. 1972 je potekal letošnji teden boja proti tuberkulozi, s posebnim poudarkom na posledice kajenja. Občinski odbor Rdečega križa Trbovlje, je opozoril vse delovne in družbeno-politične organizacije na področju Trbovelj, na škodljivost kajenja. Podčrtal je, da se je pokazalo, da igra kajenje cigaret glavno vlogo pri nastanku bolezni. Najpomembnejše med njimi so ishemične srčne bolezni s posledičnim infarktom srca, rak na pljučih, kronični bronhitis in pljučni emfizem. Nikotin sčasoma poškoduje srce, ožilje krvnega obtoka in tako moti prekrvavitve organov. Zato pogosto govorimo o kadilčevem srcu »kot enih oblik angine pectoris«. Tipična bolezen hudih kadilcev cigaret je takoimenovana Bugarjeva bolezen, pri kateri zaradi kronično motene prekrvavitve gangrenozno razpada-

jo prsti in noge. Med drugim kajenje draži želodec in črevesje, slabši vid ter moti delovanje spolnih žlez, ščitne žleze in hipofize. Kajenje človeka omamlja in zaslužuje, zmanjšuje splošno športno zmogljivost, kakršnokoli večjo pa sploh onemogoča. Poleg teh bolezni, ki so med glavnimi vzroki smrti, povzroča kajenje cigaret še nesposobnosti za delo zaradi pljučnih in srčnih bolezni, povečuje pa umrljivost in nezmožnost za delo še v mnogo drugih primerih.

Občinski odbor Rdečega križa priporoča vsem družbenim institucijam, da se spričo ugotovljenih škodljivosti kajenja, vključijo v akcijo boja proti kajenju, predvsem še proti kajenju v zaprtih prostorih (delavnice, seje, sestanki ipd.), kjer se zbira ali dela večje število ljudi. Morda ne bi bilo napačno, če bi tudi pri našem podjetju sklenili, da na sejah ali v drugih podobnih primerih ne bi kadili. V predlogu je vredno razmisliti in sklepati.

KLUB ZDRAVLJENIH ALKOHOLIKOV

Odbor za varstvo pri delu in socialno zdravstveno varstvo našega podjetja, je pred nedavnim sklenil, da je treba ustanoviti na področju naših delovnih enot v Hrastniku, Trbovljah in v Zagorju, klube zdravljenih alkoholikov, v katere bi se vključili nekateri člani naše delovne skupnosti, ki so podvrženi temu zdravljenju. Na temelju tega sklepa so imeli 27. septembra na rudniku Hrastnik prvi sestanek zainteresiranih tovarišev. Sestanka se je udeležilo le nekaj povabljenih, od organizatorjev pa so bili navzoči Martin Kralj, socialni delavec rudnika Trbovlje, Emil Kohne, dipl. inž. rud., glavni varnostni inženir, Branko Kušar, varnostni teh-

Dom upokojujencev v Trbovljah. Pogled na vrtni del z baliniščem in občasnim bifejem.
Foto inž. Tone Bregant

nik rudnika Hrastnik in Rudi Potisek, socialni delavec rudnika Hrastnik. Na sestanku so ugotovili, da bi lahko klub ustanovili le v občinskem merilu, da pa pri enoti rudnika Hrastnik lahko obstoja le skupina, ki bi delovala v okviru kluba. Te skupine sicer še niso ob tej priliki ustanovili, ker tudi klub še ni ustanovljen v Hrastniku, pač pa so sprejeli nekaj sklepov, katerih izvedba bo omogočila ustanovitev skupine pri klubu zdravljenih alkoholikov v Hrastniku.

Dne 28. septembra t. l. pa je bila ustanovljena v sindikalni sobi na rudniku Zagorje, skupina zdravljenih alkoholikov za področje rudnika v Zagorju. Skupina šteje 7 članov. Delovala bo vsak torek in sicer trikrat mesečno v Zagorju, enkrat pa pri klubu v Trbovljah. Ustanovitev skupine je vodil Martin Kralj, socialni delavec rudnika Trbovlje, ob sodelovanju Toneta Hančiča, socialnega delavca rudnika Zagorje.

NOV ŠOLSKI SVET V RŠC

Dne 29. septembra 1972 so člani rudarskega šolskega centra ZPT, izvolili nov šolski svet za to mandatno dobo, ker je dosedanjemu svetu potekel mandat. Volitev se je udeležilo 227 volilcev. Od tega jih je volilo 203, veljavnih glasovnic je bilo 195, 7 je bilo neveljavnih, 16 opravičeno in 9 neopravičeno odsotnih.

Volitev se je torej udeležilo 89,3 %, 6,8 % je bilo opravičeno izostalih, 3,9 % pa neopravičeno izostalih.

Volilni upravičenci so volili na dveh voliščih, v Zagorju in v Trbovljah. V nov šolski svet rudarskega šolskega centra ZPT v Zagorju, so bili izvoljeni naslednji kandidati: Drago Jovičič, Rajka Kováč, Ivan Bučevac, Josip Ljubič in Miha Podlesnik.

NOVA PARITETA DINARJA

V zveznem uradnem listu št. 51/72, je bila objavljena uredba o novi pariteti dinarja. Določena je na bazi 48,1478029 miligramov čistega zlata za 1 dinar oziroma 20,76938 din za 1 kg čistega zlata. Uredba je stopila v veljavo 1. oktobra 1972.

ONESNAŽENJE OKOLJA

V času od 4. do 6. oktobra 1972 je potekal na Bledu simpozij o onesnaževanju okolja v Sloveniji. S strani ZPT sta se tega simpozija udeležila tovariša Adolf Jermol, dipl. inž. rud., tehniški direktor in Franc Jenčič, dipl. inž. kem., vodja kemijsko-tehnološkega laboratorija. Inženir Jenčič je imel na tem posvetovanju tudi referat na temo: Problematika onesnaževanja Save po rudniških odplakah.

TEČAJ NEMSKEGA JEZIKA

Oddelek za izobraževanje odraslih pri RŠC ZPT, je že v pretekli sezoni uspešno organiziral tečaj nemškega jezika za člane naše delovne skupnosti, ki so pokazali interes za tovrstno izpopolnjevanje. Letos pa je ta oddelek razpisal vpis v nadaljevalni tečaj tega jezika. Predvidoma bi začeli s tem tečajem koncem oktobra, vendar le v primeru, če se bo prijavilo zadostno število kandidatov.

TEHNIČNI PREGLED NA SEPARACIJI

Dne 11. oktobra 1972 je posebna komisija občinske skupščine Trbovlje oziroma oddelka za medobčinske inšpekcijske službe, opravila tehnični pregled zgrajenega investicijskega objekta na separaciji v Trbovljah in sicer pregled cestne tehtnice in podaljška ceste na separaciji.

Mostna tehtnica ima nosilnost 40 ton, dobavila pa jo je Libela iz Celja. Postavljena je ob cesti na separaciji. Spodnji ustroj cestišča podaljška ceste na separaciji je zgradilo splošno gradbeno podjetje Hrastnik, asfaltiranje pa je opravilo podjetje Ceste in kanalizacije Celje. Vrednost obeh objektov znaša 1.276.500,00 din. Komisija na zgrajena objekta ni imela večjih pripomb.

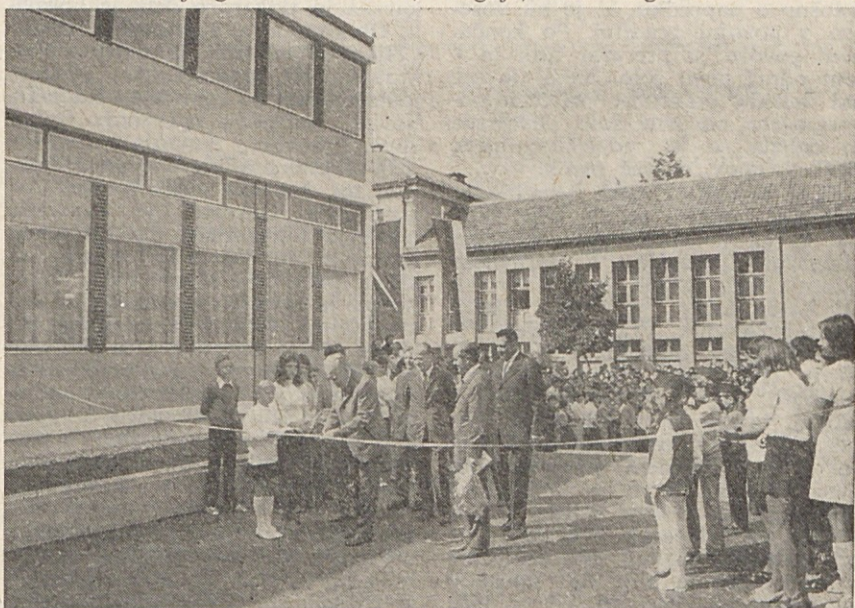
Nova osnovna šola v Trbovljah

V petek 1. septembra 1972 so ob 9. uri otvorili novo osnovno šolo v Trbovljah, na Leninovem trgu. Otvoritev je organiziral upravni odbor sklada za gradnjo in adaptacijo šolskih objektov v Trbovljah. Ob otvoritvi je prvi spregovoril Anton Ličar, inž. kot predsednik upravnega odbora tega sklada. Na kratko je poročal o pripravi na gradnjo tega objekta, potek gradnje, financiranje gradnje, na koncu pa je še na kratko omenil organizacijske spremembe. S tem dnem je namreč pričela veljati nova organizacija enote osnovne šole v Trbovljah, s sedežem v novi šoli. V enotno osnovno šolo namreč štejejo dosedanje šole Ivana Cankarja na Trgu Franca Fakina, Alojza Hohkrauta na Trgu revolucije, Tončke Čec na Keršičevi cesti in dve periferni šoli t. j. štirirazrednica na Dobovcu in štirirazrednica v Čečah-Katarini. V novi osnovni šoli poučujejo odslej učence od 5. do 8. razreda, v ostalih šolah pa učence od 1. do 4. razreda. Za ravnatelja nove enotne osnovne šole je bil imenovan Franc Dežjot, ki mu pomagajo štirje pomočniki na posameznih šolah. Poenotili so

tudi administrativno in finančno poslovanje vseh teh šol.

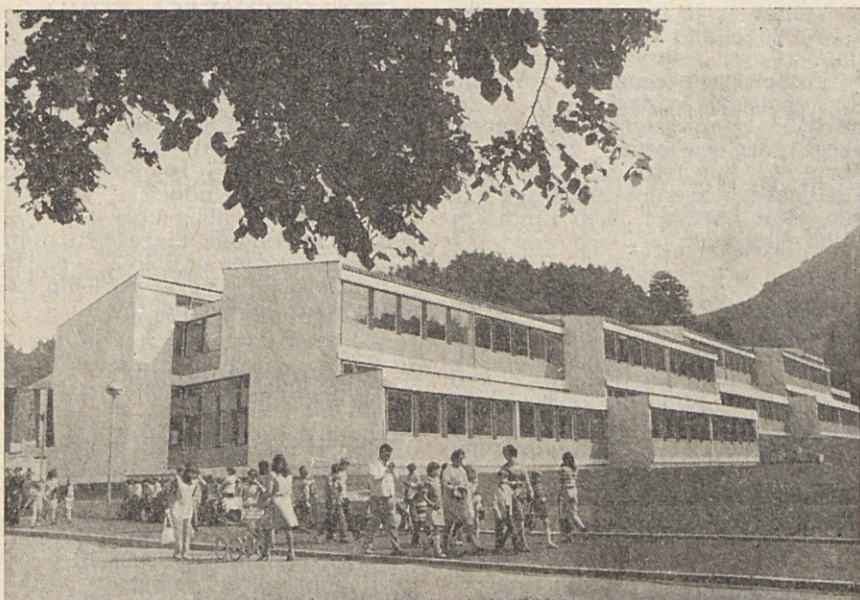
Tone Ličar je govoril še o tem,

da se bodo morali prosvetni delavci pokoravati ciljem socialistične vzgoje, sicer tega dela ne bodo

Novozgrajeno osnovno šolo v Trbovljah je odprl in prerezal trak tovariš Miha Marinko, član sveta federacije.

Foto Milan Cerinšek

Dne 1. septembra 1972 je bila odprta novozgrajena osnovna šola v Trbovljah, na Leninovem trgu, poleg zgradbe občinske skupščine. Za gradnjo te šole smo prispevali tudi člani naše delovne skupnosti s področja Trbovelj, dovršen del prispevka
Foto Milan Cerinšek

mogli opravljati. Nadalje je govoril še Franc Dežjot, ravnatelj nove enotne osnovne šole. Utemeljil je organizacijske spremembe in se zahvalil vsem družbeno-političnim organizacijam in skupnostim ter občanom za finančno pomoč pri gradnji šole. Sledil je kratek spored, v katerem so sodelavci pevci-šolarji, delavska godba pod vodstvom Marjana Korošca, v imenu učencev pa se je zahvalila vsem za pomoč pri gradnji šole učenka Andreja Orožen. Sledil je govor Mihe Marinka, člana sveta federacije in častnega občana občine Trbovlje, ki je govoril o socialističnem izobraževanju in vzgajanju mladine ter na splošno o napredku, ki je bil dosežen v povojni graditvi. Po končanem govoru je prerezal trak in s tem odprl novo šolo. Sledil je ogled šolskih prostorov oziroma novozgrajene osnovne šole. Otvoritve in ogleda se je udeležilo blizu 2000 občanov, največ otrok.

Kot investitor nove zgradbe je nastopal upravni odbor tega sklada, ki ga je imenovala občinska skupščina Trbovlje. V upravnem odboru tega sklada so bili tovariši: Anton Ličar., inž. Ivo Vozelj, Andrej Železnik, Franc Dežjot, Peter Schneider, dipl. inž. rud., Franc Štojs, dipl. oec., Halilagič, Boris Malovrh, dipl. inž. gradb., Stane Hodej, tajnik pa je bil Karel Šoper. Sredstva za financiranje objekta so v glavnem prispevali občani Trbovelj, ki so se na referendumu aprila 1968 z veliko večino izjavili za prispevek v višini 0,5% od mesečnih osebnih dohodkov. Na referendumu je bilo 9181 občanov za prispevek, 1906 pa jih je bilo proti. Poleg občanov so soprispevala svoja sredstva tudi podjetja o-

ziroma delovne organizacije iz Trbovelj. Ljubljanska banka, podružnica Trbovlje, pa je pomagala s krediti. Kljub temu pa je zmanjkalo sredstev za popolno dograditev šole. Nedograjena je ostala telovadnica, skupno s slačilnicami ter prostori za šolsko kuhinjo in hišnika. Kotlarno so zgradili nato do 1. oktobra t. l. Inženiring za izgradnjo šole je prevzelo poslovno združenje RUDIS iz Trbovelj, projekte za novo šolo sta izdelala dipl. inženirja arhitekta Fedja Klavora in Janez Bizjak, v okviru IBT. Gradbena dela je opravilo v celoti SGP Zasavje Trbovlje, prav tako tudi mizarska dela. Keramičarska, slikarska in tlakarska dela je opravila Obnova-Celje, steklarska Steklar Celje-poslovalnica Trbovlje, pleskarska Jošt Ignacij-Laško, elektroinstalacijska Klenovšek Rado-Trbovlje, centralno ogrevanje Golob Janez-Trbovlje, zunanja ureditev dela Komunala-Trbovlje in kleparska ter krovška dela Kajtna Avgust-Litija. Opremo je dobavilo podjetje Slovenijales iz Ljubljane (tovarna Stol Kamnik, tovarna šolskega pohištva-Kočevje itd.), likovno pa je zgradbo opremil z 20 abstraktnimi slikami Janez Knez, ak. slikar. Nova zgradba ima 30 učilnic, 10 kabinetov, pionirsko sobo, fotolaboratorij, garderobe s hodniki, zaklonski, kotlovnico, šolsko kuhinjo, jedilnico, večnamenski prostor, garderobe s pomožnimi prostori, telovadnico in stanovanje hišnika. Šolski trakt obsega 3850 m² netto površine. Predračunska vrednost celotnega objekta, vključno z opremo in zunanjo ureditvijo je znašala sprva 650 milijonov din, brez vrednosti drugih objektov pri ostalih šolah. Ta znesek pa se je

postopoma povečeval zaradi številnih podražitev materiala, obrtniških in gradbenih del itd., tako da so predračunski stroški narasli na 2 milijardi S din, pri čemer pa niso bile obračunane še nekatere podražitve. Zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bilo mogoče dograditi telovadnice, jedilnice in stanovanja za hišnika. Računajo, da bodo z gradnjo telovadnice in ostalih prostorov nadaljevali v prihodnjem letu, ko bodo dobili na razpolago manjši kredit od republiške izobraževalne skupnosti, v glavnem pa računajo na ugoden izid referendumu za podaljšanje plačevanja prispevkov iz osebnih dohodkov občanov in iz prispevkov delovnih organizacij. Dosedanji stroški za gradnjo šole so znašali 1,410 milij. din, druga faza pa bo stala 850 milij. din.

Ob ogledu novozgrajene šole so imeli občani zelo povoljno mnenje, tako v pogledu arhitektonskih rešitev, kakor tudi opravljenih gradbeniških in obrtniških del ter opreme. Kolikor nam je znano, doslej nihče ni izrazil želje obžalovanja, da je prispeval del svojih osebnih dohodkov za tako pomemben objekt, za ugodno rast in razvoj mladega rodu v središču naših revirjev. Marsikdo od starejših občanov se je ob ogledu šole z grenkobo spominjal starih šol na Vodah in v zgornjih Trbovljah, z dotrajano opremo, pomanjkanjem učil itd. iz časov, ko so bili še šolarji.

Želimo, da bi novozgrajena šola v vseh pogledih dobro služila sedanjemu rodu in bodočim rodovom, da bi jo varovali, da bi jo spoštovali in da bi z znanjem, pridobljenim v tej šoli, postali dobri in poštteni občani, ki bi se s hvalenostjo spominjali svojih prednikov oziroma generacije, ki je v teh letih prispevala svoja sredstva za graditev nove šole, pa tudi sredstev, ki so jih prispevali člani delovnih skupnosti raznih trboveljskih podjetij in ustanov. Vso srečo učencem in pedagogom v novi šoli, pa tudi upravnemu odboru sklada ter izvajalcem pri nadaljevanju in uspešnemu zaključku celotne gradnje! Vsem tem pa za veliko opravljeno delo vse priznanje in zahvala!

Tine Lenarčič

Ugotovitev rezerv premoga v Peruju

Firma Minero Peru in Poljska firma Kopeks sta podpisali pogodbo o izgradnji rudarskega kompleksa. Poljska firma bo izdelala študijo o rezervah v premogovniku, ki leži 150 km severovzhodno od Lime. Študija bo pokazala, če je možno Peruški premog iz tega področja uporabljati v njihovi jeklarski industriji.

Organizacija sindikata

Na zadnjih občnih zbiorih sindikalnih podružnic, je bila sprejeta nova organizacijska shema. Ta organizacijska shema poteka sedaj takole:

- 1) Zveza sindikatov Jugoslavije—Beograd
- 2) Zveza sindikatov Slovenije-Ljubljana
- 3) Republiški odbor sindikatov delavcev industrije in rudarstva pri zvezi sindikatov Slovenije
- 4) Občinski sveti zveze sindikatov Hrastnik, Trbovlje in Zagorje
- 5) Rudniški odbor sindikata rudarjev pri ZPT; predsedstvo šteje 9 članov, število članov je 22, obsega pa območja Hrastnik (924 članov), Trbovlje (1491 čla-

- nov) in Zagorje (1240 članov)
- 6) Osnovne organizacije sindikata:
 - a) rudnik Hrastnik (upravni odbor ima 11 članov, število članov 924),
 - b) rudnik Trbovlje (upravni odbor ima 18 članov, število članov 690),
 - c) separacija (upravni odbor ima 18 članov, število članov 375),
 - č) obrat za specialna rudarska dela (upravni odbor ima 10 članov, število članov 278),
 - d) elektrostrojni obrat (upravni odbor ima 14 članov, število članov 159),
 - e) uprava ZPT (upravni odbor ima 7 članov, število članov 161),
 - f) nabavni oddelek-va skladišča

- (upravni odbor ima 9 članov, število članov 101),
- g) avtopark (upravni odbor ima 7 članov, število članov 30),
- h) rudnik Zagorje (upravni odbor ima 18 članov, število članov 1240).

Rudniški odbor sindikata rudarjev-ROS nastopa znotraj in izven podjetja s problematiko, ki je skupna za celotno podjetje, osnovne organizacije sindikata v delovnih enotah pa delujejo znotraj svojih delovnih enot in na področju svoje občine. Osnovne organizacije sindikata v delovnih enotah so zastopane v ROS-u z enim oziroma dvema članoma.

Rado Kantužar

Industrijski inženiring

O industrijskem inženiringu govorimo v zadnjih letih čedalje pogostejše. Redkokdaj pa si predstavljamo, kaj ti dve besedi pomenita.

Industrijski inženiring se ukvarja s projektiranjem, izpopolnjevanjem in organiziranjem integriranih sistemov strojev, materiala in ljudi — s kombiniranjem znanstvenih izsledkov iz matematičnih in fizikalnih področij ter sodobnih principov inženirske analize in projektiranja, z namenom, da bi lahko odredili, predvideli ali ocenili rezultate, ki jih dobijo od teh sistemov.

Seveda pa ta definicija, čeprav je obrazložena nekoliko široko, ne opisuje posebnih kategorij indust-

rijskega inženiringa. Ta namreč obsega funkcije tega inženiringa, metode študije dela, koriščenje znanosti o industrijskem inženiringu, metode analiz poteka procesa dela, analiz operacij, organizacijo industrijskega raziskovanja, utrjevanja in vzdrževanje eksaktnih (natančnih) normativov, ocenjevanje delovnega napora in delovnega časa, uporabo merjenja direktnega in indirektnega dela, časovnih normativov, sisteme nagrajevanja, medsebojne odnose in produktivnost dela, usposabljanje ljudi, načrtovanje, terminiranje in kontrolo operacij, tehniko grafičnega in mrežnega načrtovanja, sisteme upravljanja in kontrole materiala, finančno kontrolo proizvodnje, u-

porabo računalnikov v proizvodnji, projektiranju in konstruiranju, matematične, statistične in operacijske metode, tovarniške naprave in ekonomičnost izbora opreme, izdelavo in uporabo industrijskih filmov, nomogramov itd., metode praktičnega izpopolnjevanja strokovnih kadrov, koriščenje racionalizacij, projektiranje proizvodnje in sisteme distribucije, kontrolo administrativnega dela, ocenjevanje stroškov, itd.

Kdor torej prevzame inženiring za zgraditev nekega objekta (tovarne ipd.), ga mora projektirati, zgraditi, opremiti s stroji, izuriti osebe ter pričeti redno obratovati in proizvajati.

RUDARSTVO DOMA IN PO SVETU —

Nezadovoljstvo s trgovino

Premogovnik »Titovi rudniki Kreka-Banovići« ter srednjebosanski rudniki, dnevno prekoračujejo norme v proizvodnji premoga, kljub temu pa niso zadovoljni. Trenutno imajo na svojem žiro računu le sedmino sredstev, ki jih potrebujejo za izplačilo osebnih dohodkov, medtem ko istočasno kupci premoga dolgujejo srednjebosanskim rudnikom 70 milijonov dinarjev. Rudarji so posebno zaskrbljeni zaradi odpovedi nekaterih sklenjenih pogodb za dobave premoga, ki so jih odpovedala trgovinska podjetja. Kupce so pozorili, da se naj pravočasno oskrbe s premogom. Edino železnica jim je med tem časom zagotovila potrebno

število vagonov za prevoz premoga.

Premogovnik Raša izvaja sanacijski program

V Istrskih premogovnikih Raša je novo vodstvo pričelo z izvajanjem sanacijskega programa. Po tem programu je v načrtu zmanjšanje izgube. Med ukrepi, ki so jih sprejeli, so bili v prvi vrsti ukinitve nadurnega in dopolnilnega dela, sprejeti so bili ukrepi za izboljšanje delovne discipline, prav tako pa pripravljajo sistemizacijo delovnih mest. Predvidevajo, da bodo nekatere objekte prepustili v koriščenje drugim delovnim organizacijam s pogojem, da bi prevzele tudi del delavcev, ki predstavljajo na rudniku »tehnološki višek«. Po uresničitvi sanacijskega programa računajo, da bodo letno proizvajali nad 400.000 ton črnega premoga.

Bodočnost premogovnikov v EGS

Energetiki skupna tržišča smatrajo, da je najnovejša zmanjšanje proizvodnega premoga v državah članicah skupnega trga, povečalo njihovo odvisnost od uvoženih oblik energije in da v pretirani meri raste odvisnost od nafte. Posvetovalni odbor sveta za premog in jeklo EGS je zahteval od bruselske komisije, da se naj prizadeva za ohranitev proizvodnje premoga v državah članicah te skupnosti in da se energetska politika uskladi. Sedanja proizvodnja premoga v EGS znaša letno okrog 150 milijonov ton in v Veliki Britaniji okrog 140 milijonov ton. V šestih državah EGS je sedaj zaposlenih skupno 208.000 rudarjev, kar je za 50.000 manj kot v letu 1969. V EGS pokriva nafta 60 % energetskih potreb.

Prof. dr. ing. Antonu Homanu v spomin!

Dne 15. avgusta 1972 je bila na žalah v Ljubljani, pogrebna slovesnost za umrlim dr. inž. Antonom Homanom, upokojenim rednim profesorjem oddelka za montanistiko FNT Univerze v Ljubljani in dolgoletnim predsednikom republiškega odbora zveze rudarskih, geoloških in metalurških inženirjev in tehnikov.

Na njegovem pogrebu so sodelovali tudi predstavniki našega podjetja-uniformirani rudarji ter rudarski inženirji, s katerimi je pokojni dr. Homan sodeloval kot profesor, učitelj, mentor, strokovni sodelavec pa tudi kot predsednik ZRGMIT-a. Z našim podjetjem je vse do zadnjega sodeloval pri pregledovanju jamskih reševalnih postaj, tako v pogledu opremljenosti, kakor tudi v pogledu strokovnega znanja.

Na žalah v Ljubljani se je od njega poslovil v imenu naše celotne delovne skupnosti tehniški direktor Adolf Jermol, dipl. inž. rud. Pokojniku v spomin in slovo je spregovoril naslednje besede:

Spoštovani žalni zbor!

Neizprosna smrt prav v letošnjem letu neusmiljeno posega med

vrste rudarskih inženirjev. Danes se poslavljamo že od petega rudarskega inženirja v tem letu. Kdo bi si mislil, da nas bo pokojnik univ. profesor dr. inž. Anton Homan, tako nenadoma zapustil, saj je še pred dobrim tedno dni pregledal reševalne postaje pri Zasavskih premogovnikih. Pri tem delu je bil kot je bilo le njemu lastno, še poln elana, rudarske vztrajnosti in doslednosti. Tako kot vedno je tudi ob končni skupni vaji reševalnih čet, podal kritično oceno dela reševalcev in to iz visoko strokovnega stališča neumornega pedagoga, ki ni nikoli prenehal razdajati in posredovati svojega bogatega znanja, tako za profesorsko katedro na univerzi, kakor tudi ob vsakem obisku rudnikov inženirjem, tehnikom in rudarjem. Čeprav je bil kot univerzitetni profesor že 20 let ločen od direktnega življenja na rudnikih, je bil z njimi, kot nekdanji dolgoletni operativec, še vedno tesno povezan, saj je izkoristil vsako srečanje za razgovor o tehničnih dosežkih v operativi. To povezovalo mu je še posebej omogočala njegova angažiranost v republiškem odboru ZRGMIT, v katerem je bil, kot smo še posebej občutili v podružnici v Trbovljah, res pravi

»spiritus agnes et movens«. Kolektiv Zasavskih premogovnikov-Trbovlje in podružnica ZRGMIT-Trbovlje, bosta ohranila pokojnega profesorja dr. inž. Homana v trajnem in častnem spominu, kot svojega nekdanjega člana kolektiva, ki je z malimi presledki vse od leta 1922 do konca leta 1945 vodil kot rudarski inženir obrate na rudnikih Zagorje in Trbovlje. Po letu 1945, ko je odšel na pomembnejše službene dolžnosti, pa je bil naš stalni strokovni sodelavec.

Za vse vaše delo in sodelovanje v razvoju ZPT v dolgi, dolgi dobi nad 50 let, najlepša hvala!

Težka izguba, ki je zadela že itak redke vrste rudarskih inženirjev in slovensko rudarstvo je še težja, saj smo v osebi pokojnega profesorja izgubili tudi dobrega stanovskega tovariša in premnogi nenadomestljivega prijatelja.

Naj vam bo lahka slovenska zemlja! Poslednjič vam izrekam naš rudarski pozdrav **SREČNO!**

Po končani žalni slovesnosti so pokojnega dr. Homana prepeljali v Škofjo Loko, kjer so ga pokopali na tamkajšnjem pokopališču, ob prisotnosti članov ožjega družinskega kroga.

Francu Majcnu v spomin!

Dne 15. avgusta t. l. je v hudi prometni nesreči na službeni poti v Kisovcu, zadet od motornega vozila, obležal naš dolgoletni sodelavec tovariš Franc Majcen. Poškodbe so bile tako hude, da jim je še isti dan v trboveljski bolnišnici podlegel.

Rodil se je leta 1923 v Litiji, živel pa je že od rane mladosti v Trbovljah, kjer je dokončal osemletko, rudarsko nadaljevalno šolo in kasneje, po zadnji vojni tudi rudarski tehnikum. Svojo rudarsko prakso je začel kot dnevni delavec na obratu Neža, po končanem tehnikumu (leta 1951) pa se je zaposlil kot poslovodja v rudniku Breza in nato v rudniku Ljubija. Z razširitev dejavnosti tedanjega obrata za specialna rudarska dela,

je delo nadaljeval zopet v Sloveniji in sicer kot nadzornik na obratu Dol. Po službeni potrebi je bil v letu 1969 premeščen na upravo podjetja v Trbovlje, k službi varstva pri delu.

Z njim smo izgubili sodelavca, ki je še poln življenskih moči zadnja leta svojega službovanja deloval kot vodja kontrole razstreljevalnih del službe varstva pri delu ZP. Nič manj ga ne bomo pogrešali kot stanovskega tovariša, rudarskega tehnika z dolgoletno prakso pri odpiralnih in pridobivalnih delih in nič manj nam ne bo ostajal v spominu kot lik človeka, s skromnim pogledom na bogato mero iskrenosti in tovarištva!

Njegovi sodelavci iz službe za varstvo pri delu

Kadrovske vesti

V času od 1. avgusta do 30. septembra 1972 ima kadrovski sektor ZPT evidentirane naslednje kadrovske spremembe:

DELOVNA ENOTA RUDNIK HRASTNIK

Avгust 1972 — sprejeti:

Zorčič Igor-pom. delavec, Majdič Branko-pom. delavec, Pavlič Ivan-pom. delavec, Kovač Vojka-ek. tehnik, Detič Pavel-jamski kopač, Hribar Milan-ključavničar, Bedenik Branko-jamski kopač, Kranjc Milan-jamski vozač, Sladič Anton-jamski vozač, Naumoski Dimko-jamski vozač, Sanda Jože-jamski vozač, Sivka Drago-jamski kopač.

September 1972 — sprejeti:

Potočnik Martin-jamski vozač, Bovhan Jože-jamski vozač, Šeško Ivan-jamski vozač, Seme Roman-zun. delavec, Hribar Anton-jamski vozač, Berzelak Anton-jamski vozač, Sojčič Anton-zun. delavec, Mlakar Božo II.-zun. delavec.

Avгust 1972 — odšli:

Leban Viktor, jamski kopač-upokojen; Kopar Jože, jamski vozač-sporazumna prekinitev; Kotnik Štefka, pom. delavka-inv. upokojena; Cvetrežnik Jože, jamski vozač-v JLA; Selič Roman, zun. delavec-v JLA; Rebov Albert, ključavničar-konec prakse; Felicijan Boris, signalist-sporazumna prekinitev; Fazlič Mehmed, jamski vozač-samovoljna prekinitev; Ribič Halil, jamski vozač-samovoljna prekinitev; Gošter Rudolf, jamski kopač-samovoljna prekinitev; Kirn Alojz, zun. delavec-konec prakse; Klenovšek Franc, jamski kopač-samovoljna prekinitev; Eržen Franc, šofer-inv. upokojen; Sihur Ernest, jamski nadzornik-inv. upokojen; Stojnič Mojmir, jamski kopač-konec prakse; Koblič Otmar, jamski kopač-inv. upokojen.

September 1972 — odšli:

Gračner Jože, pom. delavec-sporazumna prekinitev; Zaberložnik Jožefa, čistilka-za določen čas; Zorčič Igor, pom. delavec-konec prakse; Smolič Alojz, pom. delavec-konec prakse; Pavlič Ivan, pom. delavec-konec prakse; Majdič Branko, pom. delavec-konec prakse; Horvat Franc I., jamski kopač-upokojen; Sivko Franc, jamski kopač-upokojen; Razdevšek Jože, jamski vozač, inv. upokojen.

DELOVNA ENOTA RUDNIK TRBOVLJE

Avгust 1972 — sprejeti:

Sever Borut-opek. delavec, Mohorko Karel-jamski kopač, Mlinar Janez-jamski vozač, Dijanič Stjepan-jamski kopač, Oblak Justina-opek. delavka, Smit Filip-jamski vozač, Toplič Ibrahim-jamski kopač.

September 1972 — sprejeti:

Petaver Jani-opek. delavec, Skale Zlatka-opek. delavka, Babič Matko-jamski kopač, Podbregar Milan-opek. delavec, Slokan Janez-elektrikar, Izlakar Niko-opek. delavec, Perme Leon-opek. delavec, Toplak Danijel-jamski vozač;

Avгust 1972 — odšli:

Samastur Stanko, kop. pomočnik-samovoljna prekinitev; Drugovič Stane, jamski kopač-upokojen; Kosec Andrej, jamski vozač-v JLA; Kovačič Branko, jamski kopač-v JLA; Dramac Mijo, jamski kopač-v JLA; Topolovič Drago, zun. delavec-sporazumna prekinitev; Dobnik Ervin, jamski kopač-v JLA; Stošički Jože, ključavničar-inv. upokojen; Bajda Franc, jamski kopač-upokojen; Kolonja Mile, jamski kopač-samovoljna prekinitev; Črešnik Jože, jamski kopač-sporazumna prekinitev; Koritnik Gvido, opek. delavec-sporazumna prekinitev;

September 1972 — odšli:

Korošec Srečko, jamski kopač-sporazumna prekinitev; Lužina Ivan, priuč. kopač-upokojen; Soklič Jože, jamski kopač-inv. upokojen; Čamer Anka, zun. delavka-samovoljna prekinitev; Sevršek Peter, jamski kopač-sporazumna prekinitev; Koželj Anton, jamski vozač-redna odpoved; Tankulič Marko, jamski kopač-sporazumna prekinitev; Toplak Danijel, jamski vozač-redna odpoved; Hribar Miroslav, jamski vozač-samovoljna prekinitev; Mak Ivan, jamski vozač-samovoljna prekinitev.

DELOVNA ENOTA RUDNIK ZAGORJE

Avгust 1972 — sprejeti:

Majdič Franc-jamski kopač, Krznar Tomaž-jamski vozač, Šum Vojko-jamski kopač.

September 1972 — sprejeti:

Rakita Trivun-jamski kopač, Kotnik Kristan-jamski kopač, Križevič Ivan II.-zunanji delavec, Pajzetovič Momin-jamski vozač.

Avгust 1972 — odšli:

Erjavec Ivan, jamski kopač-upokojen; Roštohar Franc, kop. pomočnik-samovoljna prekinitev; Bregar Rudi, jamski kopač-v JLA; Logar Anton, jamski kopač-inv. upokojen; Urankar Jože III., jamski kopač-inv. upokojen; Lekše Jože, jamski kopač-v JLA; Škrbic Franc, jamski kopač-v JLA; Feštanj Ivan, pom. delavec-samovoljna prekinitev; Roglič Matjaž, jamski vozač-samovoljna prekinitev; Sladič Jože, zun. delavec-samovoljna prekinitev; Šum Vojko, jamski kopač-konec prakse.

September 1972 — odšli:

Božič Alojz, jamski kopač-upokojen; Orel Oskar, jamski kopač-upokojen; Roglič Ivan, jamski kopač-upokojen; Vozelj Jože, jamski kopač-upokojen; Slana Karel, tesar-upokojen; Klančičar Rudi, učnik-samovoljna prekinitev; Ostrožnik Ivan, jamski kopač-samovoljna prekinitev; Nisič Ismet, jamski vozač-samovoljna prekinitev; Renko Franc I., jamski kopač-inv. upokojen; Pirnat Rudi, jamski kopač-inv. upokojen; Drnovšek Leopold, jamski kopač-upokojen; Nisič Mujo, jamski vozač-samovoljna prekinitev; Nisič Zijad, zun. delavec-samovoljna prekinitev; Škoberne Rudi, jamski kopač-sporazumna prekinitev; Smajlovič Čazim, jamski vozač-samovoljna prekinitev.

DELOVNA ENOTA SEPARACIJA

Avгust 1972 — sprejeti:

Grobler Jože-zun. delavec, Kaliope Mirko-zun. delavec, Murko Ivan-zun. delavec.

September 1972 — sprejeti:

Karamarkovič Mile-zun. delavec, Divjak Jože-zun. delavec, Dolenc Anton-elektrikar, Drnovšek Franc-zun. delavec.

Avгust 1972 — odšli:

Pokolšek Hermina, sep. delavka-upokojena; Sotler Vili, signalist-upokojen; Košak Jože, nadzornik-upokojen; Zorc Rafael, sep. delavec-v JLA; Majcen Dragica, zun. delavka-konec prakse.

DELOVNA ENOTA OBRAT ZA SPECIALNA RUDARSKA DELA

Avгust 1972 — sprejeti:

Barle Vladimir-ključavničar, Rotar Branko-jamski kopač, Šehić Agan-jamski vozač, Suljič Čamil-

jamski kopač, Osmanović Hasan-učnik, Softić Novalija-jamski kopač, Kranjc Franc-rud. tehnik, Ribič Vinko-rud. tehnik, Novaković Nedeljko-učnik, Šehić Husein-učnik, Jagodić Bećir-učnik, Volaj Matija-jamski vozač, Volčanšek Pavel-priuč. ključavničar, Brković Spasoje-jamski vozač, Mišić Milan-jamski vozač, Tadić Simo-jamski vozač, Radić Vito-jamski vozač, Eminović Jusuf-jamski vozač, Petrović Tomo-jamski vozač, Judež Janez-avtomehanik, Vuković Pero-jamski kopač, Grčar Roman-šofer, Kunstek Ivan-jamski kopač, Jerman Danijel-kjučavničar, Kavš Tomaž-rud. nadzor-nik, Kamber Derviš-jamski vozač, Bevc Stojan-jamski kopač.

September 1972 — sprejeti:

Avbelj Dušan-dipl. inž. rud., Jelenković Branko-jamski kopač, Milošević Najdan-jamski vozač, Marković Dušan-jamski vozač, Milijić Tomislav-jamski kopač, Milojević Letomir-jamski vozač, Stojanović Vojislav-jamski kopač, Šiferer Adi-jamski kopač, Tasić Ljubiša-učnik, Gabrilović Radivoje-jamski vozač, Živković Branislav-jamski vozač, Lipovec Darko-učnik, Kralj Janez-jamski kopač, Pavlović Živorad-jamski vozač, Radosavljević Danijel-jamski vozač, Flis Adolf-jamski vozač, Hočevar Leopold-jamski vozač, Vozelj Franc II.-elektrikar, Sajevec Andrej-jamski kopač, Sadušek Milan-jamski kopač, Sertić Marija-čistilka, Hribovšek Janez-jamski kopač, Martinović Marko-jamski vozač, Nukić Šaban-učnik, Jura-jčić Josip-jamski vozač, Kahrmanović Jasim-jamski vozač, Pavlović Mladen-jamski vozač, Mijić Jovo-jamski vozač, Djokić Milomir-jamski vozač, Sternar Stanislav-jamski kopač, Krajnc Franc-šofer, Kulanić Nuriya-jamski vozač, Pišek Zdravko-strugar, Špitalar Drago-priuč. ključavničar, Stankić Dušan-jamski kopač, Hasić Adam-jamski vozač, Kolarević Milan-jamski kopač, Kurahović Osman-jamski vozač, Kahrmanović Avdija-jamski vozač, Kos Igor-avtomehanik, Kalšek Franc-šofer, Mlakar Slavica-čistilka, Kulanić Ismet-jamski vozač, Hamustafić Muhamed-jamski vozač, Hamustafić Mehmed-jamski vozač, Kralj Franc-ključavničar, Očepek Jože-ključavničar, Očepek Jože II.-ključavničar, Kovačević Omer-učnik, Bajrić Ismet-učnik, Alijagić Rifrat-jamski kopač, Hrštić Razim-jamski vozač, Jurkić Ilija-učnik, Medvešek Niko-šofer, Jurjević Jelka-pom. kuharica, Basara Pero-jamski vozač, Šahman Hazin-jamski vozač.

August 1972 — odšli:

Brkić Ivan, jamski kopač-sporazumna prekinitev; Ferlič Edi, jamski vozač-sporazumna prekinitev; Vodiškar Jože, zun. delavec-konec prakse; Klaneček Franc, kop.

pomočnik-sporazumna prekinitev; Petek Ivan, jamski kopač-upokojen; Miletić Dušan, jamski kopač-sporazumna prekinitev; Paumović Vujedin, jamski vozač-sporazumna prekinitev; Bužić Stjepan, učnik-sporazumna prekinitev; Aleksić Gradimir, jamski vozač-sporazumna prekinitev; Hribovšek Janez, razumna prekinitev; Prezelj Lado, jamski kopač-sporazumna prekinitev; Gert Bojan, jamski kopač-sporazumna delavec-konec prakse; Bratanić Jože, elektrikar-konec prakse.

September 1972 — odšli:

Petrović Dragan, jamski kopač-sporazumna prekinitev; Valentinčić Zdenko, avtoelektrikar-sporazumna prekinitev; Leskovšek Robert, ključavničar-sporazumna prekinitev; Sedlar Krisigon, jamski vozač-sporazumna prekinitev; Bolšec Tomo, jamski kopač-sporazumna prekinitev; Pikš Anton, jamski kopač-v šolo; Marković Dušan, jamski vozač-sporazumna prekinitev; Tadić Ante, jamski vozač-samovoljna prekinitev; Judež Janez, avtomehanik-samovoljna prekinitev; Brković Spasoje, jamski vozač-samovoljna prekinitev; Kreča Andrej, str. tehnik-sporazumna prekinitev; Mašanović Hasan, učnik-samovoljna prekinitev; Borštnar Milena, ek. tehnik-sporazumna prekinitev.

DELOVNA ENOTA ELEKTROSTROJNI OBRAT

August 1972 — sprejeti:

Potisek Franc-elektrikar, Plevčak Jurij-elektrikar, Kuder Boris-pom. delavec, Roškar Marjan-kovinar.

August 1972 — odšli:

Vidmar Marjan, strugar-v JLA; Kaduc Lado, elektrikar-v JLA; Umek Jože, elektrikar-konec prakse; Kuder Boris, pom. delavec-konec prakse.

September 1972 — odšli:

Medved Alojz, varilec-samovoljna prekinitev.

DELOVNA ENOTA AVTOPARK

August 1972 — sprejeti:

Razpotnik Viktor-avtomehanik.

August 1972 — odšli:

Drnovšek Rudolf, šofer-upokojen.

DELOVNA ENOTA SKUPNIH SLUŽB

August 1972 — sprejeti:

Kodrman Helena-ek. tehnik (UZP); Borštnar Milena-ek. tehnik (UZP).

September 1972 — sprejeti:

Tabor Marija-delavka (UZP).

August 1972 — odšli:

Božjak Jože, odpremnik premo-ga-upokojen (UZP); Berk Janez, str. tehnik — sporazumna prekinitev (UZP); Majcen Franc, rud. tehnik-umrl (UZP); Gorišek Jernej, lesni delavec-upokojen (nab. oddelek); Grošelj Dionizij, instruktor rud. vajencev-umrl (RŠC).

September 1972 — odšli:

Savšek Janko, uslužbenec-sporazumna prekinitev (UZP); Dolar Helena, servirka-konec sezone (UZP); Stanko Alojz, lesni delavec-upokojen (nab. oddelek); Velaja Andjelko, instruktor rud. vajencev-sporazumna prekinitev (RŠC).

Vladimir Sihur

REPUBLISKO KEGLJAŠKO PRVENSTVO INVALIDOV V TRBOVLJAH

Na avtomatskem štiristeznem kegljišču Rudarja v Trbovljah, je bilo 14. in 15. oktobra 1972, republiško prvenstvo invalidov v kegljanju. Prvenstva so se udeležile kegljaške ekipe invalidov iz Nove Gorice, Kranja, Ljubljane, Maribora, ekipe gluhonemih iz Ljubljane in ekipe iz Trbovelj. Ekipe so si priborile pravico nastopa na republiškem prvenstvu z zmagami v predtekmovaljih.

V soboto 14. oktobra popoldne sta nastopili ekipe iz Nove Gorice in Trbovelj, v nedeljo dopoldne pa ostale štiri ekipe.

Tekmovali so v borbenih partijah in je nastopilo v vsaki ekipi po 10 mož.

Rezultati finalnega dela republiškega prvenstva:

- 1) ŠD Invalidov-Trbovlje 1639 podrtih kegljev
- 2) ŠD Invalidov-Ljubljana 1576 podrtih kegljev
- 3) ŠD Invalidov-Maribor 1509 podrtih kegljev
- 4) ŠD Invalidov-Nova Gorica 1501 podrtih kegljev
- 5) ŠD Borec-Kranj 1418 podrtih kegljev
- 6) ŠD Komet-Ljubljana 1364 podrtih kegljev

Republiški prvak za leto 1972 je postalo športno društvo Invalidov iz Trbovelj. K temu uspehu je znatno pripomoglo pet članov delovne skupnosti ZPT rudnika Trbovlje-invalidov, ki so nastopili za zmagovito ekipo iz Trbovelj.

Miro Šuštar

Nogometna tekma veteranov

Rudar : FC Weitch 2 : 0

V soboto, dne 23. septembra 1972, je bilo na igrišču Rudarja v Trbovljah, povratno srečanje nogometašev veteranov Rudarja in FC Weitcha iz Avstrije.

Tekmo je pred 500 gledalci sodil Veneli iz Trbovelj.

Rudar je nastopil v naslednji postavi: A. Ahlin, Potokar, Traun, Lamovšek, Sorel, Breznikar, Mak, Pajer, Knaus, Jerše, Opresnik.

Domači so zasluženoma premagali veterane iz Avstrije. V prvem delu je bila igra enakovredna in so igrali pretežno v sredini igrišča.

Občasno so imeli domači rahlo tereško premoč, vendar je do odmore ostalo brez zadetka.

V drugem delu so Rudarjevi veterani že v začetku prevzeli pobudo in z lepimi kombinacijami prihajali pred vrata gostov. Številne udarce domačih napadalcev je nasprotni vratar z uspehom zadrževal vse do 60. minute, ko je Knaus na lep predložek Jeršeta z desne strani poslal žogo z glavo v levi kot vrat in povedel svojo enajstorico veteranov z 1 : 0. V tem delu so tudi gostje nekajkrat nevarno navlili na vrata domačinov in le s težavo je Ahlin zadrževal nevarne

strele in z uspešnimi paradami zasluženo požel priznanje navdušenih gledalcev. V 70. minuti je prejel na sredini igrišča žogo Opresnik, se odločil za solo prodor in iznenada z razdalje 30 m, močno streljal v desni zgornji kot in postavil končni rezultat 2 : 0.

Domači igralci so z lepo kombinatno igro dokazali, da še vedno obvladajo tehniko igre, le kondicija jih je zaradi let zapustila.

S to zmago so se Rudarjevi veterani vsaj delno oddolžili gostom za poraz 8 : 1, ki so ga doživeli mesec dni popreje v Weitchu.

Miro Šuštar

Rudarstvo doma in po svetu

Manjši uvoz premoga

Zvezna republika Nemčija uvozi letno približno 3 milijone ton premoga iz ZDA. Svojo letno količino uvoženega premoga bo zmanjšala od sedanjih 7 na 5,5 milijonov ton, z veljavnostjo od januarja 1973 dalje. Vpliv na zmanjšani uvoz ima članstvo Velike Britanije v evropski gospodarski skupnosti. Cilj tega ukrepa je predvsem, da se onemogoči ZDA in drugim državam, da prevzamejo prejšnje britanske dobave premoga Nemčiji, medtem ko Nemci trdijo, da želijo z zmanjšanim uvozom zaščititi domačo proizvodnjo premoga v Porurju.

Rudnik Kočevje

Že dalje časa je znano, da bo rudnik rjavega premoga Kočevje prenehal koncem t. l. ali v začetku prihodnjega leta, s pridobivanjem premoga. V letu 1971 so opravili referendum in se na podlagi rezultatov le-tega priključili k podjetju ITAS v Kočevju. Pripojitev je bila izvedena v marcu letos. Za odpiranje novih delovnih mest in prehabilitacijo rudarjev so dobili kredite za investicije in obratna sredstva. Tako že gradijo veliko proizvodno halo za finalno montažo ITAS-ovih izdelkov. ITAS-ov celotni dohodek znaša sedaj letno 90 milijonov, v letu 1975 pa računajo da bo znašal celotni dohodek 230 milijonov. Kakor je znano, izdeluje ITAS težke prikolicke za tovorna vozila, silose za prevoz cementa, prevozne betonarne itd.

Brezdimno gorivo

Na posvetovanju predstavnikov večjih mest — Beograda, Zagreba, Sarajeva in še nekaterih drugih, so

predstavniki kombinata Boris Kidrič v Lukavcu sporočili, da bi v dveh letih lahko začeli s proizvodnjo brezdimnega goriva, če bi zainteresirane mestne skupščine prispevale 100 milijonov dinarjev za naprave in njihovo montažo. Brezdimno gorivo bodo pridobivali iz domačega premoga, v glavnem iz premoga Kreke in Raše. S tem gorivom bi zmanjšali onesnaženje zraka.

Izgube britanskih premogovnikov

National Coal Board je zaključila poslovno leto 1971/72 (31. marec) z izgubo 159 milij., kar je največja dosedanja izguba podpravljenih premogovnikov. Pred stavko rudarjev je družba računala še s 35 milij. \$ dobička. Na osnovi sedanjega razvoja, računa družba tudi v tem gospodarskem letu s 100 milij. \$ izgube. Zaradi pomena, ki ga pripisujejo industriji premoga pri bodočem oskrbovanju Velike Britanije z energijo, so zaprli v tem razdobju le tri premogovnike, ki so zaposlovali skupno 1518 rudarjev. Z racionalizacijo in drugimi ukrepi bodo znižali število zaposlenih še za nadaljnjih 4658 oseb. V tem letu bo družba ukinila še 8 do 9 premogovnikov. National Coal Board tu bo družba ukinila še 8 do 9 premogovnikov. National Coal Board ter rudarski sindikat sta predložila vladi skupen sanacijski program po katerem bi znašali stroški sanacije 500 do 800 milij. \$.

Novo na rudniku Velenje

Dne 7. oktobra 1972 so praznovali občani občine Velenje, v katero sestav spada tudi Šoštanj, svoj občinski praznik. V okviru proslav

so na ta dan slavili zaključek izgradnje naše največje — 275 megawatne termoelektrarne Šoštanj III. Odprli so tudi novo tovarno betonskih strešnikov po italijanski licenci. Med najpomembnejše objekte, ki so jih ta dan odprli, pa sodi odtvoritev novega izvoznega jaška rudnika lignita Velenje v Pesjem. S to zgraditvijo je rudniku Velenje dana sedaj možnost, da proizvede letno 5.000.000 ton lignita. Dosedanja letna zmogljivost je znašala 3,7 milijonov ton. Novi objekt zajema strojnico, transportne naprave, drobilnico in klasirnico ter bunkerje. Do izvoznega jaška so morali izkopati 685 m dolg rov, skupno pa merijo transportne poti iz gumijastih trakov blizu 2,5 km. Delo so opravili brez zamudi in je v sedanjih fazi veljalo več kot 30 milijonov din. Direktor rudnika Velenje Ludvik Mali., dipl. inž. rud., je ob tej priliki opozoril zborovalce na izboljšanje pogojev, ki omogočajo ekonomsko eksploatacijo energije in s tem v zvezi pogojev za soliden standard velenjskih rudarjev. Nov izvozni jašek je odprl rudar Baltazar Bevc. Na zborovanju, ki je bilo organizirano v okviru občinskega praznika v Šoštanju, je govoril Mitja Ribičič, član predsedstva SFRJ.

Zaloge premoga v EGS

V I. polletju 1972 so imeli v državah članicah evropske gospodarske skupnosti, na zalogi naslednje količine premoga: v ZR Nemčiji 7,7 milijonov ton, v Franciji 5,6 milijonov ton, v Belgiji 678.000 ton, v Nizozemski 780.000 ton, v Italiji pa niso imeli nobenih zalog premoga. Skupno so imele vse te države — članice EGS v juliju t. l. 14,7 milijonov ton zalog premoga.

Humor in anekdote

Domači konjički

Če mislite, da se naši rudarji ukvarjajo samo s šihom, se hudo motite, tudi oni imajo po svojem težkem delu svoje konjičke. Nekdo se bavi po šihu z vrtom, drugi redi kokoši, tretji zajčke, vmes imamo pa tudi posebneže, ki se pečajo s čim drugim. Eden med njimi je Slavko Pristovnik. Ta se je usmeril na vzgojo oziroma vzrejo ptic, papig — Skobčevk. Že v tako tesnem stanovanju na Njivi ni bilo več prostora še za kletke in obilni ptičji zarod. Zato se je odločil in uredil na podstrešju prijetno svetlo sobico in jo opremil za rejo in vzgojo papig. No, in če pridete v to kraljestvo ptičev, ga ne boste kmalu pozabili. V njem imate kaj videti. To je plahutanja, čivkanja in ščebetanja. Papige se spreletavajo, se ženijo in kljunčkajo, valijo in skrbijo za svoje mladiče. Vsak dan se jih nekaj izvali, vsak dan jih nekaj doraščenih odrči iz gnezda. Za vse to je treba veliko dela, čistoče, dobre hrane in seveda znanja in veselja. Posebno veselja. Sam pravi, da brez tega ni nič.

No in naš hišnik na upravi ZPT. Da vidite njegov akvarij in ribice, ki plavajo v njem, pa podvodne lovice in potopljene ladje. Goji tudi mlade ribice. Tako so majčkene, da jih komaj vidimo. Vsak trenutek prostega časa jim posveti, zato mu pa tudi uspevajo.

Zadnjič sem se jezil na vreme, ki nam letos tako zelo nagaja, pa mi je neka starejša ženska dejala: »Vam bo pa truga škripala, ko vas bodo pokopali.« »Kako to«, sem bil radoveden. »Vsak, ki se jezi na vreme mu krsta škripalje, ko ga pokopavajo«, mi je še enkrat povedala. Jeziti se na vreme je najbolj neumna stvar. In sedaj ne vem več, bi se še jezil na vreme ali nič več, kajti res ne bi rad, da bi mi na zadnji poti »truga škripala«.

Tudi naš, sedaj že pokopani šofer Štusej, je marsikatero ušpičil. Zato tudi nekaj o njem in njegovem kiperju. Za danes samo eno, ki jo morebiti že marsikdo ve, vendar naj ostane zapisana še tistim, ki pridejo za nami. Štusej je srečal s svojim tovornim avtomobilom kiperjem, ki je bil eden prvih v Trbovljah, svojega starega tovariša z obilno družino, ko so le-ti pešali na železniško postajo. »Daj, popelji nas na postajo«, ga je znanec poprosil, »drugače ne bomo ujeli cuga!« »Kar nazaj na kiper«, je dejal Štusej in odpeljal na postajo, tam je na hitro obrnil, vzdignil kiper in iztresel celo družino na tla.

»Kaj ga pa biksaš?« »I kaj neki«, je dejal Štusej, »skočite, vidite kako se mudi, cug že stoji na postaji, če bi vas ne stresel, bi vsi zamudili«.

Kadar je imel gostilničar Čaruga v prejšnji Jugoslaviji polno gostilno in seveda veliko dela, je dejal »Podnevi radim kao vol, a v noči kao bik!« Pa je bil smeh in dobra volja tu, čeprav so morali gostje malo počakati na pijačo.

RUDARSTVO DOMA IN PO SVETU —

Nemci se boje britanskega premoga

Z začetkom prihodnjega leta bo postala Velika Britanija, kot je že dalje časa znano, redna članica Evropske gospodarske skupnosti. Predstavniki zahodnonemških premogovnikov se boje, da bi britanski premog, ki je cenejši od poruskega, poslabšal situacijo v zahodnonemških premogovnikih, ker se bodo po vsej verjetnosti zahodnonemške termoelektrarne v veliki meri posluževale cenejšega britanskega premoga.

Železnica potrebuje manj premoga

Na področju SR Srbije se je letos zmanjšala poraba premoga pri železniških transportnih podjetjih. Napram I. polletju lanskega leta se je letos zmanjšala poraba premoga na železnici v Srbiji za 28% pri rjavemu in za 16% pri črnemu premogu, medtem ko je poraba lignita za 50% manjša. Zmanjšano porabo premoga utemeljujejo s povečanim koriščenjem dieselskih in električnih lokomotiv, kakor tudi z zmanjševanjem prevoza blaga in potnikov.

Poljski premog za Finsko

Poljski Venglokoks bo dobavil v letih 1972-1991 največjemu finskemu energetskeemu koncernu Imatran Voima Oy med 25 in 28 milijonov ton premoga. Po vrednosti je to največji in najdaljši dogovor v zgodovini izvoza poljskega premoga. V preteklem letu je Poljska dobavila Finski 2,4 milijone ton premoga, kar znaša okrog 15% celokupnega poljskega izvoza premoga v zahodne države.

Ko smo se zvečer otroci spravljali spat, smo si takole voščili: »Lahko noč, pa eno bolho za pomoč, da bi ta grizla celo noč, pa enga grila, ki na riti špila, pa enga pajka, da te zjutraj s postelje zbajka«.

Naš bivši, sedaj pokojni sodelavec, je šel pozno zvečer iz gledališke vaje domov. Ker se je vaja nekoliko zavlekla, ga je pri gasilskem domu zaneslo v mejo, kjer je potem malo počival. Mimo je prišel nekdo, ki ga je dobro poznal, takorekoč prijatelj, ga pobral in ga lepo pod pazduho pripeljal pred vhodna vrata stanovanja. Tam je pritiskal na zvonec, da bi mu žena odprla. Toda nič. Zvonil in zvonil je skoraj pol ure in nič. »Čudno je pa«, je dejal znanec, »da ti žena ne odpre«. Kako hudiča pa naj odpre je bil hud, »če jo pa ni doma, je že 14 dni na počitnicah na Gorenjskem«. In je privlekel ključ iz žepa, odprl in šel spat.

Mati je naročevala sinu, ko je šel na semenj: »Pa glej, da ne boš kradel, Bog ne daj tega, da bi našo hišo spravil v slabo luč. Če bi pa že kaj slučajno ukradel, pa moraš prinesiti domov, da bo vsaj v dobre roke prišlo«.

»Prav mi je«, je dejal Petje. »Kar naj me zebe v roke, zakaj si pa rokavic ne kupim«, ko je v ostri zimi kidal sneg.

Glasilo SREČNO izdaja podjetje Zasavski premogovniki Trbovlje, Trg revolucije 12, p. 61420 Trbovlje

Izhaja vsaka dva meseca. Glasilo ureja uredniški odbor: Kohn Emil, dipl. inž. rud., Kovač Vilko, Lenarčič Tine, Malovrh Metod, dipl. inž. rud., Oberžan Janez, Pikš Anton, Šum Anton, Suštar Miro.

Tehniški urednik: Lenarčič Tine.

Odgovorni urednik: Kohn Emil, dipl. inž. rud.

Naklada: 3000 izvodov. Za člane delovne skupnosti ZPT je časopis brezplačen. Rokopisov ne vračamo.

Tisk: Papirkonfekcija, Krško.